

RIZIKOS [FAKTORIUS]

2007LIEPA/Nr.2

Skelbiamas konkursas
METŲ GAMINYS 2007

Žurnalas apie saugos ir rizikos valdymo technologijas

- ⊕ Elektroninė sauga
- ⊕ Saugos tarnybos
- ⊕ Priešgaisrinė sauga
- ⊕ Mechaninė sauga
- ⊕ Automobilių sauga

KOMANDA

VISADA SU JUMIS

www.komanda.lt

Vilnius (5) 2300200, Klaipėda (46) 343070, Kaunas (37) 310764,
Panevėžys (45) 439741, Šiauliai (41) 500180, Alytus (315) 71577,
Utena (389) 62258, Rokiškis (458) 31255, Šilutė (441) 54931,
Marijampolė (343) 56678, Kretinga 8 650 81427

Turinys

Naujienos

- 2 Įspūdžiai, naujienos
- 5 Patirtis svetur

- 7 Kokybės konkursas „Metų gaminys 2007“

Elektroninė sauga

- 9 „Bosch Security Systems“ pasaulinės naujienos
- 10 Atsarginės kopijos internetu apsaugos svarbius duomenis
- 12 NOVUS naujiena – 9 ir 16 kanalų vaizdo įrašymo įrenginiai
- 14 KYO 320 – nauja „Bentel“ daugiafunkcė centralė
- 15 Naktiniai matymo prietaisai: trumpa technologijų apžvalga
- 25 Intelektualūs CBS (EUROPE) LTD produktai vaizdui stebėti

Saugos tarnybos

- 19 Apsaugos vaidmuo prekyboje
- 22 Teritorijų perimetro apsaugos elektroninėmis priemonėmis problematika

Mechaninė sauga

- 26 „Karališkojo rakto“ sistema – ekonomija, saugumas ir patogumas
- 27 „Assa dp CLIQ“ – intelektuali rakinimo sistema

Priešgaisrinė sauga

- 28 Ar esame saugūs?
- 30 Naujausios gaisro detekcijos ir priešgaisrinės saugos technologijos
- 32 Aukštuminiai pastatai – komfortas gyventojams ir galvos skausmas ugniagesiams

Automobilių sauga

- 35 Automobilių savininkai – ir jų vagysčių užsakovai
- 36 Transporto priemonių valdymo ir kontrolės sprendimų įtaka draudimo paslaugų aplinkai
- 40 Viena veiksmingiausių pasaulyje aptikimo ir sekimo sistemų „TrackGuard“ – jau Lietuvoje!
- 42 Asmens ir automobilio saugumas
- 46 Automobilio apsauga turi būti pasirenkama atsakingai

Laisvalaikis

- 47 Joga

RIZIKOS [FAKTORIUS]

2007 m. liepa, Nr. 2
ISSN 1392-4567

Žurnalą leidžia

Asociacija *Apsaugos verslo grupė*
Gedimino pr. 26, LT-01104 Vilnius
Tel. (8 5) 262 8175, el. p. info@avg.lt
www.avg.lt

Redakcinė kolegija

Julius Adomaitis (UAB „Apsaugos komanda“)
Audrius Ališauskas (UAB „Jungtis“)
Edita Ragauskienė (asociacija *Apsaugos verslo grupė*)
Svajūnas Bernotas (UAB „Telekosta“)
Vytautas Šaikus (UAB FAC)
Romualdas Jonaitis (R. Jonaičio IJ „Argus“ saugos tarnyba)
Valdemaras Narkovičius (UAB „Sarema“)
Saulius Pridotkas (UAB AKTKC)
Vytautas Rudaitis (UAB „Fima“)
Danielius Barkauskas (UAB „Autokodas“)

Dizainas ir maketavimas

Kūrybinė studija „Be ledo“
www.beleda.lt

Stilistė

Audronė Jusevičienė

Spauda

Standartų spaustuė

Tiražas 1 500 egz.

Cituojant būtina nuoroda į žurnalą „Rizikos faktorius“.
Redakcija už reklamos turinį neatsako.

Redakcijos skiltis

Dalyvaudamas asociacijos *Apsaugos verslo grupės* valdybos veikloje ir stebėdamas kasdienę verslo aplinką, pastebiu nuolat augančias teigiamas tendencijas: žinių ekonomikos srityje tobulėja komercinis sektorius, vyksta šio ir viešojo sektorių bendradarbiavimas.

Stebint šių dienų nekilnojamojo turto rinką, matyti, kad daugelis investuotojų, savininkų ar plėtros subjektų vis labiau suvokia, jog jų verslo ilgalaikiškumas bei sklandumas, finansinių srautų ar investicijų grąžos stabilumas priklauso nuo daugelio veiksnių. Tai lemia ne tik tai, už kiek ir kaip įrengiamos statinių inžinerinės sistemos, bet ir jų techninė priežiūra bei eksploatacija, taip pat inžinerinių sistemų organizacinė aplinka. Kai kurių inžinerinių sistemų, tokių kaip gaisro aptikimo, signalizavimo apie gaisrą, automatinio gaisro gesinimo, pranešimo apie gaisrą ir pan., techninė priežiūra bei eksploatacija yra reglamentuota teisės aktų nustatyta tvarka, organizacinėje aplinkoje paslaugas gali teikti tik licencijuoti ūkio subjektai. Teisės aktai reglamentuoja ir įsilaužimo signalizavimo, įėjimo kontrolės, vaizdo stebėjimo bei įrašymo ir pan. sistemų įrengimo tvarką, tačiau tolimesnė techninė priežiūra bei eksploatacija nėra reglamentuota. Džiugu, kad šviečiamoji veikla padeda suvokti inžinerinių sistemų organizacinės aplinkos svarbą ir formuoja požiūrį, kad vien tik turto draudimas negali apsaugoti nuo įvairių negandų – tam būtina nuolat vykdoma prevencija.

Asmens ir turto saugos paslaugų srityje konkuruojant viešajam ir komerciniam sektoriams, kyla nuolatinių nesutarimų ir teisinių kolizijų, tačiau jau juntama ir teigiamos tendencijos bei siekiai bendradarbiauti. Norėčiau pasidžiaugti ir gerėjančiu policijos įsivaizdžiu visuomenėje. Sėkmingo dviejų sektorių dialogo pavyzdys – š. m. birželio 28 d. Vilniaus m. VPK viešosios policijos Viešosios tvarkos tarnybos organizuotas susitikimas su saugos tarnybų ir saugos padalinių vadovais dėl vagysčių prevencijos. Šiame susitikime policijos atstovai supažindino su vagysčių statistika bei problematika, pasiūlė glaudžiau bendradarbiauti, kad būtų operatyviau pateikta informacija policijos pajėgoms ir greičiau išaiškintos vagystės. Saugos specialistai pasiūlė reguliariai organizuoti panašius susitikimus ne rečiau kaip kartą per pusę metų, iš anksto paruošti susitikimų darbotvarkę atsižvelgiant į asmens ir turto saugos aktualijas. Sutarta, kad reikia išspręsti minėtų paslaugų teikimo teisėtumo klausimą, taip pat bendromis jėgomis siekti pažaboti nusikalstamų struktūrų vykdomą neteisėtą veiklą.

Manau, prie visų aptartų teigiamų poslinkių nemažai prisideda ir šis specializuotas žurnalas, kuriame publikuojami kompetentingų autorių straipsniai, atitinkantys rinkos aktualijas.

Saulius Pridotkas
UAB AKTKC direktorius

Įspūdžiai, naujienos

- 34 – garso kokybės kategorijos;
- 6 – multimedijos kategorijos;
- 30 – ESPL – didžiausio garso slėgio kategorijos;
- 13 – EMMA Racing kategorijos.

Teisėjai

Dalyvius vertino EMMA (*European Mobile Media Association*) atestuotų teisėjų komanda, susidedanti iš 40 asmenų. Sklandų teisėjų komandos darbą užtikrino 4 vyriausieji tarptautinės kategorijos teisėjai. Jiems vadovavo vyriausiasis tarptautinės kategorijos teisėjas Deividas Pinkevičius.

Rengiant EMMA Racing slalomo rungtį, pasitelkta Lietuvos automobilių sporto federacijos Alytaus autoklubo teisėjų brigada.

Varžybų kategorijos

EMMA formato varžybų dalyviai pagal turimą aparatūrą ir tai, kokius jos privalumus pageidavo parodyti, rungėsi garso kokybės, multimedijos, ESPL (garso slėgio) kategorijų ir EMMA Racing rungtyse. Garso kokybės rungtyje svarbiausia, kieno garso sistema groja kokybiškiausiai. Multimedijos kategorijos rungtį laimi tas, kieno kino teatro ant ratų kokybė aukščiausia. ESPL nugalintieji garsiausiai grojančių automobilio aparatūrą. EMMA Racing kategorija kur kas sudėtingesnė – čia svarbu daug kas: automobilio techniniai patobulinimai (*tuning*), dizainas, garso kokybė, kuo didesnis garsas ir greitis slalomo trasoje.

Kategorijos skirstomos į divizionus (*Entry* – pradinukų, *Experienced* – patyrusiųjų, *Advanced* – pažengusiųjų, *Master* – meistrų, *Expert* – ekspertų), o šie – į klases, atsižvelgiant į automobilį ir įrengtų garso stiprintuvų kanalų skaičių. Taisyklėse, iš esmės pasikeitusiose sezono pradžioje, atsakyta skirstymo pagal aparatūros kainą ar galingumą.

Žemiausiame – *Entry* (pradinukų) divizione varžosi pirmą kartą į varžybas atvykstantys entuziastai, kurie yra menkai ar net visiškai nesupažinę su taisyklėmis. Renginio metu teisėjai juos kvalifikuotai supažindina su varžybų reikalavimais.

Audrūnas Venskaitis

Asociacija EMMA.LT

CLARION taurė: gausybė įspūdžių dalyviams ir žiūrovams

Tą dieną, kai vyko automobilių garso įrangos varžybos, buvo iš tiesų karšta, tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme. Į šeštąsias CLARION taurės varžybas per dvi dienas suplūdo tūkstančiai žiūrovų.

Šeštadienis buvo skirtas įvertinti automobilių garso kokybei, sekmadienis – triukšmingoji žiūrovų diena. Reginių tikrai netrūko. Vienus traukė gražiai grojantys, kitus – „tuninguoti“ (angl. *tune* – derinti (prie savininko asmenybės), nebūtinai dailinti) automobiliai, trečius – prabangūs motociklai, o tam tikrą žiūrovų auditorijos dalį itin domino šarvuoti ESPL monstrai.

Dalyviai

Varžybose dalyvavo sportininkai iš Baltarusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos, pasirinkę šias rungtis:

Kiek gali kainuoti aparatūra?

Varžybų dalyvių turimos aparatūros komplekto kaina gali nesiekti tūkstančio litų – šiandien kokybiškai klausytis muzikos automobilyje nėra prabanga. Tačiau žinoma, kad Europos čempionate buvo pristatytas automobilis, kurio garso aparatūra kainavo apie penktadalį milijono eurų. Lietuvoje šie rodikliai gerokai kuklesni – multimedijos kategorijos dalyvio automobilio įrangos kaina vidutiniškai siekia 7–12 tūkstančių litų.

Garso kokybės varžybos

Garso kokybės varžybų tikslas – parinkti ir suderinti garso aparatūrą taip, kad nedidelėje automobilio erdvėje muzika skambėtų kaip koncertų salėje arba atkurama labai gera buitine garso aparatūra.

Pagrindinis kriterijus, nusakantis gerai garsą perteikiančią aparatūrą, buvo suformuluotas praėjo šimtmečio pradžioje – muzika turi skambėti taip, kaip skambėtų originalas. Taigi teisėjai ir automobilyje vertina muzikos instrumentų skambesį, kiekvieno instrumento poziciją menamoje scenoje, natūralumą – dydį, garsumą, tembrą.

Garbingos kovos (angl. *fair play*) principas reikalauja visus dalyvius suskirstyti į tam tikras „svorio kategorijas“. 34 garso kokybės varžybų dalyviai buvo suskirstyti į 6 klases pagal patirtį varžybose ir stiprinimo kanalų skaičių.

Pirmieji žingsniai – Entry Unlimited (pradinukai)

Šiame divizione varžosi visiškai naujokai. Tarp jų gali būti ir tokių, kurie net nesupažinę su taisyklėmis. Kvalifikuotas teisėjas ne tik įvertina jų

garso sistemą, bet ir pataria dalyviams, kaip reikėtų ją modernizuoti, siekiant geresnio rezultato. Vertinant tokius dalyvius, taikoma labai nedaug kriterijų. Diviziono dalyviai varžosi vienoje klasėje – *Unlimited*, kurioje stiprinimo kanalų skaičius neribojamas.

Experienced (patyrusieji): antra pakopa

Šiame divizione varžosi jau ragavusieji garso įrangos varžyba, tačiau ir tokiems dalyviams teisėjai gali patarti, kaip būtų galima patobulinti turimas garso sistemas. Taisyklės, palyginti su *Entry*, šiam divizionui tampa sudėtingesnės. „CLARION taurės“ *Experienced* diviziono dalyviai pagal turimą aparatūrą suskirstomi į 3 kanalų ir 5 kanalų klases.

Advanced (pažengusieji) – dar vienu laipteliu aukščiau

Šiame divizione varžosi jau turintys varžybų patirties dalyviai. Tarp jų galima sutikti ir garso įrangos teisėjų (*Entry* ir *Experienced* divizionuose varžybų teisėjams dalyvauti neleidžiama). Vertinant garso kokybę, atsižvelgiama į visus garso aspektus. Kvalifikuoti teisėjai ir šiems dalyviams gali patarti, kaip reikėtų modernizuoti garso sistemą, kad rezultatai būtų dar geresni. „CLARION taurės“ *Advanced* diviziono dalyviai suskirstomi į 5 kanalų ir 7 kanalų klases.

Pure Passive (pasyvusis divizionas) – taip pat galimybė laimėti

Čia varžosi dalyviai, kurių garso sistemoje naudojamas vienintelis skaitmeninis įrenginys – kompaktinių plokštelių grotuvas (nenaudojami procesoriai garso signalui modifikuoti). Stiprinimo kanalų skaičius neribojamas.

Kieno multimedija geresnė?

Multimedija automobilyje leidžia pasijusti tarsi kino teatre, todėl suprantama, kad tokioje rungtyje, į kurią susirenkama parodyti, ką gali šių dienų multimedijos sistemos, viską lemia įrangos kokybė. Stiprinimo kanalų skaičius neribojamas. Varžosi dalyviai, kuriems rūpi ne tik garso, bet ir vaizdo kokybė.

EMMA Racing – reginys azartiškiausiems žiūrovams

Naujas dinamiškų varžybų formatas, itin patrauklus žiūrovams ir televizijai, skirtas tikriems automobilių aistruiams, kuriems svarbu ne tik

tai, ar kokybiškai groja automobilio garso sistema, bet ir kaip automobilis atrodo, kaip jis patobulintas, kaip greitai jis gali važiuoti ir, aišku, kaip garsiai groti. Šios kategorijos varžybų idėja ir taisyklės gimė užpėnai, o šiomet tai vyksta beveik visoje Europoje. Čia vertinami dalyvių automobilių techniniai patobulinimai, dizainas, garso kokybė, garso slėgis automobilyje (kai durys atidarytos), be to, vyksta slalomo varžybos.

Įspūdingiausia penkiakovės rungtis – slalomas, profesionalų teigimu, sutraukė per 5 tūkstančius tokių reginių mėgėjų. Dalyvių azartas uždegė ir žiūrovus. Tačiau azartas automobilių sporte – ne pati geriausia sėkmės sąlyga – įspūdingai važiuo ir greičiausiai trasą įveikęs Mantas Kyguolis nesugebėjo sustabdyti savo *Alfa Romeo* ant finišo linijos taip, kad priekiniai ratai būtų vienoje šios linijos pusėje, o galiniai – kitoje. Už tai numatyta 5 sekundžių bauda nustūmė dalyvį į 8 vietą.

ESPL: kas garsiau?

Didelio žiūrovų dėmesio paprastai sulaukia garso slėgio rungtis ESPL (*EMMA Sound Pressure League*). Joje varžomasi, kuris automobilis groja garsiausiai. Tikslia įranga teisėjai įvertina muzikos garsumą automobilyje. Iš pradžių aparatūra tikrinama uždarytame automobilyje, paskui atliekamas antrasis matavimas, atidarius automobilio priekines duris. Ir dalyviai, ir žiūrovai rezultatus mato šviesos diodų ekrane. Dviejų matavimų rezultatai sumuojami.

Pirmiausia varžybų vyriausiasis teisėjas iš oficialaus EMMA ESPL disko išrenka garso takelį, kuris bus naudojamas matavimams. Įjungus šį

garso takelį, garsas automobilyje specialia įranga matuojamas du kartus: pirmasis matavimas atliekamas uždarytame automobilyje, antrą kartą matuojama atidarius priekines duris. Matavimų rezultatai sudedami ir suapvalinti iki sveikojo skaičiaus verčiami taškais. Į finalą patenka tik 4 arba 8 geriausių rezultatų pasiekę dalyviai.

ESPL *Experienced 2* dalyvių automobilyje gali būti įrengti ne daugiau kaip 2 nustatyto dydžio žemadažniai garsiakalbiai. Garso sistemos galingumas ir kaina neribojama. Šioje klasėje dažniausiai varžosi garso kokybės varžybų dalyviai, norintys iškovoti dar vieną taurę. Šiomet dalyvavo 13 automobilių.

ESPL *Experienced 4* dalyvių automobilyje įrengta daugiau nei 2, bet mažiau negu 4 nustatyto dydžio žemadažniai garsiakalbiai. Garso sistemos galingumas ir kaina neribojama. Šioje klasėje varžosi tiek „bumso“ mėgėjai, tiek garso kokybės varžybų dalyviai. Šiomet dalyvavo 10 automobilių.

ESPL *Master Unlimited* klasės dalyvių automobilyje įrengtų žemadažnių garsiakalbių skaičius neribojamas. Šioje klasėje dažniausiai varžosi specialiai paruošti automobiliai.

ESPL *Master* kategorijos dalyviai sulaukia ypatingo žiūrovų dėmesio. Tai specialiai paruošti (dažnai šarvuoti) automobiliai, kuriuos leidžiama bet kaip modernizuoti, kad tik būtų pasiektas rezultatas. Šiai klasei priskiriami ir tie dalyviai, kurių automobilių garso sistemoje naudojama daugiau negu 4 žemųjų dažnių garsiakalbiai (*fair play* principas). Klasėje varžosi 7 automobiliai.

▶ Atrakcijos žiūrovams

Pusiaudienį renginio žiūrovus ir dalyvius pasveikino motociklininkų klubo „Crazy in the Dark“ variklių gausmas. Apie 40 motociklininkų atvyko pademonstruoti savo plieno žirgų. Netrukus žiūrovai jau plojo jaunųjų motorolerių kaskadininkų klubo „Soulstunters“ narių pasirodymui Naujojoje gatvėje.

Trankios muzikos mylėtojus džiugino darnus MPB „Geležinis vilkas“ Didžiosios kunigaikštienės Birutės MPB pučiamųjų orkestro ir šokių studijos „Alemana“ šokėjų koncertas.

Geležinė ranka

Dalyviams teko ir kitaip išbandyti jėgas – ištiestoje rankoje kuo ilgiau išlaikyti žemų dažnių garsiakalbį („subą“). Nugalėtojai atitekęs prizas – laikytasis žemadažnis garsiakalbis (skersmuo – 30 cm, masė – 6 kg, didžiausias galingumas – 800 vatų, kaina – apie 300 litų).

Šiai rungčiai užsiregistravo 10 dalyvių. Nugalėjo Vilmantas Bliujus, išlaikęs garsiakalbį 2 minutes ir 3 sekundes. Kukliausiai pasirodęs dalyvis teišlaikė garsiakalbį 46 sekundes.

Rungtis krepšinio mėgėjams

Krepšinio tautai palepinti sugalvota ypatinga rungtis – Grotuvų krepšinio lyga. Dalyviai turėjo vienu bandymu įmesti savo atsineštą veikiančią grotuvą į metalinę statinę. Įmetusieji laimi prizus, neįmetusieji praranda grotuvą. Prizai – 3 naujūčiai kompaktinių plokštelių grotuvai. Prizinio fondo vertė – apie 1 500 litų. Atstumas iki statinės, į kurią reikia pataikyti, pasirinktas toks pat kaip nuo tritaškio linijos tikrajame krepšinyje – 6 m 25 cm.

Šiomet užsiregistravo 40 „krepšinininkų“ (pernai jų buvo 21). Trys dalyviai (Martynas Vaitkus, Justinas Pangonis ir Modestas Kardokas) namo parsinešė naujus grotuvus. Beje, J. Pangonis dalyvavo ir pernykštėje Grotuvų krepšinio lygoje ir jau prieš metus laimėjo grotuvą. Ko gero, jis – pirmas šios naujos sporto šakos profesionalas.

Balso stygų testas

Renginio metu žiūrovai taip pat galėjo susirungti – jiems buvo skirta rėkimo rungtis. Su besikeičiančios krypties vėjo pagalba gauti rezultatai buvo gana įspūdingi (matavimo įranga jaučia menkiausius oro virpesius), tačiau garso matavimų

profesionalai finalo rezultatus juokais vertina kaip vėjo greičio matavimus mikrofonu. Svarbiausia, jog rungtis suteikė gerų emocijų tiek dalyviams, tiek žiūrovams.

Rungties favoritais tradiciškai tapo jaunesniojo ir vidutinio mokyklinio amžiaus moksleiviai, turintys aukštą balsą.

Nugalėjo birštonietis Gintautas Vaičiukynas (finalinis rezultatas – 121,8 decibelo), kurio balso stygos privertė aplinkinius užsikimšti ausis, antrąją vietą užėmė Emilis Botvičius (121,6 decibelo), trečiąją – Silvija Pacenkaitė (119,1 decibelo). Penki geriausiai apdovanoti baldus gaminančios įmonės „Nerlina“ įsteigtais prizais. ●

- Objektų fizinė ir elektroninė apsauga
- Apsaugos ir priešgaisrinių sistemų instaliacija
- Techninė sistemų priežiūra
- Konsultuojame saugumo klausimais

www. argus. lt

Klaipėdos biuras

Gintaro g. 9-3,
Tel./faks. (8 46) 312449

Vilniaus skyrius

Olimpiečių g. 3,
Tel./faks. (8 5) 2755900

Kauno skyrius

Raudondvario pl. 164 A,
Tel./faks. (8 37) 384998

Šiaulių skyrius

Daukanto g. 4,
Tel./faks. (8 41) 526425

Panevėžio skyrius

Biliūno 14,
Tel./faks. (8 45) 586150

Utenos skyrius

Pramonės g. 12,
Tel./faks. (8 389) 69096

Telšių skyrius

Sedos g. 1,
Tel./faks. (8 444) 60303

Plungės skyrius

S. Dariaus ir S. Girėno g. 2,
Tel./faks. (8 448) 71461

Šilutės skyrius

Lietuvinkų g. 39A,
Tel./faks. (8 441) 62362

Kretingos skyrius

Rotušės a. 1-2,
Tel./faks. (8 445) 76115

Gargždų skyrius

P. Cvirkos g. 13,
Tel. (8 46) 453383

Palangos skyrius

Tel. (8 620) 64030

Druskininkų skyrius

M. K. Čiurlionio g. 111-214,
Tel./faks. (8 313) 51250

Nidos skyrius

Naglių g. 29A,
Tel./faks. (8 469) 52030

Patirtis svetur

Paroda MIPS – svarbiausias Rusijoje tokio pobūdžio renginys

Kasmet pavasarį, balandį, Maskvoje, sporto komplekse „Olympijskij“, vyksta paroda MIPS. Ši paroda tapo tradicinė jau prieš daugelį metų ir yra pagrindinė tokio pobūdžio paroda Rusijoje. Sakyčiau, ji svarbiausia ir pačiai Rusijai. Nesunku pastebėti, kad ši paroda labai konkrečiai orientuota į Rusijos rinką, gal dar šiek tiek į klientus iš artimojo užsienio. Didžioji dauguma dalyvių – rusiškos kompanijos. Bet jau kelintus metus iš eilės tenka matyti nemažai kompanijų iš kitų šalių. Tai jau ne naujokės šiame renginyje – kompanijos iš Taivano, Korėjos, Italijos, Kinijos. Šiomet pirmą kartą teko matyti dalyvių ir iš Suomijos bei Anglijos. Paroda gana didelė, neblogai suorganizuota.

Rusijos kompanijos kol kas turi sunkumų dėl europietiškių sertifikātų ir savo muitinės, todėl susitarti su jais dėl kokių nors prekių tiekimo į Lietuvą sudėtinga. Bent jau tektų iš karto galvoti ir apie papildomas laiko bei finansų sąnaudas pristatant prekę į Europos Sąjungą.

Kompanijos iš kitų šalių pirmiausia dairosi klientų Rusijoje. Be to, visas jas galima pamatyti Birminghame, parodoje IFSEC, ir ten surengti derybas.

Smagu buvo parodoje matyti kasmet dalyvaujančias Lietuvos kompanijas. Teko girdėti, kad joms paroda buvo tikrai sėkminga.

Valdemaras Narkovičius

UAB „Sarema“

generalinio direktoriaus pavaduotojas

Tomas Motuzas
UAB „Sarema“
technikos direktoriaus pavaduotojas

Maloni staigmena Taipėjūje – gerai organizuotas renginys

Iškilius būtinybei aplankyti Taivaną bei susitikti su verslo partneriais, nusprendėme šį vizitą susieti su kasmetine pavasarine paroda „Secutech“,

kuri vyksta Taipėjūje. Paskutinį kartą mūsų firmos atstovai parodoje Taivane lankėsi prieš pusantros metų. Tuo metu vyko rudeninė paroda „Taitronics. Finished products“. Ji, deja, paliko menką įspūdį mūsų firmos lankytojams, o ši paroda maloniai nustebino. Tikrai didelė ir įspūdinga, tiek savo plotu, tiek dalyvių skaičiumi (apie 1 300 standų, 650 dalyvių), gerai organizuota.

Malonu tai, kad tarp dalyvių buvo nemažai žymių tarptautinių saugos sistemų kompanijų. Didžiausią dalį sudarė CCTV atstovaujanti kompanijos, tokios kaip „Samsung“, „Sony“, „Sanyo“, „Panasonic“, „GE Security“ ir kitos. Labai daug dalyvių buvo iš Kinijos, nemažai iš Japonijos bei Korėjos. Dalyvavo net lenkai, sutikome ir čekų.

Tai buvo pirmas mano apsilankymas Azijos šalių gamintojų parodoje. Palyginti su vakariečių parodomis, mačiau labai daug neseniai susikūrusių kompanijų, kurios skverbte skverbiasi į Vakarų rinką, siekdamos kuo plačiau paskleisti savo produktus bei nors kiek įsitvirtinti kitoje pasaulio dalyje. Žinoma, kaip ir galima tikėtis iš taivaniečių produktų, buvo daug nekokybiškų ir pigių sprendimų, tačiau vis dėlto nemažai produktų stebino unikalumu, gera kokybe ir palyginti nedidele kaina. Tai nestebina, nes šios šalys seniai garsėjo elektronikos laimėjimais. Pagrindinė gaminių pakraipa – bevieliai, kompiuterių tinklais valdomų saugos sistemų sprendimai, GPS, biometrija, namų automatizavimas, integruotosios sistemos. Ypač pastebima CCTV sistemų pažanga. Beje, buvo nemažas būrys gamintojų, nustebinusių naujos kartos vaizdo telefonspynėmis. Jos sužavėjo gera kokybe, gražiu dizainu ir puikiomis savybėmis. Apskritai tai galima pavadinti „nesugadintų“, arba, kitaip tariant, „baltų“ gaminių paroda, kurioje produktai gaunami iš pirmų rankų – tiesioginių gamintojų.

Manau, viskas prasideda čia, Tolimuose Rytuose. Pamatęs Taipėjūje pristatytus produktus bei sprendimus, aš, ko gero, aplenkiau tuos, kurie lankysis IFSEC arba ISC parodose. Porą dienų šioje parodoje tikrai buvo ką veikti, planuotas trijų dienų vizitas į šią šalį buvo akivaizdžiai per trumpas. Galiu drąsiai teigti, kad paroda buvo tarptautinio masto ir tikrai įdomi. Galbūt net įdomiausia iš tų, kurias turėjau galimybę aplankyti. ●

Kokybės konkursas „Metų gaminy 2007“

Asociacija *Apsaugos verslo grupė* kviečia visus aktyviai dalyvauti kokybės konkurse „Metų gaminy 2007“

Vertinimo objektai:

1. Lietuvos įmonės gaminy.
2. Vaizdo stebėjimo sistema ir (ar) sprendimas.
3. Patalpų saugos sistema ir (ar) sprendimas – apsauga nuo įsibrovimo.
4. Patalpų saugos sistema ir (ar) sprendimas – priešgaisrinė sauga.
5. IP sprendimais pagrįsta saugos technologija.
6. Mobilųjų objektų saugos sistema ir (ar) sprendimas.
7. Mechaninės saugos sprendimas.
8. Kompleksinis įgyvendintas projektas.
9. Programinė įranga, skirta saugos sistemoms valdyti ar aptarnauti.
10. Įmonių interneto svetainės ar puslapiai.
11. Reklaminiai leidiniai (brošiūros) apie saugos produktus, naujo saugos gaminio pristatymo lapeliai, reklaminės gaminio pristatymo kampanijos paštu ar elektroniniu paštu.
12. Interaktyvi reklama (reklama radijuje ar televizijoje, reklaminės verslo dovanos, reklama ant automobilių).

Nugalėtojui atiteks pagrindinis prizas ir nemokama reklama žurnale „Rizikos faktorius“, 4–ajame viršelio puslapyje, o nominacijų laimėtojams – 1 puslapis nemokamos reklamos RF

Informacija apie kokybės konkurso pradžią, eigą ir nugalėtojus bus skelbiama RF Nr. 4

KONKURSO „METŲ GAMINYS ‘ 2007“

DALYVIO PARAIŠKA

2007 m. mėn. d.
Vilnius

I. Bendrieji duomenys:

Įmonės pavadinimas		
Įmonės kodas		
PVM mokėtojo kodas		
Adresas		
Telefonas	Faksas	
El.paštas	Interneto svetainė	

II. Privalomi priedai:

Teikiamo konkurso gaminių pavadinimas ir apibūdinimas (ne daugiau kaip 1 A4 formato lapo aprašymas) bei nuoroda, kokiai vertinimo objektų kategorijai priskiriama pateikiamą gaminį.

III. Dalyvio registracija:

- Dalyviai registruojami įmonei užpildžius paraišką ir pristačius asociacijai *Apsaugos verslo grupei* šiuo adresu: Gedimino pr. 26, LT- 01104 Vilnius, arba atsiuntus faksu **8 (5) 2628175** ar el.paštu **info@avg.lt**
- Sumokėjus konkurso dalyvio mokestį (70 Lt – AVG nariui, ne AVG nariui – 90 Lt) grynaisiais į asociacijos *Apsaugos verslo grupės* kasą (Gedimino pr. 26, LT- 01104 Vilnius) arba pagal pateiktą išankstinio apmokėjimo sąskaitą a.s. LT740075800000120199, AB Bankas „Snoras“, b. k. 00758.
- Nesumokėjus konkurso dalyvio mokesčio, įmonės paraiška nebus vertinama.
- Dalyviai registruojami **iki š.m. rugsėjo 14 d.**

IV. Gavę užpildytą paraišką ir dokumentą, patvirtinantį sumokėtą konkurso dalyvio mokestį, konkurso organizatoriai įsipareigoja atsiųsti konkurso nuostatus bei darbo reglamentą pageidaujantiems su jais susipažinti.

V. Papildoma informacija teikiama:

Tel. 8 (5) 2628175, el. info@avg.lt, interneto svetainės adresas www.avg.lt.

Paraišką užpildė:

Įmonės vadovas		
	(parašas)	(vardas, pavardė)
Užpildymo data:		
Paraišką priėmė:		
Asociacijos <i>Apsaugos verslo grupės</i> atsakingoji sekretorė		Edita Ragauskienė
	(parašas)	
Priėmimo data:		

„Bosch Security Systems“ pasaulinės naujienos

Visame pasaulyje žinoma saugos sistemų gamintoja „Bosch Security Systems“ Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje surengė keletą savo produkcijos pristatymų ir mokomųjų seminarų, pavadintų „Bosch CCTV Roadshow 2007 Baltic“.

Andrius Penderis
„Bosch Security Systems“
pardavimų vadybininkas
Baltijos šalyse

Mokymų diena, skirta partneriams ir svarbiems sistemų vartotojams Lietuvoje, birželio 15 d. surengta viešbučio „Citypark“ konferencijų centre Vilniuje. Su „Bosch ST“ vaizdo stebėjimo sistemomis supažindino „Bosch Security Systems“ pardavimų vadybininkas Baltijos šalyse Andrius Penderis ir „Bosch Security Systems“ CCTV – EMEA sistemų rinkodaros vadybininkas Adas Biemansas. Į šiuos mokymus atvyko didžiausių Lietuvos saugos sistemų įmonių atstovai. Visi dalyviai diskutavo apie bendrą vaizdo stebėjimo sistemų technologijų raidą, tačiau svarbiausia renginio dalis buvo naujos produkcijos pristatymas. Šiame straipsnyje trumpai supažindiname su naujaisiais produktais.

AutoDome Modular

Saugos sistemų vartotojai pageidauja, kad naujos idėjos būtų kuo greičiau įgyvendinamos. Šiais laikais vietoj bendrašiu kabeliu vaizdą perduodančių sistemų vis dažniau naudojamos saugos sistemos, vaizdą perduodančios IP tinklu. Vartoto-

jams reikia įrenginių, kuriuos galima būtų greitai ir lengvai, pakeitus detales, atnaujinti ir pritaikyti savo poreikiams.

Atsižvelgus į šiuos poreikius, buvo sukurta nauja *Bosch AutoDome Modular* vaizdo stebėjimo kamerų serija. Ši kamera yra sudaryta iš greitai keičiamų modulių, leidžiančių nespalvoto vaizdo kamerą su bendraše išvestimi per kelias minutes pakeisti į spalvoto vaizdo naktinio matymo kamerą, perduodančią vaizdą per IP tinklą MPEG-4 formatu. Tam tereikia pakeisti vaizdo stebėjimo kameros ir ryšio modulius. Maitinimo blokas, stovas, korpusas, procesoriaus modulis, išorinis korpusas ir kupolas gali likti tie patys.

Daugiau apie gaminių galima sužinoti interneto puslapyje www.autodome.com.

Auto Dome Easy Compact

Auto Dome Easy Compact – kompaktiška ir nebrangi greitai įrengiama, 360° apžvalgos kamera, tinkama naudoti tokiose patalpose kaip parduotuvės, viešbutiai, bankai ar degalinės.

Šios kameros skersmuo yra mažesnis nei 100 mm, korpusas pagamintas iš patvaraus lieto aliuminio, kupolas – iš specialiai apdirbto polikarbonato. Apžvalgos kameroje yra įtaisytas optinis ir skaitmeninis 10 kartų priartinantis mechanizmas, leidžiantis pakankamai išdidinti vaizdą, kai filmuojama patalpose.

FlexiDome

FlexiDome yra fiksuotų kupolinių vaizdo stebėjimo kamerų serija, sukurta atsižvelgiant į rinkos poreikius. Greitai įrengiamos ir gražiai atrodančios vaizdo stebėjimo kameros siūlomos jau seniai, tačiau iki šiol manyta, kad gaminant mažas kupolines vaizdo

stebėjimo kameras mažiau dėmesio skiriama vaizdo kokybei. *FlexiDome* tai paneigia – į patvarų apsauginį korpusą integravus „Bosch“ firmos geriausiose *Dinion* vaizdo stebėjimo kamerose išbandytą 15 bitų vaizdo apdorojimo technologiją, sukurta mažos kupolinės kameros, vaizdo kokybė ir dinamika ne nusileidžiančios kitų gamintojų „superkameroms“.

Galima įsigyti IP versijos *FlexiDome* vaizdo stebėjimo kamerų, kurios praverčia saugant svarbius miesto objektus. Nuo vandalų ir nepalankių oro sąlygų apsaugota vaizdo stebėjimo kamera maitinama tiesiai per *Ethernet* tinklą.

Video Jet X

VideoJet X serijos vaizdo signalo keitikliai analoginį vaizdo signalą keičia į IP tinklui tinkamą duomenų srautą. Po kelerių metų didesnė rinkos dalis atiteks vaizdo stebėjimo sistemoms, veikiančioms IP tinkle.

Pereinamuoju metu jaučiamas didelis poreikis hibridinių įrenginių, kuriuose analoginių vaizdo stebėjimo kamerų filmuojami vaizdai perduodami kompiuterių tinklais. Plačiai žinomi ir įmonės „Bosch ST“ itin veiksmingi keitikliai *VIP* ir *VideoJet*, kuriais 4CIF rezoliucijos vaizdo signalas perduodamas minimaliomis sąnaudomis.

VideoJet X keitikliai yra *VIP X* gaminių serijos patobulinta versija, keitikliai tinkami naudoti ypač sudėtingomis sąlygomis. Nauji keitikliai atlaiko net nuo –30 °C iki +60 °C temperatūros svyravimus. Nuolatinė maitinimo įtampa gali svyruoti nuo 10 iki 30 V. Vienu keitikliu galima sujungti nuo 1 iki 4 analoginių kamerų. Filmuotą medžiagą galima išsaugoti *Compact Flash* atminties kortelėje arba 40 GB standžiajame diske. Šios savybės leidžia naudoti *VideoJet X* įrangą transporto priemonėse.

Atsarginės kopijos internetu apsaugo svarbius duomenis

Šiuolaikinei įmonei svarbių duomenų apsauga – prioritetinga sritis, tačiau smulkioms ir vidutinėms įmonėms iki šiol buvo sunku ją užtikrinti: atsarginių kopijų įranga brangiai kainuoja, o darbuotojai arba pamiršta reguliariai nukopijuoti duomenis į laikmenas, arba neturi tam laiko. Išspręsti duomenų apsaugos klausimus nedidelėms įmonėms padės Lietuvos rinkos naujiena – automatiškai ir reguliariai daromos atsarginės kopijos internetu (angl. backup).

Atsarginės kopijas daro tik trečdalis

Lietuvoje įmonės dar nėra įvertinusios duomenų apsaugos svarbos – 2006 m. vasarą TEO LT, AB, atlikto tyrimo duomenimis, tik trečdalis įmonių daro atsargines dokumentų kopijas. TEO LT, AB, Informacinių technologijų verslo plėtros skyriaus direktorius Saulius Markūnas pabrėžia, kad svarbios informacijos praradimas įmonėms – dideli finansiniai nuostoliai. „Svarbių duomenų apsauga – rizikos valdymo klausimas, tačiau nemažai Lietuvos įmonių apie tai negalvoja tol, kol ko nors neatsitinka. Kai, pavyzdžiui, sugenda kompiuterio diskas ir dingsta su klientais susijusi informacija, įmonės pasiryžusios mokėti didelius pinigus duomenis atkuriančioms bendrovėms. Tai kainuoja daug pinigų ir nervų“, – pastebi p. S. Markūnas.

Apklauskos duomenimis, populiariausias duomenų apsaugos būdas įmonėse – kopijos kietajame diske (24 proc.) ir įrašymas į CD ar DVD laikmenas (22 proc.). Dalis įmonių naudoja USB raktą, kopijuoja į kitą kompiuterį ar naudoja specializuotą atsarginių kopijų įrangą – didelės talpos magnetines juosteles.

Naujausias duomenų apsaugos būdas – šiais metais Lietuvos rinkoje pasirodžiusi atsarginės

kopijos internetu paslauga. Pasak S. Markūno, ši paslauga itin naudinga mažoms bei vidutinėms įmonėms, kurios iki šiol negalėjo tinkamai pasirūpinti duomenų apsauga, nes neįpirkdavo brangios specializuotos atsarginių kopijų įrangos.

Kopijuoja automatiškai

Atsarginė kopija internetu užtikrina dviejų pagrindinių duomenų saugos reikalavimų laikymąsi: svarbių dokumentų kopijos daromos reguliariai ir laikomos kitoje vietoje nei originalas – jos internetu nukeliauja į paslaugą teikiančios išorinės IT bendrovės duomenų centrą. „Praradę dokumentus dėl kompiuterio ar serverio gedimo, viruso, vagystės ar netyčia juos ištrynę, šios paslaugos vartotojai bylas galės bet kada atgauti – atkurti jas tame pačiame kompiuteryje arba atsisiųsti internetu į bet kurį kitą. Per interneto naršyklę vartotojas galės gauti duomenis iš bet kurios pasaulio vietos“, – paslaugos naudą pabrėžia p. S. Markūnas.

Vieni svarbiausių šios paslaugos privalumų, palyginti su kitais atsarginių kopijų darymo būdais, – patogumas ir operatyvumas: duomenys įrašomi automatiškai, taigi darbuotojams nereikia nei stengtis prisiminti, kad reikia padaryti kopiją,

nei papildomai skirti tam laiko. Be to, pirkti šią paslaugą iš išorinės IT bendrovės nedidelei įmonei kainuoja kelis kartus mažiau negu diegti specializuotą atsarginių kopijų įrangą. S. Markūnas pažymi, kad norint naudotis šia paslauga nebūtina ir itin didelė interneto sparta – jei internetas lėtas, duomenų siuntimas paprasčiausiai užtruks ilgiau, tačiau netrukdyt vartotojui dirbti kompiuteriu.

Atsarginės kopijos internetu paslauga naudojama saugu – pavyzdžiui, TEO LT, AB duomenų centre saugomi duomenys šifruojami slapto raktu, kurį žino tik klientas. Be to, duomenys yra dubliuojami ir saugomi dviejuose nutolusiuose duomenų centruose, įrengtuose pagal aukščiausius saugumo reikalavimus.

Kopijos – kartą per dieną

Kiekvienas atsarginės kopijos internetu paslaugos vartotojas gali nusistatyti kopijų atlikimo periodiškumą – kuriomis savaitės dienomis ir valandomis bus kopijuojami dokumentai. „Nors ši programa netrukdo vartotojui dirbti kompiuteriu, tačiau paprasčiau pasirinkti laiką, kai kompiuteris nelabai apkrautas, pavyzdžiui, per pietų pertrauką“, – atkreipia dėmesį S. Markūnas.

Atsarginės kopijos internetu paslaugą teikianči bendrovė TEO LT, AB, pritaikė atsarginės kopijos internetu paslaugą ir nešiojamųjų kompiuterių, kurie nėra visą laiką prijungti prie interneto, turėtojams – jie gali pasirinkti kopijavimą kas keletą dienų. Jei kompiuteris tuo metu prie interneto prijungtas, kopija padaroma, o jeigu ne – ekrane pasirodo priminimas. S. Markūnas pataria vartotojams atsargines bylų kopijas daryti kasdien – tokiu būdu bus užtikrinta didesnė dokumentų apsauga.

TEO LT, AB, teikia dvejopas paslaugas: eiliniam vartotojui pritaiktą kompiuterio atsarginės kopijos ir sudėtingesnę, labiau IT administratoriams skirtą serverio atsarginės kopijos darymą. Pastarąją paslaugą įmonės gali naudoti ne tik kompiuterio, bet ir serverio duomenų bazių („Microsoft Outlook“, „Oracle“, „Lotus“) atsarginėms kopijoms daryti. Be to, šia programa galima kopijuoti ne tik labiausiai paplitusios operacinės sistemos „Windows“, bet ir „Linux“ bylas.

Pirmą kartą įdiegus kompiuteryje atsarginės kopijos internetu paslaugą, padaromos visų pažymėtų bylų atsarginės kopijos, o vėliau kopijuojami ir į duomenų centrą siunčiami tik dokumentų pakeitimai. Duomenų bazėje kopijos saugomos dvi savaitės – praėjus šiam terminui, trinamos seniausios bylos, o išsaugomos naujausios. ●

2006 m. vasarą TEO LT, AB, atlikto Lietuvos įmonių tyrimo duomenimis, reguliariai atsargines duomenų kopijas daro maždaug trečdalis visų įmonių.

Reguliarus atsarginių duomenų kopijų darymas

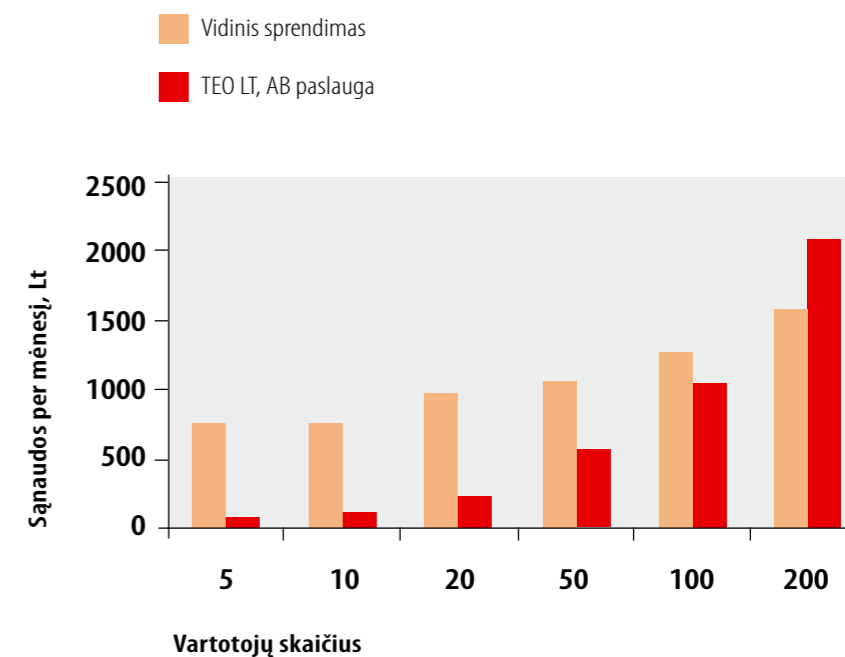

Procentai skaičiuojami nuo visų apklaustųjų (N=1000).

Paslaugos funkcijos / savybės

- Atsarginės kopijos daromos automatiškai ir per internetą siunčiamos į TEO LT, AB, duomenų saugyklą.
- Galima valdyti atsarginių kopijų tvarkaraštį (dienos, laikas).
- Atsarginės kopijavimas netrukdo vartotojui dirbti kompiuteriu.
- Siūlomos dvi paslaugos versijos: atsarginė kopija kompiuteriui, atsarginė kopija serveriui.
- Duomenys šifruojami slapto raktu, žinomu tik klientui.
- Kopijuojami duomenys suspaudžiami, todėl greičiau persiunčiami.
- Iš pradžių padarius visą kopiją, po to kopijuojami tik pasikeitimai failuose.
- Klientas gali pasirinkti, kurių katalogų ar failų kopijas daryti.
- Saugomos kelios atsarginių kopijų versijos kliento pageidaujama laiką.
- Atsarginę bet kurių duomenų kopiją galima atgauti pagal kliento poreikį.
- Atsarginę kopiją galima atsisiųsti į bet kurį kompiuterį naudojantis interneto naršykle.
- TEO LT, AB, linija veikia maksimaliu greičiu, klientams naudojantis šia paslauga.
- Nemokamo paslaugos išbandymo laikas – iki 30 dienų (talpos limitas – 50 MB).
- Kliento pageidavimu kopijos, kurias norima atkurti, gali būti pateiktos įrašytos laikmenoje (CD/DVD).

Atsarginių kopijų sanauđų įmonėje palyginimas

Profesionalios vaizdo stebėjimo sistemos banko tinklams

NOVUS Security Sp. z.o.o. yra vienas iš lyderių, vaizdo stebėjimo sistemų gamyboje. Mūsų siaura specializacija yra patikimumo ir profesionalumo garantas. Mes sukaupeime milžinišką patirtį, tyrinėdami ir kurdami padidintos rizikos ir reikalavimų objektams, tokiems kaip bankai, valstybinės finansinės įstaigos, kariniai objektai, vertybinių popierių tipografijos ir pan., integruotą apsaugos ir vaizdo stebėjimo sistemas. NOVUS vaizdo stebėjimo sistemų koncepcija suskirstytiems ir nutolusiems objektams (bankų filialai, skyriai) grindžiama pilna kontrolės ir valdymo sistemų centralizacija, o tai atmeta lokalaus įsibrovimo į sistemą galimybę bei su tai susijusias neigiamas pasekmes.

ATM >>> Tekstinės informacijos įrašymas. Vaizdo kameros fone tekstinės informacijos (kortelių ir mokėjimų numeriai, duomenys apie kortelės savininką, operacijos ir pan.) atvaizdavimas apie vykdomas transakcijas bei šios informacijos įrašymas. Greitos paieškos galimybė pagal pagrindinius raktažodžius arba simbolius.

! >>> Auto diagnostikos funkcija. Įrašymo įrenginiai turi funkciją, kuri nuolat kontroliuoja sistemos ir jos atskirų komponentų (darbinė standžiųjų diskų temperatūra, įrašymo būseną, sistemos stovis ir t.t.) būklę. Aptikus gedimus, bus informuotas centrinis stebėjimo punktas arba užregistruoti vartotojai per tinklą, arba el. paštu.

✉ >>> Pranešimai apie aliarminius įvykius. Funkcija, informuojanti apie pasirodžiusį aliarminį įvykį (judesio detekcijai, pavojaus jėjimo aktyvavimas, vaizdo signalo praradimas, tekstinės informacijos priėmimas iš kasos aparatų).

SD >>> Nuotolinis vaizdo iš kamerų įrašymas į kompiuterį minibank formatu. Šiame formate yra paslėpta ir vaizdo peržiūros programa, kuri leidžia atvaizduoti įrašytą informaciją norimo ekrano sudalinimo režimu. Kiekvienas failas gali būti apsaugotas slaptažodžiu, saugančiu nuo nesankcionuoto įrašo peržiūrėjimo.

OSD >>> Visas sistemines meniu konfigūracijas galima atlikti per tinklą, specialios programinės įrangos pagalba. Tai leidžia pilnai atmesti lokalinį sistemų valdymą su sudėtingomis ir teritoriškai suskirstytomis sistemomis.

GUI >>> Galima sukurti individualius grafinius žemėlapius ir numatyti jų koordinavimą patogesniai darbui su sistema. Yra galimybė atvaizduoti kameras, pajungtas prie skirtingų įrašymo įrenginių.

🌐 >>> "Multisite" tipo sistemų apjungimas, I-RAS programinės įrangos pagalba. Yra galimybė vienu metu susisiekti su 16 skirtingų įrašymo įrenginių. Sistemos ribose galima valdyti sekančias aptarnavimo funkcijas: programinės įrangos atnaujinimas, nustatymai, automatinis sistemų įrenginių būklės patikrinimas ir t.t.

NOVUS naujiena – 9 ir 16 kanalų vaizdo įrašymo įrenginiai

NV-DVR3009, NV-DVR3016, NV-DVR5009, NV-DVR5016

NOVUS įrašymo įrenginiai – vieni iš solidžiausių ir patikimiausių įrašymo įrenginių su MPEG-4 vaizdinės informacijos suspaudimo algoritmu. Jie garantuoja puikią vaizdo kokybę su maksimalia skiriamąja geba 720 x 288. Sistemos, sukurtos tokių įrenginių pagrindu, turi patikimą aparatinę dalį, kuri yra valdoma stabilia „Linux“ operacine sistema.

Ježi Lukaševič
UAB „Sareme“
technikos direktorius

Suspaudimas

Vaizdo įrašymo įrenginiai naudoja MPEG-4 suspaudimo algoritmą, kuris, palyginti su kitais suspaudimo algoritmais, pasižymi puikia skiriamąja geba ir dideliu suspaudimo koeficientu.

Įrašymas

NOVUS vaizdo įrašymo įrenginiai turi skirtingas įrašymo funkcijas: pagal judesio detekciją, suveikus aliarminiam įėjimui, paleidus rankiniu būdu, taip pat įrašymas gali būti nuolatinis ir pagal tvarkaraštį.

Judesio detekcija

DVR NOVUS taikomas vienas iš pačių tiksliausių judesio detekcijos atpažinimo metodų.

Tinklas

Įrašymo įrenginius galima nustatyti ir valdyti funkcijas per tinklą. Programinės įrangos funkcijos: gyvo vaizdo atkūrimas, įrašų atvaizdavimas, archyvo vaizdo įrašymo įrenginio parametrų nustatymas, PTZ kamerų valdymas, programinės įrangos atnaujinimas.

Programinės įrangos atnaujinimas

Programinė įranga gali būti atnaujinama per USB prievadą arba per tinklą.

Garso įrašymas

NOVUS įrašymo įrenginiai palaiko 4 nepriklausomų garso kanalų įrašymą vienu metu.

NV-DVR3009, NV-DVR3016

Skaitmeniniai įrašymo įrenginiai NV-DVR3009 ir NV-DVR3016 specialiai suprojektuoti aukštos klasės vaizdo stebėjimo sistemoms. Šie modeliai išsiskiria aukštu technologiniu lygiu, funkcijų gausa ir valdymo patogumu, o tai daro juos nepakeičiamus, kuriant šiuolaikiškus efektyvius vaizdo stebėjimo kompleksus. Vaizdo įrašymo įrenginiai NV-DVR3000 garantuoja aukštos kokybės vaizdo informacijos įrašymą, tinkamai panaudojant standžiųjų diskų atmintį MPEG-4 algoritmu. Įrašymo parametrus galima nustatyti atskirai kiekvienam kanalui. Galima įmontuoti CD/DVD-ROM, įrenginys palaiko USB flash atmintį bei išorinius standžiuosius diskus. Įrašomi 4 garso kanalai, praplėstos tinklo funkcijos, galimas PTZ kamerų valdymas, valdymas sisteminė klaviatūra arba USB kompiuterine pele.

Savybės:

- „Quadrplex“ – vienu metu atliekamos šios funkcijos: įrašymas, stebėjimas, archyvo peržiūra ir darbas tinkle;
- naudojama „Linux“ operacinė sistema;

- MPEG-4 suspaudimo algoritmas (5 suspaudimo lygiai);
- įrašymo greitis:
 - 100 k/s, kai skiriamoji geba – 360 x 288,
 - 50 k/s, kai skiriamoji geba – 720 x 288;
- kiekvienai kamerai atskirai galima nustatyti skirtingą įrašymo greitį ir kokybę;
- palaiko iki 4 standžiųjų diskų, kiekvienas – iki 400 GB;
- įrašymas pagal tvarkaraštį ir judesio detekciją;
- apsauga nuo kameros uždengimo;
- patobulinta paieškos ir pagreitinta įrašyto medžiagos atvaizdavimo funkcija;
- 4 garso įėjimai ir 1 garso išėjimas;
- PTZ valdymas klaviatūra arba per tinklą;
- įrašymo įrenginio valdymas klaviatūra: NV-KBD60 ir NV-KBD30;
 - protokoliai: Novus-C, Novus-C1, Novus-C2, Novus-D1, Pelco-D ir kiti;
 - palaikymas: LAN/WAN, USB, IEEE1394 prievadas arba išorinis HDD;
 - sujungimas per tinklą, sujungimas vienu metu su keliais vaizdo įrašymo įrenginiais, garso kanalo perdavimas realiu laiku, pranešimas apie bet kokį pavojų elektroniniu būdu;
 - patogus kelių kalbų meniu;
 - valdymas USB pele arba distanciniu valdymo pultu (komplektas);
 - programinė įranga: N-Viewer3000, skirta nuotoliniam sujungimui su vaizdo įrašymo įrenginiu per tinklą.

► NV-DVR5009, NV-DVR5016

Šie skaitmeniniai vaizdo įrašymo įrenginiai išsiskiria aukštu technologiniu lygiu, stabilia „Linux“ operacine sistema ir dirba „Pentaplex“ režimu – vienu metu sugeba įrašinėti, leidžia stebėti vaizdą realiu laiku, peržiūrėti archyvą, dirbti tinkle ir archyvuoti duomenis (per USB arba SCSI prievadus prijungus išorinius atminties masyvus). Įrašymo įrenginiuose taikomas vaizdo suspaudimo algoritmas MPEG-4, užtikrinantis aukštą vaizdo kokybę ir puikias sąlygas dirbti per tinklą. Vartotojas gali nustatyti įrašymo ir stebėjimo parametrus kiekvienai kamerai individualiai. Įrašytas vaizdo įrašo failas turi kelis apsaugos lygius. Patogus ekrano menu, IRAS ir I-MAP programinė įranga palengvina darbą su įrašymo įrenginiu, taip pat užtikrina nuotolinį valdymą per tinklą. Specifinės funkcijos („Text-in“, sistemos autodiagnostikos ir t. t.) lemia tai, kad šie įrenginių modeliai yra optimaliausi sprendimai, norint sukurti sudėtingą, integruotą, suskirstytą vaizdo stebėjimo sistemą.

Savybės:

- „Pentaplex“ režimas užtikrina galimybę vienu

metu įrašinėti, stebėti, peržiūrėti archyvą, dirbti tinkle bei archyvuoti duomenis;

- naudojama „Linux“ operacinė sistema;
- įrašymo greitis – iki 200 k/s (nustatoma kiekvienam kanalui individualiai);
- įrašymo skiriamoji geba: 720 x 288, 360 x 288 (nustatoma kiekvienam kanalui individualiai);
- palaiko iki 3 standžiųjų diskų (kiekvienas – iki 400G B, vienas optinis įrašymo įrenginys CD-RW);
- vietoj optinio įrašymo įrenginio CD-RW galima sumontuoti dar vieną papildomą diską;
- per SCSI prievadą galima prijungti išorinių standžiųjų diskų masyvą (iki 9 TB);
- automatinis įrašytų duomenų archyvavimas išoriniuose standžiuosiuose diskuose per USB / SCSI prievadus;
- autodiagnostika (įrenginio temperatūros, standžiųjų diskų parametrų ir pan.);
- kompresijos algoritmas MPEG-4 (4 kokybės lygiai);
- didelės darbo per tinklą galimybės – stebėjimas realiu laiku, įrašyto vaizdo paieška, kelių įrašymo įrenginių sujungimas, pranešimai apie pavojingus įvykius el. laišku, visiškai nuotolinis valdymas;

- įrašymo režimai: nuolatinis / pagal tvarkaraštį / pagal aliarminius įėjimus / pagal judesio detekciją / pagal tam tikrą žodį („Text in“);
- tekstinių duomenų įrašymas iš įėjigos kontrolės sistemų, kasos aparatų, bankomatų;
- patobulinta paieškos ir pagreitinta įrašo atvaizdavimo funkcija;
- priešaliarminio įvykio įrašymas iki 30 min;
- įrašomi 4 garso kanalai;
- kameros „paslėpimo“ funkcija ir priėjimas prie „paslėptų“ kamerų;
- PTZ kamerų valdymas iš priekinės įrenginio įrašomosios dalies arba per tinklą;
- patogus meniu, matomas ekrano monitoriuje;
- IR pultas nuotoliniam valdymui;
- programinė įranga:
 - IRAS – skirta nuotoliniam susijungimui su vienu arba keliais įrašymo įrenginiais, taip pat valdyti, stebėti ir peržiūrėti įrašytą vaizdą per tinklą,
 - IMAP – leidžia vartotojui sukurti savo grafinę sąsają (žemėlapius, pastatų planus), kad būtų patogiau dirbti su sistema. ●

Gvidas Račkauskas
UAB „AS1“ vadybininkas

KYO 320 – nauja „Bentel“ daugiafunkcė centralė

„Bentel Security“ išleidžia naują apsauginę centralę didesniems objektams – KYO 320. Galingiausia KYO šeimos sistema turi daug puikių funkcijų ir naujų savybių. Ji gali būti išplečiama iki 344 zonų ir suskirstoma į net 32 sritis, todėl puikiai tiks didesniuose ir stambiuose objektuose. Ji turi visas savybes, kurių tik gali prireikti apsaugos sistemai. Centralė gali būti valdoma ir programuojama 32 skystųjų kristalų ir 16 šviesos diodų klaviatūra. Imtuvai leidžia į sistemą įjungti 64 belaides zonas. Be papildomų modulių galima įdiegti įėjigos kontrolės funkciją, ja gali naudotis iki 500 vartotojų. KYO 320 turi įvairias pranešimų perdavimo funkcijas. Atnaujinta programinė įranga leis greitai ir patogiai suprogramuoti didelę sistemą. „Bentel Security“ sukurta unikali monitoringo programa, galinti vienu metu priimti signalus iš kelių KYO centralių.

KYO320 – patikima ir galinga šiuolaikinė apsaugos sistema, jungianti daug funkcijų, kurių gali prireikti didesnių objektų apsaugai. ●

Savybės:

- iki 344 zonų;
- iki 64 belaidžių zonų;
- 32 nepriklausomos sritys;
- 32 skystųjų kristalų klaviatūros;
- 16 šviesos diodų klaviatūrų;
- 195 vartotojai;
- 32 atstuminiai skaitytuvai;
- 500 kortelių vartotojų;
- 3 3A reliniai išėjimai pagrindinėje plokštėje;
- 3 1A išėjimai pagrindinėje plokštėje;
- iki 118 programuojamų išėjimų;
- automatinis apsaugos įsijungimas ir išsijungimas;
- automatinis išėjimų įsijungimas ir išsijungimas;
- 10 000 įvykių atmintis;
- daugiaprotokolis skaitmeninis komunikatorius;
- balso pranešimai;
- balsinis meniu (centralei valdyti telefonu);
- centralės valdymas per kompiuterių tinklą.

Naktiniai matymo prietaisai: trumpa technologijų apžvalga

Žmogus gali aktyviai veikti tik dieną. Naktį jo veiklą riboja tai, kad jis negali matyti esant nepakankamam matomumui. Ir jokiais treniruotėmis mes negalime įgyti sugebėjimo matyti tamsoje. Ilgą laiką žmogaus gyvenimą reguliavo natūralus apšvietimas. Žmonės keldavosi su aušra ir aktyvią veiklą nutraukdavo atėjus sutemoms. Visa žmogaus veikla buvo derinama su natūraliu paros ciklu. Nesugebėjimas matyti naktį darė žmogaus veiklą neįmanomą arba neveiksmingą tamsiu paros metu. Prisiminkime: net mūsų naktį nevykdavo. Didelės kautynės, atėjus sutemoms, buvo stabdomos iki kitos dienos ryto.

kūnų, žvaigždžių šviesa ar atmosferos spindėjimas aukštutiniuose atmosferos sluoksniuose, taip pat žmogaus naudojamų apšvietimo prietaisų šviesa gyvenamosiose vietovėse.

Natūralus apšvietimas priklauso nuo gamtos sąlygų – manoma, kad giedrą naktį, kai gana šviesu nuo pilnatis, jis siekia 0,3 lx, esant blogesnėms gamtinėms sąlygoms jis, aišku, tampa dar mažesnis. Pavyzdžiui, debesuotą naktį be mėnulio ar žvaigždžių natūralus šviesos apšvietimas siekia tik 0,0002 lx. Saulei leidžiantis, ne tik keičiasi apšvietimo intensyvumas, bet ir sklindančios šviesos spektras maksimaliai priartėja prie infraraudonųjų spindulių diapazono, nematomo žmogaus akimi. Infraraudonojo diapazono bangų ilgis – nuo 750 iki 2 500 nm. Pasinaudodamas šių spindulių savybe atsispindėti nuo įvairių paviršių kaip ir kitiems spinduliams ir specialia technika, kai atspindžio kontrastas yra pakankamas, žmogus turi galimybę matyti naktį. Naktinio matymo įrenginiai, naudojami naktį, dirba būtent infraraudonųjų spindulių diapazonu (~440–950 nm).

Naktinio matymo principas grindžiamas fotoelektriniu efektu, atrastu 1887 metais ir Alberto Einšteino teoriškai pagrįstu 1905 metais. Būtent už šio efekto išaiškinimą, o ne už labiau žinomą reliatyvumo teoriją mokslininkas 1921 metais ir gavo Nobelio premiją. Aišku, prireikė nemažai laiko, kol remiantis šiuo efektu buvo sukurtas naktinio matymo prietaisai.

Kiekvieno tradicinio naktinio matymo prietaiso pagrindinė dalis – elektroninis optinis keitiklis (EOK). Angliškai kalbančiose šalyse vartojamas ter-

minas „image intensifier tube“. Manau, teisingiau būtų vadinti šį prietaisą elektroniniu optiniu keitikliu, nes tiksliau perteikiamas jo darbo principas – šviesos fotonai keičiami į elektronus, jų srautas nukreipiamas į liuminescencinį sluoksnį, kuriame ir formuojamas vaizdas. Dėl savo veikimo principo visi EOK, nepaisant technologijos, turi vieną bendrą savybę – vaizdas, suformuotas liuminescenciniame sluoksnyje, yra žalias.

Prototipai

Pirmą kartą EOK buvo sukurtas „Philips“ laboratorijose 1934 metais ir pagal vieno iš kūrėjų pavardę kartais vadinamas Holsto stikline. Holsto stiklinė – tai dvi viena į kitą sudėtos stiklinės, ant kurių dugno įtaisyti fotokatodas ir liuminoforas. Šiuos sluoksnius veikiant aukšta įtampa, susidaro elektrostatinis laukas, užtikrinantis tiesioginį elektroninio vaizdo perkėlimą iš fotokato į ekraną su liuminoforu. Prietaisas nebuvo labai jautrus, veikiamas „triukšmingo“ fotokato. Triukšmams pašalinti reikėjo atšaldyti jį iki -40° C. Tokie trūkumai leido prietaisą naudoti tik kartu su galingu infraraudonųjų spindulių prožektoriumi. Šis ir kiti trūkumai – didelė masė, prasta kokybė – nesutrukdė plėtotis pagerintos Holsto stiklinės versijos serijinei gamybai. Vien tik EMI (Didžioji Britanija) gamykloje pagaminti keli tūkstančiai pirmųjų EOK.

Vienas iš trūkumų – papildomas infraraudonasis apšvietimas – ilgainiui tapo gana nemaža problema kariškiams, nes, atsiradus pakankamam kiekiui naktinio matymo prietaisų, veikiantis infraraudonųjų spindulių prožektorius matomas už kelių kilometrų. Vis dėlto kariškiai sėkmingai panaudojo

Narūnas Savickas
UAB „Eksinta“
direktorius

Realiai įgyvendinti žmogaus norą matyti naktį kaip katinui pasidarė įmanoma tik pasiekus atitinkamą mokslo ir technikos lygį. Kaip jau įprasta, mokslinius tyrimus ir technologinius bandymus aktyviai veikė kariuomenės poreikis, o sėkmingas praktinis panaudojimas Antrajame pasauliniame kare tik dar labiau paspartino tyrimus šioje srityje. Dažniausiai adaptuoti kariniai gaminiai vėliau pasiekė ir civilinę rinką. Šie prietaisai reikalingi ir naudojami teisėsaugos organų, taip pat navigacijai, apsaugai, gelbėjimo darbams. Naudoja juos ir išsiruošę į naktinę medžioklę ar šiaip norintys pasižvalgyti naktį žmonės.

Žmogaus akis priima šviesą kaip 280–780 nm ilgio bangas. Maksimalus žmogaus akies jautrumas užfiksuojamas, kai skiriamos 550 nm ilgio bangos, esant natūraliai dienos šviesai. Mažėjant aplinkos apšvietimui, akies jautrumas mažėja ir netenka regos kontrasto, kai aplinkos apšvietimas tampa mažesnis negu 0,3 lx.

Naktį egzistuoja natūralus apšvietimas – saulės šviesa, atspindėta nuo mėnulio ar kitų dangaus

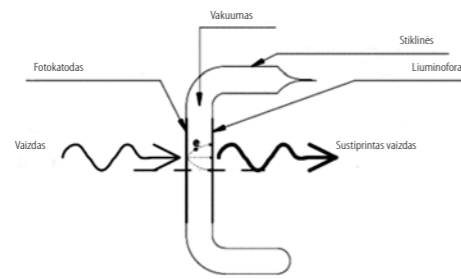
naktinio matymo prietaisus Antrajame pasauliniame kare. Tada buvo panaudoti pirmieji naktinio matymo taikikliai snaiperiniam šautuvui. Jų charakteristikos tikrai nebuvo įspūdingos. Amerikiečių „Sniperscope“ efektyvus 50–60 m, vokiečių „Vampir-1229 Zeilgerat“ — 90 m, bet jis sveria 50 kg. Taip pat veiksmingai vokiečių vermachtas panaudojo naktinio matymo prietaisus tankuose „Pantera“. Amerikiečiai bandė kurti ir panaudoti pirmuosius naktinio matymo periskopinius akinius.

Taigi sėkmingas naktinio matymo prietaisų panaudojimas Antrajame pasauliniame kare buvo didelis akstinas juos modernizuoti. Buvo kuriami vis pažangesnėmis technologijomis pagrįsti EOK. Pagal panaudotą EOK tipą naktinio matymo prietaisai skirstomi į naktinio matymo prietaisų kartas. Taigi naktinio matymo prietaisų kartos rodo juose naudojamą EOK technologijas. Vertinant naktinio matymo prietaisus, paprastai remiamasi katodo jautrumu, skiriamąja geba ir regos lauko švarumu. Prietaisų su skirtingų kartų EOK šie parametrai gerojai skiriasi. Reikėtų pastebėti, kad EOK gamyba — itin sudėtingas procesas ir iki šiol nėra užtikrinta stabilų parametru EOK gamyba. Kiekvienas pagamintas EOK turi individualius parametrus, kurie serijoje nežymiai skiriasi, bet prietaisuose nurodomi standartiniai vienos serijos EOK parametrai. Kita EOK ypatybė — okuliaras, kuriame matomas fluorescencinis vaizdas. Dėl šio sluoksnio gamybos ypatumų okuliare galima pastebėti tamsius taškelius arba nuolat šviečiančius taškelius fluorescenciniame sluoksnyse, kuriame formuojamas vaizdas. Tamsūs taškeliai okuliare leidžia netrukdomai stebėti naktį, o okuliaruose pasitaikantys nuolat šviečiantys taškeliai jau trukdo.

Nulinė karta

Kadangi nėra griežto skirstymo į kartas, kartais taip vadinama pirmoji karta, bet pirmasis pavadinimas populiariausias.

Elektroninės optikos laimėjimai leido pakeisti tiesioginį perkėlimą elektrostatiškai lauku. Pasaulį išvydo trijų, dviejų elektrodų sistemos, stiprinančios elektronų srautą šimtus kartų. Toliau modernizuojant, apie 1950 metus buvo sukurtas daugiakanalis fotokatodas. Šių prietaisų veikimui užtikrinti vis dar reikalingas papildomas infraraudonųjų spindulių apšvietimas. Šios konstrukcijos pagrindu su nulines kartos EOK pagaminti naktinio matymo prietaisai dar vis gaminami iki šiol. Visame pasaulyje naktinio matymo prietaisai su šios kartos EOK jau seniai pakeisti naujesniais ir efektyviais, bet jie iki šiol gaminami Rusijoje. Šios kartos EOK priskiriami pačiai pirmiausiai naktinio matymo prietaisų kategorijai ir

Holsto stiklinės principinė schema:

specialistų dabar vertinami tik kaip suvenyriniai ar pramoginiai. Jie stiprina šviesos srautą 100–900 kartų, ryškumas objektyvo centre — 25–35 linijos/mm. Patekus į prietaiso matymo lauką stipresniam šviesos šaltiniui, dažniausiai nuo jo intensyviai apšviečiamas visas ekranas, o tai gali padaryti stebėjamą neįmanomą.

Vienas iš nulines kartos EOK ypatumų — vaizdas ryškus tikta okuliario viduryje, o šonuose jis „išplaukia“. Norint išvengti šio neigiamo technologinio efekto, apie 1960 metus EOK buvo modernizuoti panaudojant optinio pluošto plokštes.

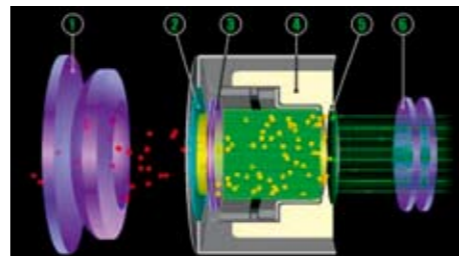
I karta

Panaudojant iš optinio pluošto plokštelių pagamintus lęšius, buvo užtikrintas stabilus ryškumas visame naktinio matymo prietaiso ekrane. Kartais galime išgirsti šią EOK technologiją įvardinant kaip I+. Esant šviesos stiprinimui maždaug 1 000 kartų, pasiekiamas 45–50 linijų/mm ryškumas. Šios kartos prietaisai dar vis naudojami ir gaminami. Vienas pagrindinių panaudojimo sferų — naktinio matymo taikikliai, medicininė įranga.

Prietaisai su I kartos EOK tik naudojant gerą optiką galėjo užtikrinti bent jau pakenčiamą stebėjimo kokybę, todėl toliau modernizuojant EOK buvo sukurti daugiakaskadiniai EOK. Tai keli EOK, sujungti paeiliui bendrame korpuse. Tokių daugiakaskadinių EOK šviesos stiprinimo koeficientas jau pasiekia 20–50 tūkst. kartų. Problema tik ta, kad stiprinant šviesos srautą tokiame prietaise didėja ir vaizdo iškreipimai. Kita bėda — didelis tokių EOK svoris ir dydis. Šiandien daugiakaskadiniai EOK komerciškai nepritaikomi ir yra išstumti pažangesnių EOK.

II ir II+ karta

Apie 1970 metus, naudojant optinio pluošto technologijas, buvo sukurta mikrokalinė plokštelė. Tai plokštelė su joje išdėstytais kanalais, į kuriuos patekę elektronai, toliau judėdami kanalu ir atsimušdami nuo kanalo sienelių, išmuša papildomus elektronus. Tokiu būdu šviesos srautas labai

1. Optinė linzė
2. Fotokatodas
3. Mikrokalinė plokštė
4. Maitinimas
5. Liuminoscentinis ekranas
6. Vaizdo ieskiklis

EOK principinė veikimo schema

veiksmingai sustiprinamas. Šios kartos EOK šviesos stiprinimo koeficientas siekia 20 000–50 000 kartų, o ryškumas — 32–38 linijos/mm. Modernizuojant II kartos EOK, buvo nuimtas elektrostatinis lęšis, kartu padidintas fotokatodo jautrumas iki 600 mA/Lm (II karta — 240 mA/Lm). Buvo pasiekta išties gerų rezultatų — gerokai sumažintas EOK dydis, ryškumas pasiektas iki 45 linijų/mm.

Šios kartos EOK tapo pagrindiniai „darbiniai arkliai“ šiuolaikiniuose naktinio matymo prietaisuose, skirtuose naudoti profesionaliai. Prietaisuose su II ir II+ EOK įmontuota automatinis ryškumo reguliavimas, apsauga nuo padidėjusio apšvietimo, nuo išsklaidyto apšvietimo ir atskirų šviesos šaltinių matymo zonoje, užtikrinamas vaizdo ryškumas visoje matymo zonoje. Prietaisai puikiai veikia menko apšviestumo sąlygomis, atitinkančiomis natūralias žvaigždėto dangaus apšvietimo sąlygas.

III karta

Teoriškai III kartos atsiradimas buvo pagrįstas dar 1970 m. pradžioje, kai buvo nustatyta, kad optimaliausia medžiaga fotokatodui yra galio arsenidas, tačiau ilgą laiką pats fotokatodas nebuvo pagamintas dėl vadinamojo energetinio barjero, kai elektronui neužteko energijos atsiplešti nuo puslaidininkio sluoksnio, kol pagaliau toje pačioje „Philips“ laboratorijoje, kur ir buvo pagaminta Holsto stiklinė, buvo rastas technologinis sprendimas, kaip panaudoti galio arsenidą. Panaudojus fotokatode galio arsenidą, pasiektas didesnis jautrumas, palyginti su II kartos EOK, o fotokatodo apsaugai pritaikyta joninė plėvelė užtikrino ilgalaikį, stabilų EOK veikimą — iki 3 kartų daugiau negu II karta. Naktinio matymo prietaisai su III kartos EOK leidžia dirbti itin žemo apšviestumo sąlygomis, nes galio arsenidas leidžia fotokatodui pasiekti mažesnę kaip 30 proc. veikimo efektyvumą, t. y. bent vienas iš trijų fotonų, patekęs į fotokatodą, išmuša elektroną, o šis, savo ruožtu patekęs į mikrokalinę plokštelę, sustiprinamas dešimtis tūkstančių kartų.

IV karta

Ilgą laiką pasirodydavo pranešimai apie ketvirtosios ar net penktosios kartos EOK, bet galima drąsiai teigti, kad dažniausiai tai būdavo tik reklaminiai triukai. Iš tikrųjų, toliau tobulinant II ir III kartas ir gerinant jų savybes, pagaminti didesnio ryškumo ir turintys efektyvesnį triukšmo šalinimą EOK. II+ kartos pagrindu pagaminti XD4, XR5 EOK, bet technologikai tai — ta pati II+ karta. Amerikiečiai, pagal ilgalaikes sutartis tiekiantys naktinio matymo prietaisus JAV vyriausybei, kaskart pasirašydami naują sutartį, pasiūlo geresnių parametru EOK. Todėl galima išgirsti terminą *Omnibus* (ilgalaikė pramoninė tiekimo sutartis), arba sutrumpintai OMNI. Nuo 1996 m. buvo tiekiami OMNI IV EOK, o nuo 1998 m. — OMNI V EOK, bet pagal savo technologinę konstrukciją tai — ta pati III karta.

Vis dėlto, modernizuojant III kartos EOK, buvo pagaminti EOK be fotokatodo apsauginės joninės plėvelės, todėl pastaruojamu metu III kartos EOK be tokios plėvelės (angl. *gated filmless*) apibrėžiami kaip IV prietaisų karta. Šie prietaisai, palyginti su III karta, pasižymi mažesne scintiliacija bei mažesne šviesos interferencija, esant matymo lauke taškiniams apšvietimo šaltiniams.

CCD

Kariškių ir civilių poreikiai skiriasi, todėl ir ieškoma būdų sukurti kitokių technologijų naktinio matymo prietaisų. Kariškiams būtinas didelis patikimumas, kokybė ir galimybė išlikti neaptiktam. Civiliams daugiau rūpi kokybė ir kaina. Todėl ieškoma įvairiausių kelių patekti į netradicinių naktinio matymo prietaisų rinką. Daugeliui žinoma dabartinių vaizdo filmavimo kamerų funkcija — naktinis filmavimas. Tačiau vaizdo kameroje nėra EOK. Iš tikrųjų viskas labai paprasta. Pradėjus į vaizdo kameras montuoti CCD elementus, daugelis jų pasirodė esą jautrūs ir infraraudoniesiems spinduliams. Iš pradžių tai buvo laikoma vaizdo kamerų trūkumu ir stengiamasi pašalinti jį naudojant įvairius filtrus. Kompanija „Sony“ pirmoji šį trūkumą pavertė privalumu pridėdama prie vaizdo kameros infraraudonųjų spindulių šaltinį. Aišku, tai nėra visavertis EOK atitinkmuo, bet dabar galima, nenaudojant specialių prietaisų, filmuoti naktį. Viena iš krypčių kuriant civilius naktinio matymo įrenginius ir yra CCD elementų panaudojimas. Iš esmės tai ta pati filmavimo kamera, tik neskirta stebėti dieną ir neturinti filmavimo funkcijos. Kol kas rinkoje tokių

Be abejo, mažesni objektai, pavyzdžiui, stirma, bus identifikuojami esant mažesniems atstumams, ir atvirksčiai.

prietaisų mažai, juos stengiasi plėtoti beveik vien tik Kinijos gamintojai, o jų galimybes ekspertams nekelia susižavėjimo. Bet tai viena iš naktinio matymo prietaisų gamybos krypčių.

Optika

Viena iš svarbių dalių naktinio matymo prietaise — optika. Tai naktinio matymo objektyvas ir okuliaras. Naktinio matymo prietaisuose standartinis matymo kampas yra 40 laipsnių, todėl, jei techniniame aprašyme nurodytas didinimo koeficientas 1, į tai reikia atsižvelgti, nes, esant didesniai didinimo koeficientui, matymo kampas atitinkamai mažėja. Objektyvo kokybę lemia jo geba praleisti šviesą. Ją galime išreikšti diafragminiais skaičiais šia seka: 1, 1.4, 2.0, 2.8, 4.0 ir t. t. Didėjant diafragminiam skaičiui viena padala, objektyvas praleidžia dvigubai mažesnę šviesos srautą. Didelis objektyvo šviesumas ypač svarbu naudojant jį su senesnės kartos EOK. Panaudojus objektyvą su F2.4-2.8 ir I kartos EOK, gaunamas efektas, kad žmogus plika akimi mato geriau negu su naktinio matymo prietaisu. Optika, kurios diafragminis skaičius yra mažesnis negu 1.4, yra gana brangi, bet ypač svarbu naudoti tokią optiką naktinio matymo taikikliuose, kur labai daug lemia vaizdo kokybė. Reikalavimai okuliarui nėra tokie svarbūs.

Konstrukcija

Naktinių matymo prietaisų konstrukcija skiriasi pagal prietaisų paskirtį — tai gali būti monokuliaras, binokuliaras, akiniai, taikiklis. Tačiau konstrukcijos ypatumai paties naktinio matymo prietaiso veikimui reikšmės neturi — tai daugiau patogumo reikalas, pritaikant naktinio matymo prietaisus konkrečioms poreikiams.

Infraraudonųjų spindulių šaltiniai

Naktinio matymo įrenginiuose infraraudonųjų spindulių šaltiniai reikalingi papildomam apšvietimui, kai esamas apšvietimo lygis stebėjimo metu

neužtikrina kokybiško naktinio matymo prietaiso veikimo. Infraraudonųjų spindulių šaltiniai gali būti lazeriniai arba šviesos diodų. Šviesos diodų apšvietimas sukuria lygesnį apšvietimą, palyginti su lazeriniu. Žinotina, kad apšvietimo galia gali padidinti efektyvų naktinio matymo prietaiso veikimo atstumą iki 2 kartų.

Naktinių matymo prietaisų pasirinkimas

Renkantis naktinio matymo prietaisų rekomenduotina, jeigu prietaisas nebus skirtas naudoti profesionaliai ir nėra nustatyta norimų parametru, atkreipti dėmesį tik į prietaiso tikslinę paskirtį, jo gamybos kokybę, patogumą naudotis ir, žinoma, kainą. Renkantis prietaisus su žemesnės kartos EOK, nepartartina rinktis su dideliu diafragminiu skaičiumi, jei norima gauti kokybiškesnį vaizdą. Jei per naktinio matymo prietaisą norėsime matyti ir identifikuoti daiktus tam tikru atstumu, turime patys sau atsakyti į kelis klausimus, visų pirma kokio dydžio objektus planuojama stebėti. Aišku, kad didesnio dydžio objektai identifikuojami iš tolimesnio atstumo. Kitas klausimas — kokiomis apšvietimo sąlygomis bus atliekami stebėjimai? Kai apšvietimas menkesnis, galimybė identifikuoti objektą iš didesnio nuotolio yra mažesnė. Dar vienas svarbus momentas — ar mes norime žiūrėti detales, ar tik identifikuoti objektą (žmogų, gyvūną, automobilį ir kt.). Nereikia pamiršti, kad naktinio matymo prietaisai nėra skirti stebėti esant dideliu atstumui, kaip dieniniai žiūronai. Naktinio matymo prietaisai su naujesnės kartos EOK leidžia identifikuoti objektą iš didesnio nuotolio, bet stebint nedideliais atstumais dažnai pakanka paprastesnių prietaisų. Pateikiame tipinę žmogaus identifikavimo (ne detalizacijos!) atstumų (m) lentelę.

Šiuo metu rinkoje yra naktinio matymo įrenginių praktiškai su visų kartų EOK, todėl dažnai būna sunku išrinkti tinkamiausią modelį tam tikriems tikslams pasiekti. Manau, šis straipsnis padės geriau susigaudyti naktinio matymo prietaisų įvairovėje. ●

Apšvietimo tipas, sąlygiškai lx/ EOK karta	Pilnatis	Pusė mėnulio	Žvaigždėtas dangus	Debesuota
	~0,1lx	~0,05lx	~0,001 lx	~0,0001 lx
Be prietaiso	200	100	50	-
I karta	250	200	150	100
II karta	500	450	300	150
III karta	650	500	375	200
IV karta	750	600	400	200

Pastaba. Skirtinguose šaltiniuose nurodomi atstumai nežymiai skiriasi.

Su mumis pasaulis saugesnis

„GE Security“ padeda žmonėms saugoti savo bendruomenę, šeimą, turtą. GE siūlomos technologijos tinka tiek gyvenamajam būstui saugoti, tiek ir komercinių, pramonės ar net valstybinės svarbos objektų saugos problemoms spręsti. Mes galime pasiūlyti sprendimus visokiems atvejams: sudėtingas vaizdo stebėjimo sistemas, patikimas apsaugos nuo įsilaužimo, priešgaisrinės apsaugos sistemas, nekilnojamojo turto ar kitokios nuosavybės elektroninės kontrolės priemonės, taip pat narkotikų bei sprogstamųjų medžiagų aptikimo įranga.

Apsaugos vaidmuo prekyboje

Statistikos tyrimų duomenimis, Europos prekybininkai dėl vagysčių iš parduotuvių 2006 metais prarado 29 milijardus eurų. Vakarų Europoje nuostoliai sumažėjo 0,8 proc., o Centrinėje Europoje nuostoliai išaugo 2,3 proc. Baltijos šalyse nuostoliai išaugo daugiausiai visoje Europoje – nuo 1,27 iki 1,32 proc.

Žydrūnas Bukauskas
UAB „Grifs AG“
apsaugos tarnybos vadovas

Bendri Europos prekybininkų 2006 metais patirti nuostoliai mažėjo nuo 1,45 iki 1,24 proc. (nuo apyvartos). Statistikos tyrimų duomenimis, Europos prekybininkai 2006 m. į parduotuvių apsaugos sistemas investavo 8 milijardus eurų. Visoje Europoje atlikti tyrimai nustatė tiesioginį ryšį tarp investicijų į parduotuvių apsaugą augimo ir mažėjančių nuostolių.

Nuostoliai dėl vagysčių didžiuliuose mūsų šalies prekybos tinkluose kasmet siekia apie 1–2 proc. metinės apyvartos. Prekybininkai apsaugos sistemoms skiria milijonines investicijas, tačiau tai neapsaugo nuo vagių vizitų prekybos centruose.

Vagystės prekybos centruose galėtume suskirstyti į išorines ir vidines:

- išorinės vagystės – prekių netekimai dėl vagysčių iš prekybos centro prekybos salės, kurias įvykdo prekybos centrų klientai;
- vidinės vagystės – savų darbuotojų sukčiavimai, vagystės, administravimo klaidos.

Prekybos centruose išorinės vagystės sudaro apie 30–40 proc. nuostolių, o vidinės vagystės – apie 60–70 proc.

Išorinės vagystės

Išorinės vagystes vykdančius asmenis apsaugos darbuotojai skirsto į kelias grupes:

- vagiančiuosius spontaniškai (kleptomanus),
- profesionalius vagis,
- asocialius vagis.

Vagiantieji spontaniškai dažnai būna solidžiai atrodantys pirkėjai, kaip manoma, vagiantys tam, kad patirtų naujų stiprių įspūdžių. Prie šios grupės taip pat galima priskirti pirkėjus, mėgstančius valgyti pačioje prekybos salėje (pvz., įsideda žmogus kilogramą riešutų į maišelį ir, vaikščiodamas po prekybos salę, juos valgo, o kasoje sumoka už

▶ mažesnį jų kiekį). Tokios vagystės padarytą žalą apskaičiuoti praktiškai neįmanoma. Prekybos centruose apsvogti pasitaiko net ir politikams ar kitiems valstybės tarnautojams, scenos žvaigždėms.

Vagys profesionalai – tai asmenys, kuriems vagystės – gyvenimo būdas, darbas. Ši grupė vagia prekes, kurias galima greitai parduoti arba tiesiog suvartoti ar sunaudoti: kavą, skutimosi peiliukus, alkoholį, šokoladą, brangias rūkytas dešras, kosmetiką, drabužius, avalynę. Neretai galima pastebėti netoli prekybos centrų įsikūrusiame turguje realizuojamas prekybos centruose pavogtas prekes mažesnėmis kainomis.

Tarp vagių profesionalų pasitaiko vagių, turinčių nemažą tarptautinę patirtį. Vagystes vykdo Anglijoje ir kitose valstybėse, tokie vagys ir toliau plėtoja šią veiklą Lietuvos teritorijoje, važinėja iš vieno miesto į kitą, renkasi mažiau vagystės požūri apsaugotą prekybos centrą.

Šie profesionalai puikiai išmano įstatymus, dažniausiai apskaičiuoja norimų pavogti prekių kainų sumą. Įstatymuose numatyta, kad, pavogus prekių už sumą, neviršijančią 1 minimalaus pragyvenimo lygio (MGL), taikoma administracinė atsakomybė (baudžiamoji atsakomybė taikoma viršijus 1 MGL sumą). Dažnai didesniuose prekybos centruose pasitaiko organizuotos vagių grupės, kurios tarpusavyje kontaktuoja mobiliaisiais telefonais (pvz., vienas iš grupės narių užkalbina apsaugos darbuotoją, kitas atlieka stebėtojo vaidmenį, trečias imituoja vagystę, ketvirtas įvykdo vagystę ir pan.).

Vagys profesionalai analizuoja prekybos centre įdiegtas apsaugos sistemas, daro kontrolinius pirkimus, kad nustatytų apsaugos žymekliais pažymėtas prekes, išsiaiškintų žymeklio veikimo principus.

Asocialūs vagys – tai narkomanai bei nuskurdę žmonės. Narkomanai dažniausiai vagia tai, ką galima greitai realizuoti, pasisavintų prekių realizacijos kaina tesudaro 50 proc. tikrosios jos vertės, tokiu būdu gaunami pinigai reikalingai narkotinių medžiagų dozei nusipirkti. Nuskurdę žmonės vagystės taikiniu pasirenka maisto prekes, gėrimus. Pasitaiko, kad tokie vagys, sukdami ratus po prekybos salę, suvartoja tam tikrą kiekį maisto ar alkoholinių gėrimų dar iki praeidami pro kasas. Dažnai apsaugos darbuotojai priversti iš parduotuvės vaikyti joje alų geriančius benamius, o šie po kelių minučių sugrįžta pro kitas duris.

Vidinės vagystės

Vidinės vagystės, kurias vykdo savi darbuotojai, atskleisti sudėtingiau. Stambiausios darbuotojų vagystės vyksta prekių priėmimo zonoje. Dažnai

apsaugos darbuotojai prekybos centruose sulaiko ir kasose dirbančius darbuotojus, kurie piknaudžiausia – nenuskaito dalies perkamų prekių, taigi ir pinigų už jas prekybos centras negauna. Pasitaiko ir sveriamųjų prekių skyrų darbuotojų, kurie sveria prekes, pažymėdami mažesnę, nei nurodyta, pirkimo kainą, mažesni, nei svarstyklių rodomą, perkamą kiekį ir t.t. Savi darbuotojai vagia ne tik iš prekybos salės, kurioje įdiegiama daugiausia techninių ir prevencinių priemonių nuo vagysčių, bet ir iš prekių sandėliavimo vietų.

Prie vidinių vagysčių priskiriamos ir administravimo klaidos. Tai – neadekvatūs užsakymai, nurašymai, kai produktai sugadinami gamybos (kepimo, virimo ir pan.) metu, produktams apdžiūvus, nurašymai nukainuojant prekes, produktus ir t. t.

Ne visos prekybos centrus valdančios bendrovės pakankamai dėmesio skiria apsaugos sistemoms ir prevencinėms priemonėms, nukreiptoms prieš vagystes. Dauguma prekybos centrų valdančių įmonių didžiąją dalį apsaugos priemonių yra įdiegusios tam, kad apsaugotų nuo išorinių vagysčių, tačiau savu personalu kartais pasitikima per daug. Tai įrodo ir jau minėta statistika.

Mūsų įmonės specializacija – prekybos centrų apsauga. Saugodami prekybos centrus, užsakovams reguliariai teikiame pasiūlymus, kokiais būdais ar priemonėmis sumažinti prekių netektį. Pasiiektas rezultatas priklauso nuo glaudaus bendradarbiavimo tarp užsakovo ir apsaugos tarnybos.

2006 metais mūsų saugomuose prekybos centruose buvo sulaikyta 2 160 vagystės įvykdžiusių asmenų, kurie galėjo padaryti daugiau kaip 92 100 Lt nuostolių, t. y. vienas vagis vidutiniškai bandė pavogti prekių už 42,64 Lt.

Vienas efektyviausių ginklų kovojant su vagimis – vagysčių prevencija ir su jomis susijusios apsaugos darbuotojų atliekamos procedūros.

Vagysčių prevencijos priemonės

1. Viena iš vagysčių prevencinių priemonių yra vaizdo stebėjimo sistema, kuri padeda sumažinti išorinių ir vidinių prekių vagysčių, darbuotojų sukčiavimų, iškraunamų prekių dingimo tikimybę. Vaizdo stebėjimo sistemą taip pat sėkmingai galima naudoti analizuojant prekybos centruose dirbančių darbuotojų darbo kokybę ir kitus vykstančius procesus. Dažnai į prekybos centre dirbančius darbuotojus kreipiasi policijos pareigūnai, kurie tiria netoli prekybos centro įvykusį įvykį, ir vaizdo stebėjimo sistemos įrašai padeda išsiaiškinti įvykių eigą.

2. Prekybos centruose naudojamos elektroninės prekių apsaugos sistemos, tokios kaip apsauginiai varteliai, statomi kasų zonoje, įvairių tipų prekių žymekliai. Tai puiki prevencinė priemonė prieš prekių vagystes.

Elektronine prekių apsaugos sistema gali būti skaičiuojami įeinančių ir išeinančių klientų srautai, prekių judėjimas.

Statistikos duomenimis, elektroninis prekių

žymėjimas sparčiai plėtojamas. 43,5 proc. apklaustų respondentų Europoje naudoja šią prekių apsaugos priemonę, o 30,4 proc. ketina pradėti ją naudoti per ateinančius 2 metus. Paskutiniu metu Lietuvoje pastebime, jog ši apsaugos priemonė tampa vis populiarsnė.

3. Prekybos centre dirbantis uniformuotas

apsaugos darbuotojas taip pat gali sustabdyti vagystes. Toks darbuotojas išmokomas atpažinti vagystes vykdančius asmenis. Prekybos centruose dažnai už kasų galima pastebėti apsaugos darbuotoją, kuris iš čia stebi prekybos salę, kasas ir jų darbuotojus, reaguoja į apsauginių vartelių suveikimus, suteikia kvalifikuotą pagalbą pre-

kybos centro lankytojams, atlieka dar daug kitų papildomų funkcijų.

Viena iš pagrindinių apsaugos darbuotojo pareigų yra ne tik sulaikyti apsvogusį asmenį ir jį perduoti policijai, bet ir dirbti taip, kad vagysčių iš viso neįvyktų (t. y. nesudaryti galimybės įvykdyti vagystę). Tam tikslui pasiekti apsaugos darbuotojai turi kontroliuoti, kaip išdėstytos vagiamiausios prekės (jos turi būti matomose vietose), stebėti šių prekių likutį lentynose, reguliariai atlikti prekių judėjimo (pardavimo, užsakymo ir t. t.) analizę.

Vagysčių ir vagiamų prekių specifika kiekviename prekybos centre gali skirtis. Tai priklauso nuo prekybos centro geografinės padėties, aplinkiniame rajone vyraujančio socialinio sluoksnio, prekybos centre taikomų apsaugos prevencinių priemonių.

Tikimybė, jog naudojant vieną iš apsaugos prevencinių priemonių, nuostolių sumažės, nedidelė, tačiau, naudojant visą kompleksą tokių priemonių, galima tikėtis žymaus nuostolių sumažėjimo.

teleneda

- Apsauginės gaisrinės signalizacijos
- Vaizdo stebėjimo sistemos
- Dujų nuotėkio signalizacijos
- Kompiuteriniai telefoniniai tinklai
- TV sistemos
- PROJEKTUOJAME
- MONTUOJAME
- PRIŽIŪRIME

UAB "Teleneda", M.K.Čiurlionio g.111, LT - 66161 Druskininkai
Tel. (8 313) 60 300, faks. (8 313) 60 301, e.p. info@teleneda.lt

www.teleneda.lt

Teritorijų perimetro apsaugos elektroninėmis priemonėmis problematika

Teritorijų perimetro apsaugos sistemos yra techninės priemonės, skirtos įmonių teritorijų, aikštelių, gyvenamųjų sklypų apsaugai. Šios sistemos formuoja išorinę teritorijos apsaugos zoną, kurioje pažeidimai užfiksuojami anksčiausiai.

Pagal veikimo principą elektronines perimetro apsaugos priemonės galima suskirstyti į kelias grupes:

1. Infraraudonųjų spindulių barjerai.

Tokių barjerus sudaro prietaisų pora – siųstuvas ir imtuvas, kurių vienas siunčia, o kitas registruoja infraraudonojo spektro signalus. Kliūčiai sutrikdžius tiesioginį matomumą tarp prietaisų, fiksuojamas saugomos zonos pažeidimas.

2. Radijo bangų sistemos.

Šias sistemas taip pat sudaro prietaisų pora – siųstuvas ir imtuvas, tačiau čia yra spinduliuojamos aukšto dažnio radijo bangos. Dėl to saugoma zona nėra spindulys – labiau primena „cepelino“ formą, o viduryje saugomos zonos plotis gali siekti iki metro ir daugiau.

3. Vibracinės sistemos.

Vibracinės sistemos skirtos vien tik tvorų apsaugai. Tvoros viršuje ar vidurinėje dalyje sumontuoti specialios technologijos kabeliai reaguoja į tvoros vibraciją lipant per ją ar kitaip bandant pažeisti jos konstrukcijas.

4. Kitos perimetro pažeidimų fiksuojančios sistemos:

laidinės-banginės, talpinės, seisminės, magnetometrinės ir kt.

Siekiant aukšto patikimumo lygio, naudojamos kompleksinės perimetro apsaugos sistemos.

Tačiau šiame straipsnyje noriu kalbėti ne apie sistemų įvairovę ar veikimo principus, o apie tolesnius saugotojų veiksmus. Teritorijos apsaugai įdiegus vienu ar kitu būdu veikiančias perimetro apsaugos sistemas, saugumas išauga tik dėl to, kad kažkas reaguos į pavojaus signalus. Tai gali būti teritoriją saugantis sargas ar apsaugos tarnyba arba pavojaus signalus priimančias centralizuotas apsaugos pultas, nukreipiantis į objektą saugos tarnybos ekipažus.

Pirmuoju atveju saugomoje teritorijoje būdintys apsaugos darbuotojai atkreipia dėmesį į techninėmis priemonėmis užfiksuotą pavojaus vietą ir iš karto ją apžiūri fiziškai ar naudodamiesi vaizdo stebėjimo įranga.

Antruoju atveju, saugos tarnybos pulte gavus pavojaus pranešimą, prie pažeistos perimetro zonos atvyksta greitojo reagavimo ekipažas. Ir ... taip 20–30 kartų per parą, jeigu lauke siaučia pūga ar yra kitos klaidinančius suveikimus sukeliančios

aplinkos sąlygos. Kazusas, bet Lietuvoje populiariausias itin nepatikimos ir nepritaiktos mūsų klimatinėms sąlygoms infraraudonųjų spindulių sistemos. Jos itin jautrios pablogėjusio matomumo sąlygomis.

Kai lauke tvyro tirštas rūkas, siaučia pūga, smarkiai lyja, saugos tarnybos ekipažams ir taip labai sunku greitai atvykti į saugomus objektus. Tačiau jeigu prie pulto prijungtos ir teritorijų apsaugos sistemos, galima garantuoti, kad prie kiekvieno tokio objekto per naktį budės po vieną ekipažą. Įvairios techninės gudrybės (kelių spindulių prietaisai, sukeliantys aliarmą tik pažeidus visus juos, ar pan.), siekiant išvengti klaidinančių suveikimų, yra tik paguoda – jų išvengti NEĮMANOMA!

Sistemų techniniai sprendimai netinkami ypač blogo oro sąlygoms, jau nekalbant apie aliarmus, sukeltus gyvūnų, paukščių, užaugusios žolės ar krūmų, kurie gali uždegti spindulį. Netikrų aliarmų skaičių šiek tiek sumažinti galima būtų abipusiu klientų ir saugotojų tarpusavio supratimu – klientas rūpinasi, kad perimetras būtų aptvertas, kad nepatektų gyvūnai, šienauja, prižiūri, kad

teritorijoje neliktų vėjo nešiojamų daiktų... Tačiau taip nėra ir nebus. Greičiau jau bus pasiūlyta patiemis saugotojams spręsti šias problemas, jeigu jos jiems trukdo.

Kliento argumentas dažnai būna vienas: aš investavau į brangią perimetro apsaugos sistemą, o visa kita – jūsų reikalas. Žinoma, pamištama, kad tokiu būdu kiekvieną mėnesį sutaupyta tūkstančiai litų, kuriuos anksčiau tekdavo mokėti sargams. Ši primetimo tendencija griauja protingos apsaugos principus.

Saugumas gali būti užtikrinamas tik pasirinkus tinkamas priemones, tuo tarpu perimetro apsaugos sistemos yra skirtos tik padėti tiesiogiai objektą saugantiems apsaugos darbuotojams. Ir niekam daugiau! Nuotoliniai vaizdo stebėjimo pulčiai, padedantys centralizuoto stebėjimo pulto operatoriui patikrinti, ar perimetro sistemos aliarmas tikras, yra niekiniai pablogėjusio matomumo sąlygomis, taigi nieko neišsprendžia.

Dar viena problema yra tai, kad perimetro pažeidimas yra momentinis veiksmas ir niekada negalima žinoti, ar pažeidėjas yra teritorijos viduje, ar pasišalino. Ypač didelės saugomas teritorijas

apžiūrėti nepasitelkus šunų išvis neįmanoma. Nakties metu, jei atvyksta saugos tarnybos ekipažas, dar nereikia, kad bus pastebėtas kur nors teritorijoje tūnantis pažeidėjas, kuris vėliau galbūt ims netrukdomas siautėti teritorijos viduje. Beje, infraraudonųjų spindulių jutiklius labai lengva „apeiti“, naudojant elementarias perlipimo priemones.

Taigi galima padaryti tokias išvadas:

1) teritorijos apsauga pasitelkus technines priemones yra efektyvi tik tada, kai teritorijoje yra fizinė apsauga – apsaugos darbuotojai, sargai;

2) teritorijos negali būti efektyviai ir užtikrintai saugomos naudojant saugos tarnybų nuotolinius centralizuotos apsaugos pulčius ir siunčiant reagavimo ekipažus;

3) visos teritorijų apsaugos sistemos yra tik pagalbinės apsaugos priemonės, išskyrus brandžius kompleksinius sprendimus.

Būtų šaunu sukelti „Rizikos faktoriaus“ skaitytojų diskusiją: gal vis dėlto yra sprendimų, galinčių paneigti šiam straipsnyje išdėstytą nuomonę? O gal tiekėjai tiekia ne toms klimato zonoms pritaiktus produktus?

Audrius Ališauskas
UAB „Jungtis“
generalinis direktorius

NEKALTINKITE SAVO ANGELO SARGO! Jis saugo Jus, bet ne Jūsų namus

Tel. visoje Lietuvoje 1691
www.saugusnamai.lt

Falck Security paslauga SAUGŪS NAMAI. Patikima būsto apsauga

why...

GANZ

- Quality design & Support
- Comprehensive CCTV range
- Innovation & Reliability
- 3 Year Warranty

A revolution in more than one...

The C-AllView is a highly flexible "ruggedised" and vandal resistant Pan & Tilt camera, that can tilt forward and also offer upward and downward views to give a complete 360 degree coverage.

The camera is also available in matt black and cream colours.

For further information on CBC products contact us today...

+370 5 2333567
www.sareme.lt

CBC (EUROPE) Ltd.

SAREME

Intelektualūs CBC (EUROPE) LTD produktai vaizdui stebėti

Šiame straipsnyje norėtume supažindinti su dviem naujais CBC (EUROPE) LTD kompanijos produktais – tai visiškai automatinė automobilių numerių atpažinimo sistema „Ganz RoadStar“ ir žmonių skaičiavimo sistema „Visapix“. Abiejų sistemų sukūrimas yra didelis kompanijos žingsnis į priekį, praplečiant siūlomos vaizdo stebėjimo įrangos spektrą intelektualiosiomis vaizdo analizavimo sistemomis.

atvaizdavimo moduliais. Visus šiuos elementus CBC (EUROPE) LTD tiekia kaip įrangos komplektą. Jie lengvai instaliuojami objekte. Vaizdo „pagriebimo“ modulį automobilių numerių atpažinimo sistemoje sudaro RST10 arba RST20 vaizdo stebėjimo kameros, kurios specialiai pritaikytos gerai matyti automobilio numerį įvairiomis oro sąlygomis, net ir tuo atveju, jei automobilis juda su įjungtais ir netaikytais į kamerą žibintais. Be to, kameros tokiomis sunkiomis sąlygomis atvaizduoja automobilio spalvą, keleivius, o sistema įrašo šią informaciją

ANPR kameros

Apžvalginės kameros

Procesorius

Pranešimas

Ježi Lukaševič
UAB „Sareme“
technikos direktorius

Pastarosios sistemos yra labai populiarūs ir sparčiai besivystanti vaizdo stebėjimo technologijų taikymo sritis, kuri laikui bėgant leis visiškai automatizuoti vaizdo stebėjimą ir eliminuoti iš šio proceso žmogiškąjį faktorių.

Automatinė automobilių numerių atpažinimo sistema leidžia vartotojams sekti, atpažinti ir valdyti automobilių judėjimo srautus ir visą sistemę analizę panaudoti apsaugos, statymo ir sekimo tikslams. „Ganz RoadStar“ sistema turi didelę duomenų bazę, į kurią įrašo automobilių valstybinius numerius, o intelektualus programos modulis padeda valdyti kelio užtvartus transporto priemonėms, kurios turi teisę važiuoti, apskaičiuoti automobilio stovėjimo laiką, identifikuoti pavogtus automobilius, užfiksuoti transporto priemones degalinėse bei generuoti statistinės ataskaitas. Programinės įrangos funkcijų nuolat daugėja.

Automobilių numerių atpažinimo sistema sudaro trys pagrindiniai elementai – vaizdo „pagriebimo“, vaizdinės informacijos apdorojimo bei

kartu su automobilio numeriu. Papildomai kamera turi infraraudonųjų spindulių šviestuvą, sumontuotą po kameros nameliu, kuris ypač blogomis apšvietimo sąlygomis sudaro galimybę atpažinti automobilio valstybinį numerį.

Į vaizdinės informacijos apdorojimo modulį komplektuojamas kompiuteris su programine įranga bei vaizdo „pagriebimo“ plokštė, apdorojantis vaizdo informaciją ir veikiantis pagal iš anksto padarytus individualius nustatymus. „RoadStar“ gali apdoroti vienos kelio juostos arba vieno įvažia-

vimo ir išvažiavimo taško informaciją iš vienos automobilio numerių atpažinimo kameros ir trijų papildomų apžvalgos kameros. Apžvalginės kameros surenka papildomą informaciją apie automobilio spalvą, tipą, modelį, keleivius ir kitus automobilio ypatumus. Daugiausia „RoadStar“ gali aptarnauti iki keturių numerių atpažinimo kameros ir 12 apžvalgos kameros. Iš kiekvienos kameros galima įrašyti iki 21 kadro (automobilio numerio nuotraukos skirtingais judėjimo momentais), iš kurių 10 gali būti užfiksuoti prieš įvykį. Vaizdas iš kiekvienos kameros gali būti pateikiamas atskirai arba visos keturios kameros gali būti rodomos vienu metu. Programinė įranga gali sugeneruoti ataskaitas apie transporto priemonių srautus, vidutinį greitį, stovėjimo laiką ir kt., analizuoti automobilių judėjimo greitį. Pažymėtinos šios sistemos savybės:

- tikslumas,
- pavienių vaizdų arba judančio objekto įrašai,
- grafines įvažiavimų ir išvažiavimų ataskaitas,
- vidutinio greičio ir stovėjimo laiko analizės,
- didelė transporto priemonių ir vairuotojų duomenų bazė,

► • puikus numerių atpažinimas ir platus apžvalgos kampas,

- įvairių tipų automobilių numerių atpažinimas,
- prieinama sistemos komplekto kaina.

Informacijos atvaizdavimo modulis – tai švieslentė, sujungta laidais su kompiuteriu ir rodanti informacinius užrašus arba automobilio numerį (tai priklauso nuo sistemos paskirties). Rodomoji lenta gali būti išorinio naudojimo su IP68 klase arba naudojama viduje. Lenta gali atvaizduoti 24 simbolius, kurių aukštis – 60 mm. Simboliai gali būti trijų spalvų: raudonos, geltonos ir žalios. Automatiškai reguliuojamas šviesos intensyvumas. Lentoje sumontuotas antivandalinis korpusas.

Kitas siūlomas CBC (EUROPE) LTD produktas yra „Visapix“ žmonių skaičiavimo ir sekimo sistema, kurios taikymo sritys – prekybos centrai, oro uostai, stotys ir stadionai, parodų salės, muziejai, keltai.

Prekybos centruose sistema gali analizuoti praėjimų užimtumą ir pagrindinius pirkėjų srautus. Gauta iš sistemos informacija gali būti panaudota norint optimaliau išdėstyti daugiau ar

mažiau perkamus produktus ir reklaminius taškus, analizuoti pirkėjų eiles, įvertinti priklausomybės tarp lankytojų ir pirkėjų santykį, išsiaiškinti žmonių stovėjimo prie vitrinų, lentynų tikslus. Dažniausiai kamera montuojama 4 m aukštyje, maksimalus palenkimo kampas – ne didesnis kaip 20° nuo tiesės, statmenos paviršiui.

Oro uostuose, stotyse, stadionuose sistema naudojama lankytojams skaičiuoti, vidutiniam laukimo laikui apskaičiuoti. „Visapix“ matuoja nudingą talpumą ir padeda tokiu būdu išlaikyti aukštą saugumo lygį. Šiais atvejais kameros montuojamos virš įėjimų 10 m aukštyje, kai palenkimo kampas svyruoja nuo 0° iki 10° nuo tiesės, statmenos paviršiui. Skaičiavimų tikslumas siekia 98 proc.

Parodų salėse sistema analizuoja lankytojų srautus, renka statistinius duomenis parodų dalyviams. Sistema netgi leidžia įvertinti stendo kainą, palygindama pro šalį praėjusių žmonių ir ties stendu užsilaikiusių žmonių skaičių. Čia kamera montuojama 4 m aukštyje, o maksimalus palenkimo kampas – ne didesnis nei 20° virš praėjimo.

Muziejuose sistema naudojama lankytojų srautams matuoti, ekspozicijos koncepcijai (supra-

timui) pagerinti. Kamera įrengiama 10 m aukštyje. Palenkimo kampas – nuo 0° iki 10°. Skaičiavimai tikslūs 98 proc.

Sistema „Visapix“ prekybos gatvėse gali sekti žmonių judėjimo kelius, pagrindinius jų judėjimo srautus, priklausančius nuo laiko. Ją galima taikyti norint rūšiuoti klientus, nustatyti optimalias reklamos išdėstymo vietas, koordinuoti įvykių seką. Kamera įrengiama 6 m aukštyje, o palenkimo kampas nuo – 35° iki 60°.

Sistema gali būti tiekama su kompiuteriu arba tik kaip programinės įrangos paketas. Reikalavimai kompiuteriui: Windows XP Professional SP2, CPU min. 3.0 GHz, 1GB RAM, vaizdo korta PCI-e. Maksimalus kamerų kiekis vienam kompiuteriui – 4. Sistemos skaičiavimų patikimumas – iki 98 proc.

Prieš pradėdant galutinai naudotis sistema, reikia atlikti tikslų geometrinį stebėjimo zonos kalibravimą. Rekomenduojamas 100° kameros apžvalgos kampas. Norint, kad sistema galėtų skaičiuoti žmones, reikia, kad žmogaus aukštis ekrane būtų ne mažesnis nei 12 pikselių ir ne didesnis negu pusė ekrano vaizdo. ●

„Karališkojo raktų“ sistema – ekonomija, saugumas ir patogumas

Jaroslav Chont

TŪB „Dijosa“ bendrijos narys

Lietuvoje dažnai galima išgirsti apie „karališkojo (Master) raktų“ sistemą. Ši sistema – tai keletas spynų, kurios yra specialiai surinktos pagal kliento reikalavimus, o pagal surinktas spynas pagaminti raktai, kurie leidžia vienu raktu atrakinti bet kokią naudojamą spyną. Tai patogu todėl, kad nereikia nešiotis daug visokių raktų, daryti visų raktų kopijas, o prireikus – keisti visas spynas ir iš naujo gaminti raktų dublikatus.

Į vieną tokią sistemą galima sujungti kelias dešimtis spynų taip, kaip to reikalauja situacija. Pagrindinis, būtent „karališkasis“, raktas rakina visas pastato duris. Pavyzdžiui, įmonės savininkas ar vadovas šiuo raktu rakina visas duris, o darbuotojai – tik savo kabinetų ir bendrojo naudojimo patalpas. Tokia sistema ne tik leidžia apsaugoti patalpas, bet ir padeda greitai išspręsti problemas.

Turime užsakovų, kurie pageidauja, kad į bendrą sistemą būtų sujungtos nuosavo namo (buto) bei garažo spynos. Tokiais atvejais mes ieškome kompromiso, kad pavyktų maksimaliai išnaudoti jau sumontuotas spynas ir keisti tik spynų cilindrus, surinktus pagal „karališkojo raktų“ sistemą. Įsigyjantiesiems šią sistemą išduodama identi-

fikavimo kortelė. Raktų dublikatus pasigaminti galės tik raktų savininkas. Tai papildoma apsauga, kad niekas negalėtų nesankcionuotai įsigyti raktų dublikato.

„Karališkojo raktų“ sistema nėra brangi. Jos kaina priklauso nuo to, kokios spynos jau yra ten, kur bus naudojama sistema.

Vakaruose tokios sistemos paplitusios visur. Ten žmonės jau net neįsivaizduoja, kad gali būti kitaip.

Kasdienis įmonės „Dijosa“, kuri pradėjo plėtoti savo verslą 1996 metais, darbas yra raktų gamyba, avarinis durų atrakinimas, spynos montavimas. Daugiau apie mūsų paslaugas galima sužinoti apsilankius interneto svetainėje www.dijosa.com. ●

Rokas Gulbinas

UAB „Asa Lietuva“
elektromechaninių
produktų vadybininkas

Patentuota „Asa dp“ mechaninė platforma plius CLIQ funkcija

Sistemoje yra du vienas nuo kito nepriklausantys kodai: mechaninis ir programuojamas elektroninis, bet vartotojui tereikia nešiotis vieną raktą.

Lankstus elektroninis ID

„Asa dp CLIQ“ turi elektroninį ID. Jis leidžia raktui atrakinti cilindrus. Pamestas raktas, kuris rakina pagrindines kompanijos duris, nebėra saugumo problema. Elektroninį ID galima lengvai užblokuoti cilindre ir raktas neberakins durų.

Paprastas montavimas

Tik keturi varžtai ir jokių laidų! Skamba per daug gerai, kad tai būtų tiesa, bet iš tikrųjų sumontuoti cilindrus yra taip paprasta. Ne taip, kaip daugumai elektroninių sprendimų, „Asa dp CLIQ“ nereikia jokių laidų ar išorinio maitinimo šaltinio. Elektros srovė cilindrui perduodama iš rakte esančios baterijos.

Kadangi CLIQ sistemai nereikia laidų, tai gerokai sumažina instaliavimo sąnaudas, ypač jei durys

„Asa dp CLIQ“ – intelektualiai rakinimo sistema

Naujoji „Asa dp CLIQ“ technologija jungia saugiausius mechaninius cilindrus su elektronika. Tai užtikrina aukščiausią rakinimo sistemos saugumą ir lankstumą. Viena pažeidžiamiausių pastato saugumo sistemos grandžių yra vartotojai. Jie gali pamesti raktus ar pasidaryti nelegalias jų kopijas ir taip gerokai sumažinti saugumo lygį. Naujoviška „Asa dp CLIQ“ elektroninių raktų ir cilindro rakinimo sistema išsprendžia šią problemą.

nutolusios vienos nuo kitų dideliais atstumais. Be to, tokia instaliacija visiškai nepakeičia durų priešgaisrinių ir akustinių savybių.

Įvykių ataskaitos suteikia papildomo saugumo

Kiekvienas raktas turi unikalų ID. Prevenciniais tikslais labai pravartu žinoti, kur ir kada buvo panaudotas raktas. Visi veiksmai yra fiksuojami ir išsaugomi tiek rakte (100 paskutinių įvykių), tiek cilindre (1 000 paskutinių įvykių). Įvykių incidentui, galima labai greitai ir paprastai gauti visą informaciją, kur ir kada asmuo panaudojo raktą. Fiksuojami net bandymai atrakinti neautorizuotu raktu.

Prieigos teisių kontrolė laike

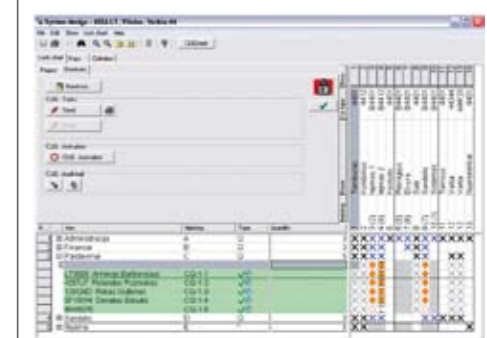
Prieigos teisių kontrolė laike – dar viena naujiena funkcija. Naudojant „Asa Performer“ programinę įrangą, kiekvienam raktui arba jų grupei galima nustatyti raktų veikimo tvarkaraščius (pvz., pirmadienį–penktadienį 08.00–17.00), taip pat raktų galiojimo laiką (pvz., laikinam darbuotojui išduodamas raktas, kuris veikia tik iki nustatytos datos).

Kur ir kada naudoti CLIQ funkciją?

Tai priklauso nuo organizacijos ir pastato ypatumų. CLIQ funkcija ypač rekomenduojama naudoti patalpoms, kur reikia didelio saugumo, rakinti, taip pat kur būtina prisitaikyti prie įvairių pokyčių. CLIQ funkciją galima naudoti net langų spynose, pakabinamose spynose. „Asa“ siūlo labai didelį cilindro su CLIQ funkcija pasirinkimą. Duryse, kuriose nebūtini itin saugūs cilindrai, galima naudoti mechaninius cilindrus. Vartotojas

vienu raktu valdo ir mechaninius, ir cilindrus su CLIQ funkcija.

Sistemos administravimas

Sistema administruojama naudojant „Asa Performer“ programinę įrangą, programatorių ir programinius raktus. Programoje nustatomos prieigos teisės, tvarkaraščiai, saugoma visa informacija apie išduotus raktus, perkeliama įvykių ataskaitos, rodomi priminimai.

Investicija į ateitį

Norint išplėsti sistemą, neprireikia jokių komplikuočių procedūrų. Tiesiog pagal poreikius papildinkite cilindrus ir raktų skaičių. Be to, Jums nereikės keisti cilindro, kai kas nors pames raktą. Jį paprasčiausiai užblokuosite. ●

Ar esame saugūs?

Vadovaujantis Europos Ekonominės Bendrijos Tarybos 1988 m. gruodžio 21 d. direktyva 89/106/EEC „Dėl valstybių narių įstatymų, reglamentų ir administracinių nuostatų, susijusių su statybos produktais, suderinimo“ (toliau – Statybos produktų direktyva), viena iš esminių statinio reikalavimo nuostatų – gaisrinė sauga: statinys turi būti suprojektuotas ir pastatytas taip, kad kilus gaisrui statinio laikančiosios konstrukcijos tam tikrą laiką išlaikytų apkrovą, būtų ribojamas ugnies bei dūmų plitimas statinyje, gaisro plitimas į gretimus statinius, o žmonės galėtų saugiai išėiti iš statinio ar būtų galima juos gelbėti kitomis priemonėmis, pradėtų veikti gaisrinės saugos bei gaisro aptikimo sistemos, ugniagesiai galėtų saugiai dirbti (Statybos techninių reikalavimų reglamentas STR 2.01.01(2):1999, Žin., 2000, Nr. 17-424).

Kęstutis Skrickis

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM Vyriausiosios valstybinės priešgaisrinės priežiūros inspekcijos Prevencinės veiklos skyriaus viršininko pavaduotojas

Visi šie išvardinti reikalavimai gaisrinės saugos atžvilgiu vienodai aktualūs ir svarbūs, tačiau norėtųsi plačiau padiskutuoti apie vieną iš jų – saugią žmonių evakuaciją užtikrinantį statinio saugos reikalavimą.

Kilus gaisrui, saugus žmonių evakuavimas gali būti užtikrinamas tokiomis priemonėmis:

- tinkamai įrengiant bei išdėstant evakuacijos kelius;
- atskiriant evakuacijos kelius nuo aplinkos ugnies ir dūmų atskyrimo priemonėmis;
- ribojant degių sienų, lubų (apdailos) bei grindų dangų panaudojimą siekiant apriboti ugnies ir dūmų susidarymą evakuacijos keliuose.

Įgyvendinant minėtas priemones, privaloma vadovautis statybos techninio reglamento STR

2.01.04:2004 „Gaisrinė sauga. Pagrindiniai reikalavimai“ (Žin., 2004, Nr. 23-720) nuostatomis. Šiame reglamente nurodyta, kaip turi būti įrengti evakuacijos keliai, kokios medžiagos gaisrinio pavojingumo atžvilgiu juose gali būti naudojamos. Statybos produktai, naudojami evakuacijos keliuose vidinių sienų ir lubų paviršiams įrengti, parenkami pagal statinio atsparumą ugniai, tačiau negali būti žemesnės kaip B-s1, d0 degumo klasės (STR 2.01.04:2004, 8 lentelė). Paprasčiau kalbant, evakuacijos keliuose leidžiama naudoti tik nedegias bei sunkiai degančias medžiagas, kurios, veikiamos ugnies, išskirtų minimalų dūmų kiekį, o degančios dalelės nesusidarytų. Būtent minėtus reikalavimus atitinkantis statinys nustatyta tvarka gali būti pripažintas tinkamu

naudoti, o jį naudojant šių reikalavimų privaloma laikytis per visą ekonomiškai pagrįstą statinio naudojimo laiką. Deja, valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnų darbo praktika rodo, kad vis dar pasitaiko atvejų, kai statinyje jau po metų atsiranda niekur neregamentuotų ir su niekuo nesuderintų konstrukcinių pasikeitimų, pertvarkymų, kuriems atlikti naudojami statybos produktai, nebetenkinantys pagal naudojimo paskirtį jiems keliamų reikalavimų. Tokie neatšakingi ir nepamatuoti savavališki sprendimai pablogina statinio saugą ir nebeužtikrina jame esančių žmonių saugumo.

Pagrįstą susirūpinimą valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnams, vykdančiams jiems priskirtų objektų priešgaisrinės būklės kontrolę, kelia tai, kad žmonių evakuacijai skirti keliai pastatuose dažnai eksploatuojami pažeidžiant nustatytus reikalavimus: jie užgriozdinami, rakinamos evakuaciniuose išėjimuose esančios durys ir pan. Kad tokia padėtis gali būti lemtinga, rodo skaudžios gaisro, kilusio š. m. kovo 11 d. daugiabučiame gyvenamajame name Žirmūnuose, Vilniuje, nusinešusio šešių žmonių

gyvybes, pasekmės. Specialistai neabejoja, kad būtent dėl netinkamos evakuacijos kelių būklės žmonės nespėjo laiku ir saugiai išsigelbėti iš degančio pastato. Deja, valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnai ir toliau vis užfiksuoja analogiškų pažeidimų. Pavyzdžiui, šiemet patikrinę Kaune esančių įvairios paskirties objektų, pagal Valstybinės priešgaisrinės priežiūros darbo organizavimo instrukciją (Žin., 2004, Nr. 35-1167) priskirtų I grupei, priešgaisrinę būklę, pareigūnai nustatė, kad net 50-yje objektų iš 115 evakuacijos keliams nustatyti reikalavimai pažeidžiami, Vilniuje tokių pažeidimų pastebėta 38-uose objektuose iš 166.

Priešgaisrinės saugos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 123-5518) 11 straipsnyje nurodyta, kad įmonėse, įstaigose ir organizacijose už objekto priešgaisrinę būklę asmeniškai atsakingi jų vadovai. Taigi, jie ir privalo pasirūpinti, kad įmonių, įstaigų, organizacijų statiniai būtų tinkamai eksploatuojami, o žmonės juose galėtų saugiai jaustis. Labai norėtųsi, kad visi vadovai kuo greičiau suprastų šios prievolės svarbą.

VISADA VIENU ŽINGSNIU PRIEKYJE – KOMPLEKSINIS POŽIŪRIS Į GAISRINĘ SAUGĄ:

- **planavimo** – gaisrinės saugos koncepcijos paruošimas, projektavimo darbai;
- **inžinerinis** – automatinį gaisro gesinimo, signalizacijos, dūmų šalinimo sistemų ir priešgaisrinio vandentiekio montavimas;
- **organizacinis** – įrenginių techninė priežiūra, gesintuvai, ženklai.

Naujausios gaisro detekcijos ir priešgaisrinės saugos technologijos

Šiuo metu pasaulyje galima rasti įvairių gaisro aptikimo bei gaisro gesinimo sistemų, veikiančių pačioje įvairiausioje aplinkoje. Daugelis jų jau ne kartą apsaugojo žmonių gyvybes ar padėjo išvengti didelių nuostolių. Tačiau visų tokių sistemų veikimas pagrįstas vienu paprastu principu – gaisras jau turi būti prasidėjęs.

Dr. Arūnas Kazlauskas,
UAB „GE Security Baltic“
direktorius

Gesinimo sistemų pagrindinė paskirtis yra kiek įmanoma sumažinti galimus nuostolius. Tačiau tam tikroje verslo aplinkoje, kur nepertraukiamos veiklos procesai iš viso negali būti stabdomi, arba pastatuose, kuriuose įrengti archyvai ar sandėliai, kuriuose laikoma informacija ar gaminiai yra unikalūs ir nepakeičiami, net ir mažas gaisras ar tik klaidingas gaisro pavojaus signalas gali būti neleistinas.

Tokie rinkos reikalavimai vienus gamintojus verčia toliau tobulinti turimas pasiteisinusias technologijas, o kiti ėmėsi ieškoti naujoviškų priešgaisrinės saugos technologijų sprendimų. Pagrindinė tokių sprendimų idėja buvo paremta visiškai kitais apsaugos nuo gaisro kilimo principais. Tai, pavyzdžiui, būtų tokių aplinkos sąlygų, kuriomis gaisras negalėtų iš viso prasidėti, sudarymas. Tai ypač svarbu tokiuose pastatuose ar patalpose, kuriose įrengti informacinių ir ryšio technologijų centrai, įvairūs archyvai, muziejai ar meno parodų salės, stacionarus šaldymo įrenginiai, taip pat įvairios paskirties dideliuose sandėliuose.

Viena iš tokių naujų technologijų – patalpos ore esančio deguonies koncentracijos sumažinimas. Sumažinę deguonies koncentraciją, proporcingai sumažiname visų patalpose esančių medžiagų

gebėjimo užsiliepsnoti laipsnį. Jei aplinkoje nėra pakankamai deguonies, tai praktiškai neįmanoma atsirasti atvirai ugniai, kaip ir palaikyti patį degimo procesą.

Jau prieš daugelį metų būtent šiais principais pagrįstas veikimas buvo sėkmingai pritaikytas gesinimo inertinėmis dujomis sistemose. Bet šiuo atveju yra vienas esminis skirtumas – tam, kad gesinimo procesas prasidėtų, reikia, kad ugnis jau būtų pasirodžiusi, t. y. gaisras jau turi būti prasidėjęs. O pagrindinis priešgaisrinės saugos principas yra gaisro kilimo priežasčių prevencija. Naujoji technologija, kuri skiriasi nuo visų kitų įprastinių gaisro aptikimo ir gesinimo technologijų, būtent ir pagrįsta gaisro kilimo sąlygų minimizavimu ar visiškai eliminavimu, kai smarkiai sumažinama patalpos deguonies koncentracija. Tai pasiekama tiekiant į patalpas azoto dujas iki tokios deguonies koncentracijos, kai daugelis degių medžiagų nebegali užsiliepsnoti, t. y. panaikinama atviros liepsnos galimybė.

Taip sukuriami praktiškai saugi nuo gaisro aplinka, tačiau tokiose patalpose ir toliau gali dirbti žmonės. Deguonies bado poveikis žmogaus organizmui tyrinėjamas jau daug metų, todėl įvairūs saugaus darbo tokiose patalpose reikalavimai ir

instrukcijos seniai egzistuoja. Higienos normos patalpas su sumažinta deguonies koncentracija apibūdina kaip riboto naudojimo, todėl patekti į jas ir visus darbus tokiose patalpose atlikti būtina laikantis specialių procedūrų ir taisyklių.

Natūralus gamtos ore esančio deguonies ir azoto santykis išlieka pastovus tiek dideliame aukštyje, tiek ir jūros lygyje. Dideliame aukštyje deguonies trūkumas pasireiškia tik dėl bendro sumažėjusio oro slėgio, nes oras ten yra smarkiai išretėjęs. Todėl žmogus turi kvėpuoti daug intensyviau, kad įkvėptų pakankamai deguonies. Minėtose apsaugotose nuo ugnies patalpose kvėpuoti reikiamo deguonies kiekis yra labai panašus į jo kiekį skrendančiame ore laineryje ar aukštikalnėse. Tik čia bendras oro slėgis išlieka toks pat kaip aplinkinėse patalpose.

Azoto dujos naudojamos aplinkai inertizuoti dėl to, kad yra visiškai netoksiškos net esant didelėms koncentracijoms, be to, gali būti nesunkiai pagaminamos bet kurioje vietoje. Azotas taip pat patogus tuo, kad yra visiškai elektriškai nelaidus bei niekaip neveikia jokių daiktų, laikomų tokiose patalpose. Į padidintos gaisro rizikos zonas tiekiamas azotas iš esmės yra šviežias oras, kuriame yra iki 95 proc. azoto. Be to, tai papildomai apsaugo patalpas nuo

oro užsistovėjimo bei anglies dvideginio kaupimosi. Azoto dujos gali būti tiekiamos tiek iš rezervuarų, tiek ir iš tiesioginės generacinės sistemos.

Pagrindiniai sistemos, sumažinančios deguonies kiekį ore, privalumai tampa itin akivaizdūs, kai išryškėja įprastinių gesinimo sistemų trūkumai:

- veikimas pagrįstas tik atsiradusiu degimo židiniu;
- klaidingi pavojaus signalai gali sustabdyti pagrindinę veiklą ir padaryti finansinių nuostolių;
- gesinimui naudojamoms medžiagoms saugoti reikalingos nemažo ploto ir tūrio patalpos;
- įprastinių sistemų įrengimo sąnaudos (ypač didelėse erdvėse) yra gana didelės;
- tai yra paskutinis gynėjas nuo gaisro barjeras.

Dar viena nauja technologija, naudojama gaisrui aptikti, – vaizdo dūmų detekcija. Iki šiol vaizdo stebėjimo sistemos buvo daugiausia naudojamos įvairiems klasikiniais saugos sprendimams užtikrinti. Galimybė skaitmenizuoti vaizdo signalus ir įvairiais būdais apdoroti bei analizuoti vaizdo informaciją leido pritaikyti šias technologijas ir dūmų detekcijai. Šis sprendimas kol kas nėra pats tiksliausias ar patikimiausias, tačiau tam tikrais atvejais jis gali

būti tiek techniškai, tiek ekonomiškai pats efektyviausias, ypač jei reikia saugoti nuo gaisro didelio ploto ir didelio tūrio tuščius pastatus, tokius kaip lėktuvų angariai ar aukštųjų pastatų atriumai. Be to, ši technologija yra labai patogi, kai reikia greitai perduoti skaitmeninius pavojaus signalus įvairiais ryšio kanalais praktiškai neribotam vartotojų skaičiui.

Taigi, nepaisant to, kad visos tradicinės gaisro aptikimo technologijos nuolat tobulinamos, atsiranda ir visiškai naujais principais grindžiami saugos sprendimai, sukuriantys sąlygas tolesnei visuomenės ūkinei ir socialinei pažangai bei saugumui. ●

Aukštuminiai pastatai – komfortas gyventojams ir galvos skausmas ugniagesiams

Praėjusiame žurnalo numeryje buvo rašyta apie š. m. kovo 11 d. Vilniuje, Žirmūnuose, kilusį gaisrą, nusinešusį 6 žmonių gyvybes. Žiniasklaidos priemonėse plačiai nuskambėjęs įvykis, privertė sukursti įvairias valstybės institucijas. Joms teko apnuoginti skaudžias priešgaisrinės saugos problemas.

Donatas Gurevičius

*Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM
Visuomenės informavimo skyriaus
viršininko pavaduotojas*

Neveikiančios dūmų šalinimo angos

Šiame straipsnyje norėčiau panagrinėti situaciją aukštuminiuose pastatuose Lietuvos sostinėje. Vilniaus miesto priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos Valstybinės priešgaisrinės priežiūros inspekcijos (toliau – VPPI) duomenimis, sostinėje pastatų, kurių viršutinio aukšto grindų altitudė viršija 26,5 m (10-ies aukštų ir aukštesni), iš viso yra 255. Iš jų 208 yra gyvenamosios, 27 – administracinės paskirties pastatai, dar daugiau nei 20 įvairios paskirties aukštuminių pastatų šiuo metu yra statoma. 82 proc. visų daugiaaukščių pastatų sudaro gyvenamieji namai, iš jų 54 proc. – dvylikos aukštų daugiabučiai.

Pagal Statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ reikalavimus aukštuminiuose pastatuose turi būti įrengtos mechaninės priešdūminės vėdinimo sistemos. Deja, senos statybos 12-os aukštų pastatuose, statytuose Lazdynų ir Karoliniškių seniūnijose, dūmų šalinimo sistemos nenumatytos. Kai kuriuose aukštuminiuose pastatuose įrengtos minėtos sistemos neveikia. Tenka pripažinti, kad ir naujuose statiniuose ne visos sistemos yra prižiūrimos, nors taisyklės reglamentuoja, kad priešdūminės vėdinimo sistemos įrangos patikra bei aerodinaminiai bandymai turi būti atliekami ne rečiau kaip kartą per metus.

Netvarkomi gaisriniai čiaupai ir juose esanti gesinimo įranga

Stebina ir pačių vilniečių, gyvenančių aukštuminiuose pastatuose, požiūris į butuose ar laiptinėse sumontuotus automatinės gaisrinės signalizacijos jutiklius. Neretai šie gyvybę galintys apsaugoti įrenginiai tampa „kliudančia“ interjero dalimi ir yra pačių gyventojų savavališkai nuimami. Ko gero, sunku būtų atrasti neužgriozdintus, neužrakintus aukštuminių pastatų balkonuose numatytus evakuacinius liukus. Ką padarysi, gyvename tokioje visuomenėje, kai net kaimynų neįmanoma pasitikėti ir „būtina“ užmūryti bei palaidoti galbūt tą vienintelį šiaudą, kurio teks griebtis, kai butas skendės dūmuose ar net liepsnose. Panašu, kad gyventojai labiau rūpinasi materialinio turto saugumu nei savo gyvybe. Atidavus naudoti naują pastatą, butų šeimininkai pradeda tvarkytis pagal savas taisykles. VPPI inspektoriumi yra lengviau tramdyti pažeidėjus ir priminti apie tvarką visuomeninės paskirties pastatuose nei gyvenamosios – čia rankos lieka surištos, nes negalima be šeimininko sutikimo patikrinti gyvenamųjų patalpų priešgaisrinės būklės.

Nors visuose aukštuminiuose pastatuose įrengtas vidaus priešgaisrinis vandentiekis, tačiau ir čia yra labai daug netvarkos: išmontuojami vandens pakėlimo siurbiai, neveikia jų paleidimo automatika, netvarkingos gaisrinių čiaupų spintelės, nėra žarnų, švirkštų. Teko netgi girdėti, kad gaisrinė žarna yra „labai patogus“ automobilio užvedimo įrankis, naudojamas vietoj lyno. Sunku ką ir pridurti, išgirdus apie tokį gyventojų „išradingumą“.

Yra pastatų, kuriuose gaisrinių čiaupų spintelės naudojamos kaip sandėliukai ar sieninės spintos ūkio reikmėms. Be minėtų trūkumų, taip pat nemaža problema yra savavališkai rakinamos liftų holų bei neuždūminamų evakuacinių laiptinių durys. Tokiuose pastatuose kilus gaisrui ar patalpų uždūminimo atveju būtų sunku saugiai evakuoti žmones iš pastato, o tai kelia realų pavojų jų sveikatai bei gyvybei.

Degiomis medžiagomis užkrautos neuždūminamos laiptinės

Ypač daug netvarkos yra bendrabučio tipo aukštuminiuose pastatuose. Čia bendro naudojimo patalpos ilgainiui tampa vieno ar keleto šeimininkų neatsiejama privataus turto dalimi, nors ir neįteisinta. Tai iliustruoja nuotrauka iš vieno VPPI inspektoriaus reido aukštuminiame pastate. Čia, patikrinus pastatą, buvo surasta daugybė priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų. Apmaldžiausia, kad patys gyventojai nesiima iniciatyvos susitvarkyti savo aplinką, ypač bendro naudojimo patalpas, net ir po tokių skaudžių nelaimių. Būna tikėtis, kad aktyvus ne tik priešgaisrinis gelbėjimo tarnyba, bet ir kitų valstybės institucijų ar net verslo atstovų prevencinis darbas pažadins žmonių sąmonę ir savisaugos jausmą.

Šiauriniai, užkraunami degiomis medžiagomis evakuaciniai keliai

UAB SAREME ieško:

- Aparatūros techniko, remontojo

UAB SAREME SISTEMOS ieško:

- Elektros darbų vadovo
- Elektros įrenginių montuotojų
- Instaliuotojų

CV ir motyvacinį laišką prašom siųsti el. paštu olia@sareme.lt arba faksu (8 5) 233 3567

APSAUGOK MANE!

- Profesionalus autosignalizacijų montavimas ir priežiūra
- Automobilių elektros sistemų remontas
- Draudimo paslaugos

- Automobilių stiklų tonavimas
- Automobilių garso aparatūros montavimas
- Automobilių stiklų žymėjimas
- Kompiuterinė diagnostika

Siūlome bendradarbiauti!

Laisvės pr.125A, Vilnius
Tel.: +370 5 241 11 56; faksas: +370 5 241 11 56

www.fassauga.lt
el. paštas: jefim@fassauga.lt

Automobilių savininkai – ir jų vagysčių užsakovai

Draudikų sąskaita pasipelnyti siekiantys automobilių savininkai kartais pergudrauja net patys save.

Padėjo ir atsitiktinumas

Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato kriminalinės policijos tyrėja Elena Stefanovič pripažino, kad atskleisti apgavystę, apie kurią buvo pranešta šių metų sausio 6 dieną, padėjo ir atsitiktinumas. „Oficialių „Subaru“ atstovų paprašiau patikslinti, kiek kainuoja pavogtos detalės, kokia yra reali žala. Šie pasakė, kad jų kieme toks pat automobilis stovi po nedidelės avarijos“, – pasakojo E.Stefanovič. Pagal valstybinį numerį draudikų duomenų bazėje buvo matyti, kad tai tas pats sausio mėnesį neva apvogtas automobilis, taip pat kad jis paženklintas mikrodalelėmis, skirtomis apsaugoti nuo vagystės. Tad kriminalistai kartu su „Ergo“ atstovais bei automobilį ženklusios įmonės direktoriumi praėjusį penktadienį atvyko apžiūrėti automobilio ir paėmė mikrodalelių pavyzdžius.

Ne visada pasiseka apgauti

Schema gana paprasta: nurenki mašinos detales, praneši apie apvogtą automobilį, vėliau sudedi tas pačias detales atgal ir gauni pinigų iš draudimo bendrovės. Tačiau praėjusį penktadienį vieniems tokiems gudruoliams nepasisekė. Kol sostinės kriminalistai įdėmiai tyrinėjo neva apvogtą „Subaru Impreza WRX STi“, tuo pat metu draudimo bendrovės „Ergo“ buhalterijoje buvo skubiai sustabdyta jau paruošta 40 tūkstančių litų išmoka „nukentėjusiajam“. Paaiškėjo, kad tos pačios detalės, kurios esą buvo pavogtos nuo automobilio, jau sudėtos atgal.

Kaip tai pavyko nustatyti? Automobilio detalės buvo paženklintos mikrodalelėmis, kurios skirtos apsaugoti automobilį nuo vagių. Kiekviena plika akimi nematoma mikrodalelė turi savo kodą. Sulyginus „pavogtų“ kėbulo detalių dalelių ir sertifikate nurodytą kodą, nebuvo sunku susekti apgavystę.

„Pavogta“ ir atgal sudėta daug detalių – žibintai, ratlankiai su padangomis, bagažinės dangtis ir kitos išorės dalys. Kadangi tai buvo labai retas „Subaru Impreza WRX STi“ modelis „Solberg Edition“, nuostoliai buvo įvertinti net 40 tūkstančių litų.

Ar tai tikrai tos pačios detalės? „Kol galutinai nebaigtas tyrimas, nieko negaliu komentuoti“, – sakė E. Stefanovič. Tuo tarpu mikrodalelę nuo automobilio paėmęs ir ištyręs šią mašiną ženklusios bendrovės „BCE service“ direktorius Vitalijus Kaluginas buvo kategoriškas: „Taip, esu tūkstančių procentų įsitikinęs, kad tai tos pačios detalės.“

Gresia baudžiamoji atsakomybė

Viena nuo automobilio nuimta mikrodalelė perduota draudikams, dvi – sostinės kriminalistams. Automobilis priklauso lizingo bendrovei, juo naudojasi įmonė. Vis dėlto draudimo bendrovės „Ergo“ marketingo grupės vadovas Irmantas Šerys atsisakė atskleisti šios bendrovės pavadinimą. „Pirmiausia mūsų žalų specialistai ir teisininkai turi išsiaiškinti su jais tarpusavyje. Tai sukčiavimas stambiu mastu, už jį numatoma baudžiamoji atsakomybė“, – sakė pašnekovas.

Jis pripažino, kad neišmokėti žalos apgavikams padėjo ir atsitiktinumas. Automobilis pakliuvo į nedidelę avariją ir turėjo būti remontuojama oficialaus

„Subaru“ atstovo servise. „Tačiau man visiškai nesuprantama tai, kad žmonės įsigytą tokį retą modelį paženklinta mikrodalelėmis, o po to imituoja vagystę“, – stebėjosi I. Šerys. Tokių „Solberg Edition“ modelių Lietuvoje galėtų būti ne daugiau kaip 20.

Ženklinti – mažos dalelės

Polimeras, užpurškamas su jame esančiomis mikrodalelėmis, greitai džiūsta, nenusiplauna, jis skaidrus ir šviečia ultravioletinėje šviesoje. Paprasa akimi jis nematomas.

Kiekvienas automobilis ženklintas 40 skirtingų vietų, iš viso užpurškiama iki 20 tūkst. mikrodalelių. Tai daroma ne atvirose detalių vietose. Pavyzdžiui, žibintai žymimi tik iš vidaus. Kiekviena mikrodalelė turi personalinį numerį, kuris yra suteikiamas tik konkrečiam automobiliui ir įvedamas į duomenų bazę. Pavyzdžiui, „apvogtosios“ „Subaru“ dalelių numeris – BCS1002786.

UAB „BCE service“ direktorius V. Kaluginas aiškino, kad dalelėmis ženklintų automobilių ypač nemėgsta vagys: „Jie netinka net ardyti.“

Nematomi plika akimi

Vagis gali aptikti keliasdešimt ar net kelis šimtus mikrodalelių, bet jis niekada nebus įsitikinęs, jog rado visas. „Užtenka surasti nors vieną mikrodalelę, kad galėtume nustatyti tikrą automobilio numerį ir sužinoti, ar automobilis vogtas“, – tikino V. Kaluginas.

Naudodamiesi nedideliais mikroskopais, pareigūnai gali nuskaityti dalelėje esančią informaciją ir identifikuoti automobilį per kelias minutes.

Automobilių apsaugos ir papildomos įrangos servisų tinklas visoje Lietuvoje
www.bce.lt Tel. +370 612 333 33

Transporto priemonių valdymo ir kontrolės sprendimų įtaka draudimo paslaugų aplinkai

(Straipsnio, išspausdinto žurnalo „Rizikos faktorius“ 2007 m. Nr. 1, tęsinys)

Ankstesniuose „Rizikos faktorius“ straipsniuose buvo apžvelgta transporto priemonių (TP) valdymo sprendimų raiška, jų taikymas saugos bei ekonominiams aspektams ir pateiktos rekomendacijos, kaip turėtų vykti ekonominio produkto „dalybos“ tarp darbdavio ir darbuotojo. Šiame straipsnyje bus aptariama galima TP valdymo ir kontrolės sprendimų įtaka draudimo paslaugų aplinkai.

Saulius Pridotkas
UAB AKTKC direktorius

Draudimas yra kryptinga ir tęstinė ekonominė veikla, paskirstanti riziką dėl patirtos žalos atlyginimo užtikrinimo, padedanti apsaugoti nuo materialinių ar nematerialinių netekčių, nestabilių situacijų, leidžianti žmogui ramiai jaustis dėl rytojaus.

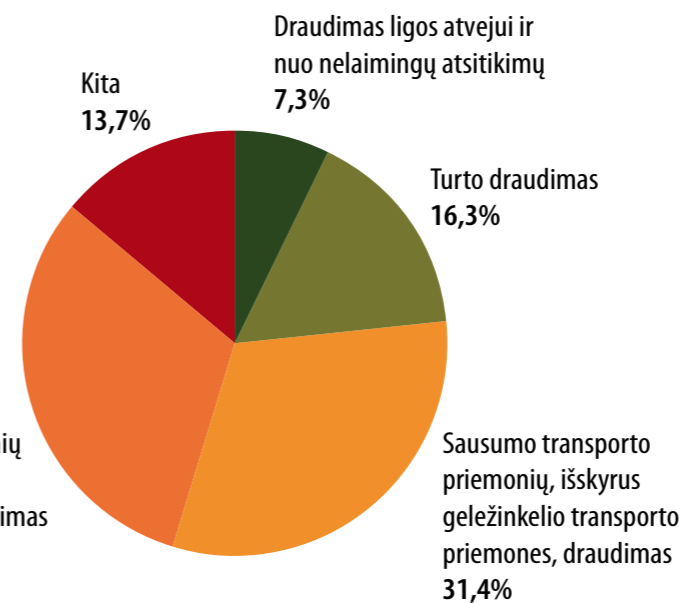
Draudimo veiklą Lietuvoje prižiūrinčios institucijos – Draudimo priežiūros komisijos (DPK) viešai skelbiamais duomenimis, Lietuvos draudimo rinkoje didžiausią iš ne gyvybės draudimo šakos surenkamų draudimo įmokų dalį (1 pav.) sudaro TP savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės (TPSVCA) ir sausumos transporto priemonių, išskyrus geležinkelio transporto priemones, „Casco“ draudimo grupių draudimo įmokos (2005 m. – 62,8 proc.). Iš tų pačių šaltinių (2 pav.) matyti, kad 2004–2005 metais nuostolingiausias buvo TPSVCA draudimo (sudėtinis nuostolingumo rodiklis 2004 m. – 114,1 proc., o 2005 m. – 125,8 proc.) bei sausumos transporto priemonių, išskyrus geležinkelio transporto priemones, „Casco“ draudimo (sudėtinis nuostolingumo rodiklis 2005 m. – 102,4 proc.)

grupės. Atsižvelgiant į šiuos duomenis, straipsnyje apžvelgiamos transporto priemonių („Casco“), krovinių ir vežėjų civilinės atsakomybės (CMR) bei TPSVCA draudimo rūšių rizikos valdymo bei nuostolių prevencijos priemonės.

Lietuvai įstojus į ES, padidėjo TPSVCA draudimo nuostolingumas. Tai lėmė laisvas ES teritorijoje darbo bei asmenų judėjimas, steigimosi bei paslaugų laisvės. Lietuvos piliečių padaromos žalos ES šalyse gerokai išaugo, o nuostolių atlyginimas ES šalyse yra geresnis dėl kai kurių ES šalių pragyvenimo lygio bei draudimo skvarbos skirtumų. Tai lemia nuolatinį TPSVCA įmokų didėjimą bei draudėjų segmentaciją.

Dažna „Casco“ draudimo grupės nuostolių priežastis yra nepakankamas Lietuvos bei daugelio Europos valstybių policijos pajėgų pasiruošimas ir nesugebėjimas operatyviai reaguoti į pranešimus apie įvykį, kai vagiamos TP. Nusikaltėliai naudojami tuo, kad dažnai neįmanoma užkirsti kelią jų vykdomam nusikaltimui, nes atitinkamoms tarnyboms

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas 31,4%

1 pav. Ne gyvybės draudimo įmokų struktūra. Šaltinis: www.dpk.lt „Draudimas Lietuvoje“: 2005 m. metinė ataskaita.

sunku operatyviai gauti informaciją apie įvykį ar tiksliai nustatyti įvykio vietą. Be to, dažnai būna ir taip, kad vykstant ar įvykus nusikaltimui užsienyje, nei vairuotojas, nei bendrovė – TP savininkė nėra pasiruošę ir neturi informacijos, kaip susisiekti su įvykio šalies policija. Pagrindinės to priežastys:

- pagalbos telefonai nėra žinomi ir nėra galimybės į juos prisiskambinti iš užsienio šalies ar tarptinkinio ryšio (užsienio šalies) zonoje esančio mobiliojo telefono;
- kalbos barjeras tarp nukentėjusiojo ir užsienio šalies pareigūnų;
- neaiški įvykio vieta dėl menkų vairuotojo geografinių žinių bei orientacijos svetimoje šalyje (dažniausiai vairuotojas tegali pasakyti, koku keliu ir kiek laiko važiuojo).

Vadovaujantis draudimo veiklą Lietuvoje reglamentuojančio draudimo įstatymo, įsigaliojusio 2004-03-05 (Žin., 2001, Nr. 56-1977; 2003, Nr. 34-1420), nuostatomis, draudiko ir draudėjo santykiai reglamentuoti taip, kad draudėjas įpareigojamas elgtis sąžiningai, atsargiai bei bendradarbiauti su draudiku. Draudikas turi užtikrinti, kad draudimo išmoka bus išmokėta nustatytais terminais. Norint sumažinti draudimo išmoką ar iš viso atsisakyti ją mokėti, draudikui tenka įrodyti: 1) draudėjo nesąžiningą ar neatsargią veiką; 2) įvykio pripažinimo nedraudiminiu aplinkybes ir pagrindą.

Reguliuodami žalas, draudikai vadovaujasi žo-

diniais ir rašytiniais (pagal individualios draudiko parengtos formos klausimyną) draudėjo pateiktas paaiškinimus apie įvykio aplinkybes bei kita draudiko prašymu draudėjo pateikiama informacija ir dokumentine medžiaga. Reguluojant žalas, dažnai kyla klausimų:

- ar įvykis įvyko draudėjo nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje;
- kaip buvo naudojama draudimo objektu iki įvykio;
- ar įvykyje dalyvavo apdraustasis draudimo objektas;
- ar draudimo objektas nebuvo sąmoningai sunaikintas (išardytas) iki įvykio;
- ar neatsirado rinkoje draudimo objekto antrininkas (po eismo įvykio iš užsienio įvežta nesuremontuojama TP staiga „atgyja“, t. y. pakeičiami tik korpuso numeriai, o daugiau nieko neremontuojama);
- ar įvykis (eismo įvykis, vagystė) apskritai buvo.

Atsakymus į visus šiuos klausimus turi surasti draudikas. Dažnai draudėjo pateikta medžiaga ir informacija būna visiškai subjektyvi, neišsami, draudėjo pateikti paaiškinimai – prieštaringi. Tačiau tyrimo terminus riboja draudiko pareiga laiku išmokėti draudimo išmoką. Draudikui kreipusis į teisėsaugos institucijas, pritrūksta akivaizdžių įvykio įrodymų ir dažnas atvejis, kai bylos dėl aki-

vaizdžių įrodymų trūkumo nagrinėjamos pagal „nurašinėjimo“ principą. Jei draudikas, įtardamas, kad draudėjo nurodytos įvykio aplinkybės neatitinka realybės ar yra prieštaringos, vėluoja išmokėti draudimo išmoką, dažnai nesąžiningas draudėjas kreipiasi į teismą, o teismas visada palankiau žiūri į draudėją, vertindamas draudiką pagal „kaltės be kaltės“ principą.

Draudimo veikloje labai dažnas draudimo apgaulės reiškinys. Draudimo įmonės požiūriu tokia apgaulė yra draudėjo siekimas pasipelninti draudimo įmonės sąskaita. Draudėjo bei naudos gavėjo požiūriu draudimo apgaulė yra draudimo įmonės vengimas kompensuoti draudiminio įvykio metu patirtus nuostolius ar kitų draudimo sutartimi numatytų įsipareigojimų nevykdymas.

Apskritai draudimo apgaulė yra vienos iš draudimo procese dalyvaujančios šalies siekimas apgaulės būdu pasipelninti kito ar kitų draudimo proceso dalyvių sąskaita. Draudiko požiūriu tai rodo iracionalią draudėjo elgseną.

Draudimo apgaulė užsiimančius asmenis gana sunku nustatyti. Organizatoriai yra pačių įvairiausių profesijų atstovai, dažniausiai išsilavinę žmonės, patys tiesiogiai nedalyvaujantys įvykiuose ir negaunantys draudimo išmokų. Juos vienija vienas tikslas – apgaulės būdu pasipelninti. Šio proceso tarpininkai dažniausiai parenkami iš vidutinio gyventojų sluoksnio, kuriems sumokama pakankamai nedidelė neteisėtai gautos draudimo išmokos dalis. Didžioji apgaulės būdu gautų pinigų dalis tenka „paslaptinęsiesiems“ organizatoriams ar atsiduria organizuotų nusikalstamų struktūrų rankose. Freiburgo „Max-Planck“ instituto Vokietijoje atlikti tyrimai parodė, kad vyrai draudimo apgaulėi ryžtasi dažniau nei moterys. Be to, draudimo apgaulė užsiimančias asmenis dažnai būna išsilavinę, kilę iš respektabilių šeimų, gerai išmano draudimo veiklos ypatumus bei nuos-

► tolių kompensavimo mechanizmus. Ypač didelė rizika draudimo apgaulės sferoje – organizuotų nusikalstamų struktūrų veika. Dažnai šių nusikalstamų struktūrų nariai būna teisininkai, medikai, automobilių remonto dirbtuvių savininkai bei darbuotojai, neretai – į draudimo įmones infiltruoti „savi“ žmonės. Ypač šios organizacijos pasipelnė iš TPSVCA draudimu besiverčiančių įmonių.

Pagrindinė sritis, kur daugiausia paplitusi draudimo apgaulė, – TP draudimas. Dažniausios jos formos:

- tyčinės inscenizuotos kelių eismo nelaimės;
- tariama TP vagystė;
- neteisėtus pasinaudojimas TP civilinės atsakomybės draudimu.

TP draudimo apgaulės būna gana įvairios:

- apdraudžiama anksčiau sudaužyta TP, o po to pranešama, kad kažkas į ją stovinią įsirėžė;
- TP savininkai parduoda ją išardyti dalimis ar į

kitą šalį su suklastotais dokumentais, o vėliau praneša draudikui apie tariamą vagystę.

Pagrindinės priežastys, dėl kurių TP savininkai ryžtasi draudimo apgaulėi:

- draudėjo siekis pasipelnyti;
 - siekimas išvengti TP pardavimo sunkumų dėl nuvertėjimo;
 - bandymas išvengti esminio techninio gedimo ar techniškai netvarkingos TP remonto sąnaudų;
 - siekimas išvengti atsakomybės už padarytą nusikaltimą.
- Minėtų nusikalstančių asmenų įvairovė draudimo bendrovėms sukelia daug sunkumų, siekiant išaiškinti nusikalstamą draudėjo veiką. Dėl to draudikams rekomenduotinos papildomos tarifinės ar techninės-organizacinės priemonės, kurioms draudėjai negali turėti įtakos. Šios priemonės leidžia draudikams sumažinti grynąjį draudimo riziką bei vykdyti nuostolių dėl draudėjų nusikalstamos veikos – draudimo apgaulės – prevenciją.

Pateikiame draudimo rizikų bei draudiko interesų, kuriuos padeda atskleisti TP valdymo ir kontrolės sprendimai, sąrašą:

- legali teisė į archyvinę informaciją apie draudimo objektą;
- „Casco“ draudimas nuo TP vagysčių;
- CMR draudimas nuo krovinių vagysčių, dalinių netekčių;
- TP ir krovinių vagysčių prevencija;
- TP eksploataavimo drausmingumas;
- privalomojo civilinės atsakomybės draudimo prevencija;
- nuomojamų TP vagysčių ir nuvairavimų į užsienį prevencija;
- informacija apie aplinkybes iki įvykio;
- nuostolių sureguliuavimo trukmė (aiški informacija apie įvykį);
- draudėjo pareiga – bendradarbiavimas;
- draudiko prievolė įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos ar jos sumažinimo;
- vairuotojų darbo laiko bei drausmės kontrolė;

- keleivių sveikatos bei pirmosios pagalbos draudimas;
- TP rida draudimo laikotarpiai;
- bendrosios pagalbos vairuotojui, keleiviams ir kitiems eismo įvykio dalyviams užtikrinimas (2010 m. numatoma priimti ES direktyva „eCall“);
- ilgalaikiai santykiai su draudėju – planinės stabilios įmokos;
- konkurencinis pranašumas parduodant mažesnės rizikos draudimo paslaugas;
- papildomos pajamos iš papildomų draudimo produktų;
- papildomos vertės draudėjų verslui;
- komercinių TP nuomos klastojimo prevencija;
- formatavimo korektūra.

Žinant draudiko poreikius valdyti draudimo rizikas, nustatoma, kuriuose segmentuose ir kokias draudimo rizikas galima valdyti taikant TP valdymo, kontrolės bei saugos sprendimus.

TP valdymo, kontrolės ir saugos sprendimų taikymas skatina draudėjus elgtis sąžiningai, o draudikams leidžia operatyviai vykdyti savo įsipareigojimus. Minėti sprendimai išgrynina

draudimo veiklą teisinio reguliavimo aspektu – draudikai gali operatyviau ir teisingiau elgtis vertindami draudimo riziką bei reguliuodami draudiminių įvykių žalas. Dėl to kyla bendras draudimo veiklos kokybinis lygis. Kartu pagrindžiama socialinė, ekonominė straipsnyje nurodytų draudimo grupių nauda mikro- ir makroekonominės aspektais.

Galima daryti išvadą, kad valdyti draudimo riziką prevencinėmis priemonėmis maksimaliai suinteresuotas draudikas. Draudikas turi rodyti iniciatyvą, kad būtų diegiamas rizikos valdymo ir prevencijos priemonės, bei dalyvauti finansiskai ta dalimi, kuria yra valdoma rizika. Draudimo rizika valdoma pasitelkiant tarifines ir netarifines rizikos valdymo priemones.

Tarifinės draudimo rizikos valdymo priemonės yra draudimo įmokų pakėlimas ar franšizės padidinimas, o netarifinės – prevencinių ar rizikos valdymo priemonių diegimas. Tiek draudimo rizikos pasidalijimo tarp draudiko ir draudėjo, tiek ir pridėtinės vertės sprendimai turi būti finansuojami dalijantis sprendimų diegimo ir / ar paslaugų

sąnaudas proporcingai valdomai rizikai ir sukuriama draudėjo verslo pridėtinė vertė. Draudikai ir draudėjai turi suvokti, kad sprendimų diegimo ir / ar paslaugų sąnaudos yra investicija į draudimo rizikos valdymą bei verslo pridėtinę vertę. Vienos iš netarifinių TP draudimo rizikos valdymo priemonių yra TP valdymo, kontrolės ir saugos sprendimai su saugos ir / ar pagalbos užpuolimo atvejais funkcijomis.

TP valdymo, kontrolės ir saugos sprendimų, kaip draudimo rizikos valdymo priemonių, veiksmingumu jau daug kas įsitikino. Lietuvos draudikai („If draudimas“), Vokietijos draudikų asociacijos bei draudimo bendrovės „Alianz“ TP draudimo rizikos valdymui pradeda intensyviai naudoti straipsnyje aptartus TP valdymo, kontrolės ir saugos bei pridėtinės vertės sprendimus, formuodami naują minėtą draudimo grupių tarifinę politiką.

Kitame straipsnyje numatoma apžvelgti TP valdymo ir kontrolės sprendimų raidos tendencijas bei jų integravimą su kitomis informacinėmis sistemomis.

Draudimo veikla, neiškaičias perdraudikų dalies

2 pav. Nuostolingumo rodikliai ne gyvybės draudimo grupėse. Šaltinis: www.dpk.lt, „Draudimas Lietuvoje“: 2005 m. metinė ataskaita.

Draudimo grupės	Sudėtinis nuostolingumo rodiklis		
	Nuostolingumo rodiklis *	Veiklos sąnaudų rodiklis **	1+2
NE GYVYBĖS DRAUDIMAS	53,5%	42,0%	95,6%
1. Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	36,4%	43,3%	79,7%
2. Draudimas ligos atvejui	25,3%	60,8%	86,0%
3. Draudimas nuo nelaimingų atsitikimų	36,8%	42,8%	79,5%
4. Finansinių nuostolių draudimas	-1,0%	33,7%	32,7%
5. Geležinkelio transporto priemonių draudimas	-0,9%	57,7%	56,8%
6. Kredito draudimas	26,2%	32,4%	58,6%
7. Laidavimo draudimas	-17,3%	61,0%	43,7%
8. Pagalbos draudimas	20,8%	48,4%	69,2%
9. Su sausumos valdymo priemonių valdymu susijusios civilinės atsakomybės draudimas	74,4%	42,0%	116,4%
10. Sausumos transporto priemonių, išskyrus geležinkelio transporto priemones, draudimas	63,0%	39,4%	102,4%
11. Su skraidymo aparatais susijusios civilinės atsakomybės draudimas	-6,3%	48,0%	41,7%
12. Skraidymo aparatų draudimas	-0,7%	41,0%	40,3%
13. Turto draudimas nuo gaisro ar gamtinių jėgų	37,8%	39,5%	77,3%
14. Turto draudimas nuo kitų rizikų	40,1%	43,3%	83,4%
15. Vežamų krovinių draudimas	43,5%	31,4%	74,9%

* – išmokos, žalos sureguliuavimo sąnaudos, regresas, numatomų išmokėjimų techninio atidėjimo pokytis / uždirbtos lėšos

** – įsigijimo sąnaudos, administracinės sąnaudos, atidėtų įsigijimo sąnaudų pasikeitimas / uždirbtos lėšos

KENWOOD
Listen to the Future

www.kenwood-centras.lt
Nemokama informacija telefonu:
Topo Centras: 8-800 60200, 00116,
Elektromarkt 8-800 40000 Kenwood Centras:
Vilnius 8-5 274 7082, Klaipėda 8-46 38 1537

TOPO CENTRAS
ElektroMarkt®
KENWOOD CENTRAS
AUTOMOBILIŲ GARSO APSAUGOS SISTEMOS IR APARATURA

Viena veiksmingiausių pasaulyje aptikimo ir sekimo sistemų „TrackGuard“ – jau Lietuvoje!

Guard Systems

Kiekvienas „TrackGuard“ įrenginys turi unikalų identifikacijos kodą, kuris leidžia surasti objektą. Ši aptikimo ir sekimo sistema yra pagrįsta begarsiu objekto sekimu – sistema yra „mieganti“, o aktyvuojama tik tada, kai asmuo praneša apie pavogtą objektą. Sistema „pažadinama“ naudojant infraraudonąją spinduliuotę: antenų tinklą, paieškos automobilis su specialia reagavimo įranga ir lėktuvus. Sistema skleidžia radijo signalą iki 500 km spinduliu – tai didžiausias radijo spindulys, kuriuo kol kas negalėtų pasigirti jokia kita pasaulyje analogiškus produktus gaminanti kompanija. Paieškos operacijos metu naudojant lėktuvus, signalo vieta nustatoma 100 m spindulio tikslumu, o naudojant automobilius su specialia įranga ir specialią nešiojamą įrangą – iki 5 m spindulio tikslumu.

Techniniai duomenys

„TrackGuard“ įrenginys yra visiškai atsparus vandeniui (apsauga IP67) – jis turi Europos Sąjungos atitikties sertifikatą dėl atsparumo vandeniui. Įrenginys atsparus iki 80 laipsnių karščiui. Tai

Šių metų kovą Norvegijos kompanija „Guard Systems“, teikianti apsaugos sistemas, Lietuvoje pristatė pagrindinį savo produktą – TrackGuard, pagrįstą unikalia VHF sistema. Tai mažas radijo bangų siųstuvai-įmtuvai, paslėptas saugomame objekte. „TrackGuard“ yra ilgosiomis radijo bangomis veikiantis modulis, turintis autonominį maitinimą.

leidžia šią sistemą montuoti į laivus, jų motorus, jachtas, statybines techniką, įvairiausius kompresorius, traktorius. „TrackGuard“ matmenys yra apie 110 mm x 40 mm x 20 mm, o kartu su 6V ličio baterija jis tesveria apie 90 g. Įrenginio autonominei baterija keičiama tik vieną kartą per metus.

Skandinaviška kokybė

Visas „TrackGuard“ modulis gaminamas Norvegijoje – tai skandinaviškas produktas iš ypač aukštos kokybės japoniškų komponentų, kurių yra per tris šimtus. Tai jau penktoji šio produkto karta, kas porą metų atnaujinama, patobulinama.

Didelės panaudojimo galimybės

„TrackGuard“ galima įmontuoti į beveik kiekvieną norimą apsaugoti objektą. Šiandien populiariausi „TrackGuard“ sistema saugomi objektai yra automobiliai, motorlaiviai ir jachtos, statybų technika, garso ir vaizdo technika, kita nuosavybė. Ši sistema ypač plačiai naudojama pervežant vertingus daiktus, pavyzdžiui, pinigus.

„TrackGuard“ yra ypač naudinga įmonėms, kurios įsigyja tam tikrus objektus išperkamosios nuomos būdu (pvz., statybos įmonėms), kadangi praradus daiktą vis tiek reikia mokėti įmokas. Paprastai tokie tyrimai užsitęsia keletą mėnesių ar net metus, tad įmonė patiria didelių nuostolių. Tačiau jei pavogtame objekte yra įmontuota „TrackGuard“ sistema, pavogtas daiktas savininkui paprastai grąžinamas per 3 dienas.

Ypač saugu ir jokios intervencijos į objekto elektroniką

Svarbu paminėti, kad Lietuvos draudimo kompanijose sekimo sistema „TrackGuard“ yra pripažįstama pirmo – aukščiausio – saugumo lygio priemone, montuojama kartu su gamykline ar adaptiviu garsine signalizacija lengvuosiuose au-

tomobiliuose. „TrackGuard“ sistemą rekomenduoja naudoti naujų automobilių gamintojai dėl jos unikalios konstrukcijos – kaip minėta, ši sistema turi autonominį maitinimą. Ne taip kaip daugeliui kitų apsaugos sistemų, „TrackGuard“ neprireikia jokios intervencijos į saugomo objekto elektroniką. Dažnai automobilių gamintojai riboja savo produktų garantijas Lietuvoje laikotarpį būtent dėl to, kad į automobilį įmontuojami „svetimkūniai“ – tam tikra technika, neautorizuota gamintojo.

Neslopinamas signalas

„TrackGuard“ sistema gerokai skiriasi nuo tų, kurios pasiekė Lietuvos rinką prieš keletą metų, kadangi visos šios sistemos veikia GPRS / GSM pagrindu. „TrackGuard“ sistema veikia tik radijo bangų principu. Šios sistemos privalumas yra tai, jog nėra slopinamas signalas, mat šiuo metu GPS apsaugos sistemą slopinančios technikos progresas yra didelis. Net ir tuo atveju, jei kažkam pavyktų atsekti „TrackGuard“ naudojamą radijo dažnį (apie jį informacija ypač saugoma), centriniame pulte matytųsi radijo trikdžių šaltinis.

Efektvyu ir patikima

„TrackGuard“ – efektyviausia sekimo ir paieškos sistema, kadangi 9 iš 10 objektų surandama. Kompanija „Guard Systems“, atlikdama nuo 150 iki 200 paieškos operacijų 12 Europos valstybių kasmet, yra sugražinusi klientams turto už daugiau kaip 20 mln. eurų. Pavogtų objektų, kuriuose buvo įmontuota „TrackGuard“ sistema, sugražinimo procentas yra ne mažiau nei 90 proc. o 2006 metais šis skaičius išaugo iki 95 proc.

Baltijos šalyse (Latvijoje ir Estijoje) iki šiol yra atliktos 5 paieškos operacijos, jos visos buvo sėkmingos, t. y. sugražinimo procentas siekė net 100 proc. Lietuvoje dar nebuvo pavogtas nė vienas objektas su įmontuota „TrackGuard“ sistema.

Paieškos operacija Lietuvoje

Bendrovė „Guard Systems“, siekdama partnerius supažindinti su radijo ryšiu veikiančiu siųstuvu „Track Guard“, Lietuvoje šių metų kovo mėnesį atliko pirmąją demonstracinę paieškos operaciją. Paieška truko dvi valandas. Draudimo kompanijų atstovų paslėptas objektas buvo surastas požeminiame garaže, gyvenamųjų namų rajone. Garaže neveikė GSM/GPS ryšys, tačiau radijo bangomis siunčiamas signalas leido nustatyti „pavogto“ automobilio buvimo vietą greičiau nei per 2 valandas.

„TrackGuard“ sistemą diegia tik profesionalai

Šiuo metu Lietuvoje „Guard Systems“ bendradarbiauja su 4 instaliuotojų įmonėmis, kurios apima visą Lietuvos teritoriją: UAB „Admita“ ir UAB „Clavis“ (Vilnius), UAB „Lapinas“ (Kaunas), ir UAB „Rekija“ (Klaipėda). Visi instaliuotojai yra specialiai išmokyti instaliuoti, paslėpti „TrackGuard“, atlikti tikrinimus.

„TrackGuard“ įrenginys paslepimas vienoje iš daugybės galimų saugomo objekto vietų. Nėra nė vieno ženklo, kuris leistų vagims įtarti esant paslėptą įrenginį. „TrackGuard“ įrenginio vietos parinkimas saugomame objekte priklauso nuo sistemos instaliuotojo kūrybiškumo, profesionalumo, nes tinkamas paslėpimas – tai vienas iš saugumo garantų.

APIE ĮMONĘ

Lietuvoje dar „naujokai“, bet turintys didelę patirtį

Tik 2007-ųjų sausio mėnesį Lietuvoje pradėjo veiklą bendrovė „Guard Systems“. Tai antrinė Norvegijos „Guard Systems ASA“ kompanija, teikianti naujos kartos bevielės apsaugos sistemas. Kompa-

nija siekia būti pripažinta ir paklausia tiekėja aptikimo ir sekimo, taip pat objektų padėties nustatymo paslaugų rinkoje. Įmonė sukūrė prekinį ženklą, kuris rodo aukščiausią paslaugų kokybę ir geriausią kainą rinkoje.

Kompanijos „Guard Systems“ produktai – VHF, GPS, GSM ir GPRS radijo dažniuose operuojančios sistemos, kurių kombinacijos leidžia optimaliausių judančių objektų apsaugos sprendimus.

Dideli ir galingi

Kompanija įkurta 1992 metais Norvegijoje. Ten yra centrinė būstinė, kuri kontroliuoja ir prižiūri visas pavaldžiausias įmones, esančias 12-oje Europos valstybių (Belgijoje, Danijoje, Estijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Liuksemburge, Norvegijoje, Olandijoje, Švedijoje ir Lenkijoje).

Įmonė turi 5 mln. eurų įstatinį kapitalą, ji įtraukta į Oslo vertybinių popierių biržą. Naudojant „Guard Systems“ sugražintų objektų statistinius duomenis, nustatomos akcijų kainos biržoje – tai pagrindinis kompanijos veiklos efektyvumo rodiklis. Kompanija ypač daug dėmesio skiria savo produktų tobulinimui – siekia būti vienu žingsniu priekyje savo konkurentų, o ypač stengiasi ieškoti būdų pergudrauti vis „tobulėjančius“ vagis...

Kuo išsiskiria „Guard Systems“?

„Guard Systems“ pranašumas prieš panašias paslaugas teikiančias įmones yra tai, kad ji – didelė

teritoriją apimanti vientisa sistema, „šeima“ (tai prabrėžė ir BMW atstovai Skandinavijos šalyse, pasirašydami su šia apsaugos kompanija bendradarbiavimo sutartį). Kiekviena iš 12 šalių, kuriose veikia ši įmonė, turi bendrą infrastruktūrą, kurią sudaro specialiai įrengti lėktuvai, automobiliai, antenų tinklas, parengtas personalas, aliarmo centrai. Visa tai leidžia veiksmingai surasti ir grąžinti pavogtus „Guard Systems“ klientų objektus. Tuo tarpu daugelis kitų įmonių dirba kiekvienoje šalyje atskirai, tai nėra vieninga grupė, o tik pavieniai veikiantys subjektai. Atsivėrus Šengeno erdvei, tokiais atvejais paieškos operacijos gali tapti nemaža problema, kai nusikaltėliai nekontroliuojami galės kirsti valstybės sienas...

Patikimumo įrodymas – klientų gausa

Įmonė „Guard Systems“ pasirašiusi daugiau kaip 20 tūkstančių sutarčių su tokiais klientais kaip „Securitas“, „Group 4 Falck“ – tai saugos kompanijos, kurios Skandinavijoje teikia pinigų transportavimo bankams paslaugas. Bendradarbiaujama su draudimo kompanijomis: „Gjensidige“ (Norvegija), „IF“ (Švedija, Lietuva), „Volvia“ (Norvegija ir Švedija), „Codan“ (Danija), Lietuvoje – su bendrovėmis „Lietuvos draudimas“, ERGO, „PZU Lietuva“, „BTA draudimas“, „Baltikums draudimas“, SEESAM, taip pat su teisėsaugos ir muitinės institucijomis, statybinių technikos nuomos kompanijomis.

www.guardsystems.lt

Asmens ir automobilio saugumas

Automobilių vagystės, chuliganizmas, neblaivūs vairuotojai, persekiojimas ir užpuolimai, siekiant atimti vežamą krovinį ar automobilį, kitokio pobūdžio ekstremalios situacijos – tai tik dalis keliuose tykančių pavojų. Pasaulinė statistika rodo, kad 60 proc. pasikėsinių į žmonių gyvybę ir turtą įvyksta kelyje. Daugiausia jų įvyksta darbo dienomis tarp 23 ir 4 valandos.

Dažnai tenka girdėti frazę: „Jei mane norės užpulti ir apvogti, tai bet koku atveju užpuls ir apvogs, pasiruošusį ar ne“. Vis dėlto 50 proc. visų įvykdytų pasikėsinių, užpuolimų galima buvo išvengti, jei būtų priimti elementariausi sprendimai. Geriausias būdas sumažinti užpuolimo riziką – imtis protingų atsargumo priemonių. Daugeliui žmonių tai turėtų tapti privalomas dalykas.

Išvykdami į numatytą vietą, pasirūpinkite savo automobilio technine būkle, nes bet koks gedimas kelyje privers jus sustoti. Jei tai nutiks tamsiu paros metu nuošalioje vietoje, grėsmė jūsų ir automobilio saugumui didės.

- Atidžiai apžiūrėkite automobilį ir aikštelę po juo. Įsitinkite, kad nepažeistas kėbulas, neteka tepalai, degalai, aušinimo, stabdžių ir amortizatorių skysčiai.

- Gerai nuvalykite numerio ženklus, stiklus, apšvietimo ir signalizacijos prietaisų sklaidytuvų stiklus, įsitinkite, kad tvarkingi durų, variklio gaubto, bagažinės užraktai.

- Patikrinkite ir, jeigu reikia, pripilkite degalų, tepalų, aušinimo skysčio, vandens (stiklams plauti), stabdžių skysčio, elektrolito.

- Patikrinkite generatoriaus dirželio įtempimą ir jo būklę.

- Patikrinkite oro slėgį padangose, ar gerai priveržti ratai, ar protektorius gylis atitinka normą (1,6 mm).

- Patikrinkite, ar yra visas įrankių bei reikmenų komplektas: vaistinė, gesintuvas, avarinis žibintas, keltuvas, pūstuvai, vilkimo lynas, atsarginis ratas, raktų komplektas, būtinos atsarginės dalys (generatoriaus dirželis ir t. t.).

Sutaisyti visi pastebėti automobilio gedimai bei turimos papildomos priemonės (atsarginis ratas, buksyravimo virvė, prožektorius ir t. t.) suteiks jums daugiau pasitikėjimo. Jei jūs važinėjate brangiu automobiliu, siūlyčiau įsigyti šaunamąjį ginklą savigynai, padangas, kurios būtų atsparios pradūrimams ar peršovimui. Tai jums padėtų net ir jas pažeidus pasiekti saugesnę vietą, kur galėtumėte pasikviesti pagalbą.

Kitas žingsnis – tai maršruto parinkimas. Visi išankstiniai saugumo planai, veiksmai ruošiantis išvykti į tam tikrą vietą turi pagrindinį tikslą:

- gauti informacijos apie vietas, į kurias bus vykstama;
- nustatyti saugias zonas (maršruto dalis);
- pašalinti ar sumažinti riziką, netikėtumo galimybę.

Būtina atsižvelgti į visus veiksniai. Atrinkti pagrindiniai ir atsarginiai maršrutai leis netrukdomai veikti pasikeitus situacijai. Prieš išvykimą idealiausia užfiksuoti pasikeitimus (apvažiavimo keliai, vykdomi darbai, galimos spūstys ir t. t.). Tai gali atlikti asmens sargybiniai (jei juos turite) atvykdami jūsų pasiimti.

Išvykdami informuokite artimuosius, kur ir koku maršrutu vyksite, o vykdamai pasirinkite pagrindinius kelius. Pavojingiausias yra nuošalios kryžkelės ir nesaugomos degalinės, miškų keliai, geležinkelio pervažos ir t. t. Labai svarbu, iškilus būtinybei, kelionės metu sustoti iš anksto numatytose ir, jūsų manymu, saugiose apšviestose vietose (policijos komisariatai, saugomos degalinės, priešgaisrinės saugos punktai), o ne miške esančiose stovėjimo aikštelėse ar kelkraščiuose. Turite suprasti, kad automobilis tik padidina saugumą, todėl įsėdę blokuokite mašinos dureles iš vidaus, o stabdomi pakeleivius sustokite tik įsitikinę savo saugumu. Jei kelyje kas nors nutiko, neatidarykite lango ir nelipkite iš automobilio, kol neįsitikinsite, kad jums niekas negresia. Stabdantys jus nakties metu kelių policijos pareigūnai turi būti su šviesų atspindinčiu kombinezonu, skiriamaisiais ženklais pažymėtu tarnybiniu automobiliu su mėlynos spalvos švyturiu, stabdyti apšviestoje vietoje (privalumas), naudoti greitį ribojančius kelio ženklus. Tai primename todėl, kad padaugėjo užpuolimų, kuriuose dalyvauja nusikaltėliai, apsirengę policininkų uniformas. Vykdamai numatytu maršrutu, į mobiliojo telefono atmintį įveskite pagalbos telefono numerį (112), nustatykite ne ryšio zonas, kadangi pagalbos greičiausiai sulauksite iš artimiausios vietos. Jei ta kelionė svarbi, nepamirškite prieš išvykdami papildyti degalų bako, kad nereikėtų sustoti pakeliui esančiose degalinėse. Jums būtina suprasti, kad, norint užpulti jus važiuojantį, pirmiausia reikia sustabdyti automobilį, todėl įtariai žiūrėkite į bandančius stabdyti pakeleivius, stebėkite aplinką, fiksuokite bet kokias išsiskiriančias detales, galinčias atskleisti, kad kliūtis yra dirbtinė. Jei jūs apsiginsite nuo pirmo bandymo pulti, įgysite galimybę kurį laiką kontroliuoti padėtį, kol nustebe užpuolikai atsitokės.

Nusikaltėlių naudojami įvairūs užpuolimo būdai:

- 1) blokavimas stovėjimo metu vienu ar keliais automobiliais;
- 2) blokavimas judant;
- 3) pasala kelyje;
- 4) automobilinė pasala;
- 5) netikėti užpuolimai įvairiose vietose (san-

kryžoje, garažuose, prie namų esančiose stovėjimo aikštelėse).

Blokavimas vienu ar keliais automobiliais atliekamas siekiant neleisti jums palikti stovėjimo vietos ir atlikti manevrus norint pabėgti. Todėl, statydami automobilį, neprivažiukite arti prie stovinčių automobilių, medžių, priekinę jo dalį nukreipkite išvažiavimo kryptimi. Statykite taip, kad turėtumėte vietos atlikti manevrui, jei tektų bėgti važiuojant šaligatviu, patraukiant mašiną atgal. Ratai turi būti pasukti taip, kad galėtumėte laisvai ir greitai atlikti manevrą į pasirinktą kelią. Jei tokios galimybės nėra, o jūsų automobilį užblokavo iš šono, atminkite, kad nedideliu greičiu (iki 40 km/h) turite smūgiuoti į priekinių ar galinių ratų sritį. Toks smūgis apsuks blokuojantį automobilį, o jūs galėsite prasiveržti be didesnės žalos sau. Jums gali tekti užsukti ant šaligatvio krašto, kurio aukštis gali būti nuo 15 cm iki 30 cm. Iki 56 km/h greičiu tai galite atlikti nebijodami pažeidimų, neprarasdami vairavimo kontrolės.

Blokavimas judant arba užpuolimas kelyje atliekamas 2 būdais: atkirtimu važiuojant arba stovint. Tyrimais įrodyta, kad galima to išvengti, prasiveržiant pro blokavimo vietą, net ir neišvengiant susidūrimo su kliūtimi. Nusikaltėliai tikisi netikėtumo priversti vairuotoją sutrikti. Jei pastebėjote nejudamą blokavimą prieš jus, žinokite, kad jūs tapote taikiniu.

Judantis blokavimas gali būti atliktas automobilio, važiuojančio iš paskos arba išvažiuojančio iš šoninio kelio. Antras būdas gali būti taikomas, kai visos gatvės juostos blokuotos lėtai važiuojančio transporto. Nusikaltėliai paskui pasirinktą automobilį važiuoja iki tinkamiausios vietos užpulti, apsupa jį, imituodami lenkimą, ir staiga pasuka, priversdami taikinio automobilį sustoti šalikelėje. Kitas būdas, kai blokavimą atlieka 2 automobiliai: vienas jų aplenkia ir pradeda stabdyti, kitas, privažiavęs iš galo, padaro „dėžutę“.

Siekiant išvengti tokio puolimo, naudojami keli būdai. Pirmuoju atveju, stebint situaciją pro šoninį ir galinį veidrodėlį, stengiamasi neleisti užblokuoti ir pasprukti nuo persekiojimo, atsiplėšiant arba išvažiuojant į judrią gatvę, jei tai atsitiko mieste. Taip pat galima pasukti į šoninę gatvę, atliekant tai netikėtai, kad jūsų persekiotojas pravažiųtų tą gatvę.

Neleiskite kitam automobiliui užlįsti į priekį. Durys turi būti užrakintos, langai uždaryti arba nuleisti tik 5 cm. Ypač to paisyti reikia prie šviesoforų, sankryžose, atsiradus priekyje kliūčiai ar transporto spūsčiai, kuri taip pat gali būti sudaryta dirbtinai.

Kelių juostų keliuose važiuokite vidurine eile, kad turėtumėte vietos manevrui į kairę ar dešinę pusę. Stenkitės išvengti labai arti priartėjusio automobilio ir patys nepriartėkite arti automobilio, važiuojančio priekyje. Ypač venkite automobilių tamsintais stiklais arba tiesiog sukėlusiu įtarimu.

Blokavimas įmanomas ir tuo atveju, kai visos gatvės juostos užblokuotos, o jūs važiuojate kraštine juosta. Nusikaltėliai paskui pasirinktą automobilį važiuoja iki tinkamiausios užpulti vietos, apsupa jį, imituodami lenkimą ir staigiai pasuka prieš jūsų automobilį. Jūs, norėdami išvengti susidūrimo, būsite priversti sustoti kelkraštyje. Staigiai iššokę iš automobilio nusikaltėliai tampa padėties šeimininkai, aišku, jei jūs sutrinkate.

Todėl, jei jau patyrėte bandymų organizuoti blokavimą automobiliais, atlikite šešis veiksmus tokia tvarka:

- 1) sumažinkite greitį, bet neleiskite puolantįjam pripausti jus prie kelkraščio – šis veiksmas duos vietos manevrui;

- 2) perjunkite mažesnę pavarą, o jei greičiu dėžė automatinė, – į „Drive“;

- 3) pristabdykite, kad galėtumėte netikėtai sustoti tada, kai puolantieji tik pradeda užimti pozicijas; tai privers jų automobilį aplenkti jus 3–5 metrų atstumu, o to pakanka įgauti galios iš inercijos prasimušant kelią;

- 4) greitai nustatykite smūgio į blokuojantį automobilį vietą, kurią galima būtų efektyviai taranuoti.

- 5) nuspauskite akseleratoriaus pedalą iki galo, suprassdami, kad automobilį nustumėte jėga ir savo automobilio inercija, o ne smūgio jėga susidūrus, tačiau turite įvertinti, ar priešininko automobilis nėra daug sunkesnis už jūsų, nes priešingu atveju šis manevras gali nepavykti;

- 6) apgalvotas automobilio taranavimas – tai veiksmas, kuriuo jūs galite išvengti sulaukymo. Venkite smūgių į priešininko automobilio šonus, siekdami nustumti jį į kelkraštį, – tai neefektyvu, ►

Vytautas Šaikus

UAB „Fizinės apsaugos centras“
direktorius

nes į jus gali pradėti šaudyti arba jūs patys, „susi-kabinus“ automobiliams, nulėksite į griovį.

Jei jus persekioja, tai stenkitės pažeisti kelių eismo taisykles (pervažiuoti ištinę juosta, raudoną šviesoforo signalą). Tai gali atkreipti ne tik kelių policijos, bet ir kitų eismo dalyvių dėmesį. Jei jus persekioja dideliu greičiu, akina, stengiasi pripausti prie kelkraščio — nesistenkite tik paprastai atitrūkti. Pirmiausia reikėtų pabandyti išvažiuoti į judresnę apšviestą gatvę, kur ir persekiotojams atsiras daugiau problemų. Jei tai nepavyko, „prisikabinkite“ prie vilkiko, autobuso, pageidautina priekyje. Geriausias būdas išvengti persekiojimo – tai privažuoti prie pat kelių policijos posto, jei nujausite, kur jis gali būti ar išgirsite informaciją per radijo stotį. Jei tokios galimybės nėra, tai, sumažinę greitį, atlikite 180° posūkį ir pabandykite važiuoti, jūsų manymu, saugesniu, nors ir ilgesniu maršrutu.

Šalyje padaugėjo atvejų, kai grobiami krovinių ir lengvieji automobiliai. Juos galima pagrobti tik stovinčius, kai pildomas degalų, arba trumpam sustojusius, perkirtus ar pradūrus padangas ir tokiu būdu priverstinai sustabdžius. Kai priverčiama sustoti, užpuolama. Tokiais atvejais gali padėti tik pagalba, iškviesta mobiliuoju telefonu, o vairuotojas neturėtų išlipti iš stovinčio automobilio.

Panagrinėsime būdus, kaip išvengti pasalos kelyje. Kokia ji gali būti? Tai avarinės situacijos imitavimas, kelių remonto darbai, stabdantys pakeleiviai, ant kelio nuviręs medis, sugedęs automobilis. Pamatę kelyje tokią kliūtį, neskubėkite privažuoti — jūs turite nuspręsti, ar tai natūrali kliūtis, ar padaryta žmogaus. Vairuotojai tokiu atveju turi išvengti susidūrimo su kliūtimi arba atakos. Tai galima padaryti dviem būdais:

1) judant į priekį prasiveržti pro kliūtį arba ją apvažiuoti;

2) apsisukti ir nuvažiuoti priešinga kryptimi. Jei nusprendėte prasiveržti, svarbu pasirinkti tinkamą vietą, pro kurią be didelių apgadinimų jūsų automobilis galėtų įveikti kliūtį. Tačiau taip darykite tik tuomet, jei nėra kito kelio pasiekti jūsų kelionės tikslą. Jei kliūtį kelyje pastebėjote tamsiu paros metu, geriau nerizikuokite ir važiuokite atgal.

Jei pasirenkate antrą būdą, turite greitai įvertinti aplinkinę erdvę, kurioje galite daryti manevrą. Iš pradžių važiuokite atbuline eiga, po to apsisukite ir grįžkite atgal. Bet kuriuo atveju automobilio variklis turi veikti, sankabos pedalas nuspaustas, o pro veidrodėlius būtina stebėti aplinką.

Žinomas atvejis, kai vairuotojas, pamatęs ant kelio gulintį rąstą, šalia kurio stovėjo grupė ginkluotų nusikaltėlių, nesutriko ir, greitai apsukęs

automobilį, paspruko lydimas automato šūvių. Todėl neprivažuokite iš smalsumo arti kliūties. Geriau stebėkite padėtį, kad, iškilus grėsmei, laiku pasitrauktumėte iš įvykio vietos.

Kelyje gali pasitaikyti automobilinė pasala: gali būti vieno ar dviejų automobilių imituojama avarinė situacija arba ją gali būti surengę sustoję ir kalbantys pro langus vairuotojai.

Jei nėra galimybės apvažiuoti kliūtį ar grįžti atgal, taikomas dar vienas būdas, vadinamas taranavimu. Žinoma, tokiu atveju iš anksto turite nuspręsti, ar šis būdas bus efektyvus: juk jei ta kliūtis — kroviniinis ar visureigis automobilis, lengvuojau automobilį jos nepašalinsite.

Šį veiksma reikėtų atlikti taip: kai priartėsite prie kliūties, sulėtinkite greitį iki 32 km/h — taip susidūrimo metu mažiau apgadinsite automobilį, įjunkite pirmą arba antrą pavarą ir pasirinkite norimą susidūrimo vietą. Tai turėtų būti priekinis arba užpakalinis ratas arba priekinė ar galinė automobilio kėbulo dalis. Prieš pat susidūrimą ir susidūrę spauskite akceleratorių, kol nustumsite stovintį automobilį ir išsiveršite iš blokavimo vietos.

Blokavimas kelyje gali būti atliekamas ir dviem automobiliais. Tokiu atveju atliekami panašūs veiksmai, skiriasi tik smūgio vieta. Jei automobiliai yra netoli vienas kito, smūgiuokite į vieno iš blokuojančių automobilių ratą arba į vadinamąjį mirties tašką (tuštumą tarp abiejų automobilių). Jei automobiliai vienas nuo kito nutolę daugiau kaip per pusę jūsų automobilio pločio, reikėtų trenktis į vieno kurio automobilio ratą, esantį arčiau kliūties centro, bet ne į abu automobilius.

Paprastai kiti užpuolimo būdai, siekiant pagrobti jūsų automobilį vykdomi pagal tokį scenarijų: arba laukiama aukos, ateinančios prie automobilio, kuris stovi kieme, gatvėje, garaže, ar statančio jį, arba kokiu nors būdu pradūrus automobilio padangą ir užpuolant patogioje vietoje tinkamu momentu. Todėl, pamatę prie savo automobilio įtartinus žmones arba automobilį, neskubėkite prie jo ir šiek tiek lukterėkite. Jei neturite laiko ir skubate, tai įsėskite į automobilį iš priešingos nuo nepažįstamųjų pusės. Automobilis jums bus kaip priedanga, tačiau jūsų įsėdimo į automobilį laikas turi būti minimalus. Kad galėtumėte tai atlikti, eidami pasiruoškite automobilio raktelius, o įsėdę skubiai užrakinkite automobilio duris. Eikite prie automobilio ne tiesiausi keliu, o taip, kad priešininkas nesuprastų, jog šis automobilis priklauso jums. Prieš atidarydami automobilį apžvelkite erdvę aplink jį. Tegul tai būna įprotis, kuris jums kada nors padės. Paskutiniu metu padažnėjo krovinių

ir lengvųjų automobilių plėšimų kelyje naudojant paprasčiausius triukus — praduriant padangas lenta su vinimis, primėtant vinių kelyje ar kitaip jas pažeidžiant stovėjimo metu. Sustojus pakeisti automobilio ratų, užpuolamas vairuotojas ir automobilis nuvairuojamas.

Tokiais atvejais privalote net ir su pradurta padanga pasiekti saugesnę vietą, o jei tai neįmanoma, tai įsėskite į automobilį ir, išsikvietę pagalbą, sėdėkite jame užsidarę, kol ji atvyks. Padangą pakeisti galima ir nuvažiavus į nuošalesnę vietą. Stovėjimo vieta turėtų būti nematoma nuo kelio, kad nebūtų jauskas pravažiuojantiems pro šalį automobiliams.

Dabar panagrinėkime chuliganizmo atvejus kelyje. Padažnėjo atvejų, kai sankryžose ar pėsčiųjų perėjose priekyje stovinčio automobilio vairuotojas, įjungęs atbulinę pavarą, atsitrenkia į jūsų automobilį ir apkaltina jus, kad nesilaikėte saugaus atstumo ir įvažiavote į jo automobilį. Tokiais atvejais labai svarbu atkreipti atvažiavusio kelių policijos patrulio dėmesį į stiklo šukių, plastmasinių detalių, pabirusių ant kelio, vietą. Tokioje situacijoje šukės bus po priekiniu automobiliu. Bet kokių incidentų ar susidūrimų atvejais nelipkite iš automobilio arba išlipę ištraukite degimo raktelius, užsidarykite duris bei langus ir skambinkite policijai. Automobilis yra jūsų tvirtovė.

Padažnėjo atvejų, kai užpuolami sėdantys į automobilį vairuotojai. Kilus įtarimui, eikite prie automobilio ne tiesiausi keliu, o taip, kaip jau nurodėme, — kad priešininkas nesuprastų, jog šis automobilis priklauso jums. Prieš atidarydami automobilio dureles apsižvalgykite. Tegul tai būna įprotis. Vairuodami turite išvengti įvykių, nepaisant kitų asmenų veiksmų arba skirtingų kelio sąlygų. Todėl reikia keisti vairuotojo įgūdžius į greitą reaguojimą keičiantis situacijoms, kurias padiktuoja kiti, siekiant išvengti pavojų. Būtina žinoti standartinę formulę, kurią sudaro trys žingsniai: matyti pavojų, įvertinti situaciją, veikti.

Šaunamojo ginklo panaudojimas pasaloje

Šis būdas taikomas tik tada, kai kitos išėities nėra, jei neturite laiko ir negalite apsisukti ar pvažiuoti atgal. Todėl turite nuspręsti, ar:

a) pasilikti automobilyje;

b) iššokti iš automobilio.

Manoma, kad reikia pasišalinti iš automobilio, jeigu automobilis nešarvuotas. Jei vykstate specialiu automobiliu, pagamintu eskortui, tai jį sunku pažeisti. Tuo atveju vidus yra saugus, atsparus didesnio kalibro rankiniams šaunamiesiems

ginklams, vidinė uždara ventilacija apsaugo nuo dūmų ir dujų. Mobiliuoju telefonu būtina pranešti apie pavojų. Jei nepaspruksite iš užpuolimo vietos ir užpuolikai duosite laiko arba jie bus gerai pasiruošę, tai anksčiau ar vėliau jie jus gali pasiekti, net jei ir atsišaudysite. Jei pagalba neatvyks laiku, t. y. anksčiau, negu užpuolikai sugebės jus įveikti, tai ir taip teks gelbėtis bėgant. Anksčiau ar vėliau važiavimą tenka nutraukti. Automobilį reikia palikti po sulaikymo ir kuo greičiau, tuo geriau. Nuo vairuotojo priklauso, kaip sustabdyti. Idealiausia būtų sustoti šonu į saugią pusę (vietą) ir evakuotis natūraliai priešinga nuo užpuolikų kryptimi. Tuomet automobilis tampa kliūtimi atakuojant ir kliudo stebėti bei taikyti. Visi keleiviai turi judėti ir išlipti

vienoje pusėje. Kur pasislėpti ir kaip atsišaudyti? Aišku, kad, išlipus iš automobilio, reikia uždaryti dureles, nes jos kliudo judėti. Saugiausia vieta yra už variklio ir priekinio rato, kiek mažiau saugi — už antrojo rato. Paprasto automobilio skardos ir durelės nėra rimta apsauga nuo šūvio. Stiklus galima peršauti ir 22 kalibro (5,6 mm) pistoletu. Vis dėlto galima gintis ir turint tokią priedangą, galima slėptis ir po ratais, tačiau sumažės apžvalgos plotas šaudant iš už automobilio. Tokiais atvejais turėtų matytis tik ginklas ir dalis galvos, joku būdu ne pečiai. Kad pataikytumėte, reikia taikytis, o norint taikytis, reikia matyti taikinį. Dėl to išlendame iš už priedangos, kur yra matomos mūsų rankos, kojos, klubai, galva.

Geriausia apsauga tokiais atvejais — šarvuotas automobilis, tačiau, neturint galimybės jo įsigyti, gali išgelbėti ir serijinės gamybos automobiliai su keolarinėmis ar keraminėmis plokštėmis (įdėklais) durelėse, sėdynių atlošuose. Tokias plokštes gamina Kauno tekstilės institutas.

Atmintinė

1. Rūpinkitės, kad jūsų automobilis būtų pui-

kios techninės būklės, padangos sveikos, o bakas pilnas benzino.

2. Prieš atidarydami dureles, apžiūrėkite automobilį, ar už jo niekas nesislepia.

3. Jei įeiniate į garažą ar išvažiuojate iš jo, pasirinkite, kad jūsų neužpultų.

4. Statykite automobilį mokamose aikštelėse.

5. Nepalikite buitinių daiktų automobilio salone, matomoje vietoje, įdėkite juos į bagažinę, (stenkitės tai daryti, kai niekas nemato).

6. Naktį statykite automobilį tik apšviestoje judrioje vietoje.

7. Užpuolimo ar apiplėšimo grėsmės atvejais nuspauskite garsinį signalą ir laikykite įjungtą, kol atkreipsite pašalinių dėmesį.

8. Niekada neimkite pakeleivių.

9. Jei padangą pradūrė pavojingame rajone, stenkitės nesustodami šiame ruože nuvažiuoti iki saugios vietos.

10. Jei jus persekioja, važiuokite iki artimiausio policijos komisariato, saugomos degalinės ar kitos, jūsų manymu, saugios vietos.

11. Mokykitės, domėkitės, matykite, įvertinkite padėtį ir veikite.

- Jus neramina vis didėjančios įmonės transporto išlaidos kuriai?
- Vairuotojai nuolat skundžiasi laiko užduočių vykdymui stoka?
- Jūs gaištate brangų laiką bandydami išsiaiškinti telefonu kur duotu metu yra ir kuo užsiima vienas ar kitas įmonės vairuotojas? Ar visada galima tikėti tuo ką sužinote?
- Vairuotojai gaišta laiką pildydami įvairaus tipo ataskaitas?
- Jūs norėtumėte optimizuoti procesus susijusius su įmonės transportu, padidinti darbo drausmę ir jo efektyvumą?
- Jūs norėtumėte padidinti transporto priemonės ir jos krovinio saugumą?

**JEI TAIP,
MŪSŲ SPRENDIMAI
KAIP TIK JUMS!**

ALTAS
VERSLO GRUPĖ

Vilnius, tel. +370 5 243 1287.
Klaipėda, mob. tel. +370 616 56 087.
Šiauliai, tel. / faks. +370 41 55 0788.

www.altas.lt

Automobilio apsauga turi būti pasirenkama atsakingai

Apžvelgiant šios dienos lengvųjų automobilių parką Lietuvoje, galima pasakyti, kad jis darosi įvairesnis ir po truputį atsinaujina. Atsiranda didesnis tokių automobilių detalių poreikis, išauga jų paklausa.

Tad nebestebina, kad vagiami ne tik dažniausiai Lietuvos keliuose sutinkami „Volkswagen“, „Audi“, BMW ar „Mercedes-Benz“, bet ir retesnių – „Honda“, „Subaru“, „Mazda“, „Toyota“ bei kitų – markių automobiliai.

Sparčiai tobulėjant informacinėms technologijoms, įvairios jų idėjos ir sprendimai pritaikomi ir šiuolaikiniame automobilyje, siekiant užtikrinti apsaugą nuo vagystės. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį ir į tai, kad gamyklos gamintojos sumontuotos sergėjimo sistemos yra standartinės. Išsiaiškinus jų montavimo subtilybes, tokios sistemos tampa maža kliūtis ilgaparščiams. Siekiant labiau apsaugoti savo turtą, patartina sumontuoti papildomas sergėjimo sistemas.

Šios sistemos yra pritaikomos individualiai kiekvienam automobiliui, todėl jos sunkiau įveikiamos. Atkreiptinas dėmesys į tokias sergėjimo sistemas, kurios turi dvipusį ryšį, t. y. kai suveikus sergėjimo sistemoms, pavojaus signalą gauna vairuotojas. Gavus tokį signalą, galima operatyviai reaguoti ir imtis atitinkamų veiksmų, kad automobilis būtų išsaugotas. Galima prisiminti ne vieną atvejį, kai tokią sergėjimo sistemą turintis automobilio savininkas, palikęs automobilį aikštelėje,

buvo įspėtas apie jo automobiliui padarytą žalą ir laiku grįžęs sulaikė eismo įvykio kaltininką. Taip pat galėtume išskirti sergėjimo sistemas, kurios nustato automobilio buvimo vietą radijo dažniais. Tokios sistemos Vakarų Europoje veikia jau seniai, o Lietuvoje pasirodė prieš keletą metų. Šiuo metu jos yra pelningos patikimos sergėjimo sistemos vardą. Šių sistemų dėka jau ne vienam savininkui gražintas pavogtas automobilis.

Kalbant apie automobilių dalių apsaugą, reikėtų paminėti ir žymėjimą, arba ženklinimą. Tai gana paprastas, tačiau veiksmingas būdas, leidžiantis apsaugoti automobilį nuo detalių vagysčių. Tam tikru kodu pažymėjus daugumą automobilio detalių, duomenys perduodami į VĮ „Regitra“ duomenų bazę. Pagal šį specialų kodą galima identifikuoti automobilio detales, todėl, jei paaiškėja, kad detalės yra vogto automobilio, jas sunkiau realizuoti. Šis detalių ženklavimo kodas yra unikalus ir nesikartojantis, todėl pagal jį galima nustatyti, kuriam automobiliui priklauso šios detalės. Yra buvę atvejų, kai pavogto automobilio identifikaciniai numeriai buvo suklastoti ir tik iš pažymėtų detalių identifikavus automobilį jis buvo gražintas savininkui. ●

Rimvydas Pocius

UADB ERGO LIETUVA
CNTS draudimo departamento
Transporto priemonių draudimo
grupės vadovas

JOGA

Ežero ramybė, tyla, harmonija... Kai minties bėgimas pristabdomas, kai žvilgsnis nuo išorinio šurmulio nukreipiamas į patį save, laikas įgyja visai kitą erdvę ir prasmę, tada girdi tik savo kvėpavimą ir po truputį grimzti gilyn, į begalinę šviesą...

santarvės su savimi bei išoriniu pasauliu link.

Joga. Vieniems tai ant galvos stovintys, fizinį skausmą galintys kontroliuoti žmonės, kitiems – tai keistuliai atsiskyrėliai, dar kitiems – tai Indija, su jos kvapais, filosofija, savitu gyvenimo būdu, tai kažkas tolimo ir ne visai suprantamo. O iš tikrųjų joga – tai seniausias gyvenimo mokslas, tai seniausia kūno, proto ir sielos tobulinimo sistema pasaulyje, tai kelias, kuriuo gali eiti kiekvienas.

Pirmą kartą joga paminėta didžiuliam raštų rinkinyje – Vedose, parašytose apie 2500 m. prieš Kristų, bet pagrindinę jogos mokymo dalį sudaro Upanišados, aptiktos vėlesnėje Vedų dalyje (jos išverstos iš sanskrito ir į lietuvių kalbą). Dabar yra daug ir įvairių jogos technikų, mokyklų, tačiau jų visų tikslas yra sujungti individualią sąmonę (dživą) su absoliutu, arba tyrąja sąmone (Brahmanu). Žodis „joga“ reiškia susijungimą.

Dauguma Vakarų pasaulyje į jogos centrą ateina norėdami išspręsti įvairias fizines problemas (nugaros, galvos skausmai, artritas, nemiga

ir pan.). Tad daugumai vakariečių joga prasideda nuo asanų (įvairių pratimų ir pozų) darymo. Pats mokymo principas iš pradžių gali kiek gluminti, nes pripratus prie judėjimo, tempo, būna sunku „priversti“ kūną atsipalaiduoti po kiekvieno pratimo, pradžioje dažnai mintyse „skubini“ save ir mokytoją, manydamas, kad pagulėti gali ir namuose ir tik vėliau, po keleto pamokų, suprantanti pajauti tempimo ir atsipalaidavimo svarbą. Asanos tempia bei tonizuoja raumenis ir sąnarius, stuburą ir

Šių dienų pasaulyje vis mažiau lieka privačios erdvės: informacijos srautai, nepaliaujami telefoniniai pokalbiai, paviršutiniškas bendravimas ir norai norai norai...gauti, turėti, valdyti. Plačiai atmerktos akys. Intensyvus žvilgsnis. Skuba... Deja, kuo daugiau turi, tuo daugiau nori, o kai gauni viena, žiūrėk, jau ir kito užsigėdi. Nepagaunama paukštė ta laimė. Iliuzijų žaismas, o pasekmės liūdnos: nuolat kamuojantis nerimas, nepasitenkinimo, kartais net beprasmybės jausmas, nemiga, sveikatos problemos, ilgamečių tradicijų ir vertybių neigimas.

Turbūt neatsitiktinai šių dienų Vakarų pasaulio žmonės atgaivos ieško Rytų išmintyje, kuri veda nelengvu, dažnai nepatogiu keliu harmonijos ir

► visą kaulų sistemą. Jos veikia ne tik kūno griaučius, bet ir vidaus organus, liaukas bei nervus. Atpalaiduodamos fizinę ir dvasinę įtampą, jos išlaisvina energiją. Jau po mėnesio pajauti, kad kūnas tapo lankstesnis, lengvesnis, o įvairūs skausmai po truputį nyksta.

Fiziniai pokyčiai lengviausiai pastebimi, o ir fiziniai pratimai aiškiausiai suvokiami, tačiau jogos mokymas apima žmogaus visumą, tad darydamas, atrodytu, tik įvairius pratimus, pamažu stebi, kaip keičiasi mąstymas, požiūris į maistą, aplinkinius žmones, įvykius, kaip kinta reakcijos į nemalonius, nepatogius išorinius dirgiklius.

Po truputį išmoksti įsiklausyti į tylą, į savo kvėpavimą. Dauguma mūsų kvėpuodami naudoja tik dalį plaučių, o tai sukelia įvairių tiek fizinių, tiek dvasinių problemų. Kiek keista, kad, sulaukus brandaus amžiaus, tenka mokytis, atrodytu, paties natūraliausio dalyko – kvėpavimo. Yra visa kvėpavimo pratimų sistema, vadinama pranajama. Ji atgaivina kūną, padeda valdyti protą, pajauti ramybę.

Meditacija... Apie ją girdėta daug. Ji kvepia mistika, paslaptimi, netikėtų pojūčių galimybe. Tačiau kelias sunkus. Pirmiausia – tai proto nura-

minimas. O tai ne taip jau paprasta. Su nuostaba pradžioje stebi minčių mintelių bėgsimą, virsmą, savotišką „šantažą“. Tačiau pamažu išmoksti koncentracijos, nusiramavimo, o tolimesnis kelias – šviesos link – ilgas, sudėtingas, gražus savo paslaptimi...

Joga užsiimti gali kiekvienas, nepriklausomai nuo amžiaus, įsitikinimų ar religijos...Meditacijos metu jūs galite susikoncentruoti į gėlę, Dovydo žvaigždę arba kryžį, kaip į Krišną arba Ramą. Koncentracijos objektas gali būti vis kitas, bet technika lieka ta pati... Asanomis galima valdyti fizinį skausmą, pranajama (kvėpavimo pratimais) – emocinį, o medituojant galima sužinoti, kas iš tikrųjų esi...

Visos saugos paslaugos

- Fizinė objektų apsauga
- Renginių apsauga
- Ginkluota krovinių palyda
- Asmenų apsauga
- Inkasacija ir kitos apsaugos paslaugos
- Apsaugos sistemų įrengimas
- Elektroninė objektų apsauga centrinio stebėjimo pulto ir ginkluotos reagavimo grupės pagalba
- Konsultuojame saugos klausimais

RIZIKOS [FAKTORIUS]

Žurnalas apie saugos ir rizikos valdymo technologijas

Ketvirtinis leidinys
Metų prenumeratos kaina – 100 Lt+PVM

Prenumerata

Egzempliorių skaičius	Vardas	<input type="text"/>
	Pavardė	<input type="text"/>
	Pareigos	<input type="text"/>
	Adresas	<input type="text"/>
	Pašto indeksas	<input type="text"/>
Įstaigos pavadinimas	<input type="text"/>	
Įmonės kodas	<input type="text"/>	PVM mokėtojo kodas <input type="text"/>
Telefonas	<input type="text"/>	Faksas <input type="text"/>
Parašas	<input type="text"/>	Data <input type="text"/>

Už žurnalo pristatymą moka redakcija.

Užpildę prenumeratos lapelį, siųskite faksu (8 5) 262 8175 arba atsiųskite laisvos formos žinutę el. paštu info@avg.lt

Žurnalą leidžia:

Asociacija APSAUGOS VERSLO GRUPĖ
Gedimino pr. 26
Įmonės kodas 134637768
Sąskaita LT740075800000120199
AB Bankas „Snoras“
B.k. 00758

Redakcijos adresas:

Gedimino pr. 26, LT-01104 Vilnius
Tel./faks. (8 5) 262 81 75
Mob. 8 611 32042

UAB „TRIKAMPIS ŽIEDAS“

Vilniaus biuras
Ulonų g. 5, LT-08240 Vilnius
Tel. 8~5 2757400
Faksas 8~5 2757404
Tel., VISA PARĄ 8~5 2757405
El. p.: trikampis@t-ziedas.lt

Kauno padalinys
Vaižganto g. 11,
Tel. 8~37 330282
Faksas 8~37 330121
Mob. tel. 8~699 23837
El. p.: kaunas@t-ziedas.lt

Klaipėdos padalinys
Šilutės pl. 105A,
Tel. 8 5 2757400
Faksas 8 5 2757404
Mob. tel. 8 652 23839
El. p.: klaipeda@t-ziedas.lt

Šiaulių padalinys
Dvaro g. 49-43,
Tel. 8~41 399172
Faksas 8~41 427377

Panevėžio padalinys
Elektronikos g. 1,
Tel. 8 45 506444
Faksas 8 45 506596
Mob. tel. 8 650 80614
El. p.: panevezys@t-ziedas.lt

Visagino padalinys
Draugystės g. 27/29,
Tel. 8 386 70551
Telefaksas 8 386 70551
Mob. tel. 8 659 90071
El. p.: visaginas@t-ziedas.lt

UAB Hansab naujasis adresas:

SAVANORIŲ PR. 180A,
LT-03154 VILNIUS

Saugu, ramu, patikima...

Tel. (8 5) 205 8800, faks. (8 5) 205 8811
El. p. info@hansab.lt www.hansab.lt